

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Az Országos Magy. Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadásért felelős: **Forster Géza** az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: **Szilassy Zoltán** az OMGE. szerkesztő-titkára.
Társzerkesztő: **Buday Barna** az OMGE. titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Köztelken.

1899. december 10. d. e. 1/2 10 órakor.
OMGE. igazgató-választmányi ülés.
1899. december 10. d. e. 10 órakor.
OMGE. évi rendes közgyűlése.
1899. december 10. d. u. 4 órakor.
Gazdák Biztosító Szövetkeze alapító közgyűlése.
1899. decz. 11. d. e. 10 ó. Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének nagygyűlése.
1899. december 11. d. u. 4 órakor.
Gazdák Biztosító Szövetkezetének alakuló közgyűlése.

Meghívó

a „Gazdák Biztosító Szövetkezeté”-nek
1899. évi december hó 10-én,
azaz vasárnap délután 4 órakor a Köztelken
megtartandó

alapítói közgyűlésére.

TÁRGYAI:

1. Az alakuló közgyűlés elé terjesztendő alapszabályok megvitatása.
2. A szövetkezeti elnöki tisztségre három alapító kijelölése.

Gróf Desseuffy Aurél s. k.,
az OMGE. elnöke.

Meghívó

a „Gazdák Biztosító Szövetkezeté”-nek
folyó évi december hó 11-én d. u. 4 órakor
a Köztelek nagytermében megtartandó
alakuló közgyűlésére.

A tárgysorozatot a „Köztelek” 96.
és 97. számában közöltük.

Meghívó

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
igazgató-választmányának
1899. évi december hó 10-én d. e. 1/2 10 óra-
kor a közgyűlést megelőzőleg a „Köztelken” a
kisteremben tartandó ülésére.

Főtárgyak:

1. Mult ülés jegyzőkönyvének bemutatása.
2. Két hitelesítő tag kiküldése.
3. Új tagok bejelentése.
4. Meghalt tagok bejelentése.
5. Esetleg közgyűlési tárgyalást igénylő javaslatok előterjesztése.
6. Irodalmi szakosztály javaslatai.
7. Folyó ügyek.

Gróf Desseuffy Aurél s. k.,
elnök.

Meghívó

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
1899. évi rendes közgyűlésére,
mely december hó 10-én, azaz vasárnap d. e. 10 óra-
kor fog a „Köztelek” nagytermében megtartatni.
A részletes tárgysorozatot a „Köztelek” 93.,
94. és 95. számaiban közöltük.

Meghívó

a
Gazdasági Egyesületek Országos
Szövetségének

folyó évi december hó 11-én, azaz hétfőn
d. e. 10 órakor a „Köztelek” (Üllői-út
25. sz.) nagytermében tartandó évi rendes
III. nagygyűlése. A tárgysorozatot a „Köz-
telek” 94. és 95. számában közöltük.

Irodalmi és tanügyi szakosztály ülése.

(1899. december 7.)

Jelen voltak: *Kodolányi Antal* elnöklete
alatt: *Bornát István*, *Buday Barna*, dr. *Csillag*
Gyula, *Forster Géza*, *Jeszenszky Pál*, *Löcherer*
Andor, *Rubinek Gyula*, *De Pottere Brunó*,
Sporzon Vilmos szakosztályi tagok és *Szilassy*
Zoltán szerkesztő-titkar, mind előadó.

Könyvkiadó-vállalat.

Elnök az ülést megnyitja s felkéri előadót
az ülés első tárgyának a könyvkiadó-vállalat
ügyének előadására.

A könyvkiadó-vállalat hároméves ciklu-
sának számadásai a következők:

A vállalat 10 munkát adott ki, 6990 füzött
és 4000 kötött példányban, ebből eladatott
előfizetőknek és könyvkereskedőknek 7200 kötet,
jelenleg raktáron van 3790 kötet. Az összes
kiadás 17683 ft 81 kr volt, az előfizetések és
eladásokból bevétel 11669 ft 20 kr; a
hiány tehát 6014 ft 61 kr., a raktáron lévő
könyvek értéke ellenben 10909 ft 40 krt tesz ki.

Az egyesület felterjesztést intézett a föld-
művelésügyi miniszterhez, hogy a vidéki gazd.
előadások előadói és hallgatói részére való ki-
osztás végett nagyobb számú példányt vegyen
át. A közoktatásügyi miniszter is felkérte,

Tavaszi MŰTRÁGYA szükségletünk

beszerzése végett forduljunk a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezetéhez, Budapest, V., Alkotmány-u. 31.

hogy az iskolák részére a baromfityesztési munkából vegyen át nagyobb számú példányt.

A szakosztály az igazgatóválasztmányának javasolja, hogy mindaddig, míg a könyvkiadó-vállalat 6000 frt deficitje fedezetet nem nyer, az összes egyesületi kiadványokból bevételezett összegek a könyvkiadó-vállalat javára fordíttassanak.

Az Egyleti Tanács rendeletére kiadott szakmunkák.

Előadó jelenti, hogy az Egyesületi Tanács rendeletéből a „Patria részvénytársaság által Hreblay Emilnek a baromfihizlalást tárgyozó munkálata adatott ki. A munka kiadásából előálló tiszta jövedelem felerészét nevezett részvénytársaság az egyesületnek engedi át. Hasonló feltételek mellett adta ki a részvénytársaság Wiener Moekónak a „Köztelek“ pályázatán jutalmat nyert munkáját. „Az ujlaki uradalom üzleti berendezését“. Mindkét munka már megjelent és forgalomba van s ezenkívül még a gyógynövények ismertetését és azok forgalombahozatalát tárgyaló munka és a Schuschka-féle számvitelten alapján megírandó Gazdasági Számviteli Naptár lesz még kiadandó.

Tudomásul szolgál.

Vidéki gazdasági előadások.

Előadó jelenti, hogy a földmívelésügyi miniszter által a múlt évben a vidéken tartandó gazdasági előadások céljaira a Gazdasági Egyesületek Szövetsége részére rendelkezésre bocsájtot 2000 frt akként használtatott fel, hogy a f. évben Budapesen a Köztelken kertészeti előadási ciklus tartatott, azonkívül Nyitrán és Veszprémben rendeztetek az ottani gazdasági egyesülettel karöltve gazdasági előadások. A miniszter által rendelkezésre bocsájtot 2000 frtból mintegy 500 frt maradt fenn, melyre nézve javasolja, hogy az a jövő év elején Aradon rendezendő gazdasági előadás céljaira fordíttassék.

A legutóbbi választmányi ülés határozata folytán felterjesztés intézettel a földmívelésügyi miniszter urhoz, hogy a jövő évben szintén 2000 frtot bocsájtsa a miniszter a Szövetség rendelkezésére gazdasági előadások céljaira. Javaslatba hozza az irodalmi szakosztálynak, hogy a miniszter által adandó 2000 frtnyi összegből a jövő év január havában Eperjesen, Maros-Vásárhelyen, Pozsonyban vagy a Dunánul valamelyik központjában tartassanak gazdasági előadások. Ezzel kapcsolatban előadja, hogy a központban szintén tartassék a tél folyamán előadási ciklus, melyre nézve Cserháti Sándor adott be az egyesülethez egy tervezetet, amely szerint a *czukorrépatermelés* volna kimerítően tárgyalandó mint oly aktuális kérdés, amely iránt a gazdasági közönség körében élénk érdeklődés mutatkozik.

Az irodalmi szakosztály a vidéki előadásokra Eperjest, Maros-Vásárhelyt és a Dunánul valamelyik központját ajánlja és a czukorrépatermelési ezen előadási ciklusnak megtartását javaslatba hozza a választmányának és megbizzza az előadót, hogy ez irányban az előmunkálatokat megtegye, míg az irodalmi szakosztály a „Köztelken“ tartani szokásos gazdasági előadások megtartásától a jövő évben eltekint.

Jelentés az irodalmi czélú alapítványok hováfordításáról.

Előadó jelenti, hogy a Simunyak-féle alapítványnak 978 korona kamata áll rendelkezésre, melyből 558 korona 60 fillér marad fenn a Hreblay féle baromfihizlalási kézikönyv költségei levonása után s ez összeg a jövő évi Simunyak-féle alapítványi kamatokkal kiegészítendő s a gyógynövényeket és azok forgalomba hozatalát tárgyaló munka díjazására és kiadására lesz fordítandó.

A Szemere-féle pályadíj felhasználására nézve megjegyzi, hogy Mezey Gyula gazdasági akadémiai tanár bizatott meg a burgonyabeteg-

ségeket tárgyaló munka megírásával, nevezett azonban munkálatával még nem készült el, felhivandó volna tehát a munkának záros határidő alatt való elkészítésére. A munka kiadása a Szemere-alapítványból volna eszközölhető.

Az irodalmi szakosztály e javaslatához hozzájárul.

Előadó jelenti, hogy a múlt évi kertészeti előadásokra felvett összegből és a látogatási díjakból felmaradt 496 korona összeg. Annak idején felmerült az óhajtatás ezen előadásoknak könyv alakban való kiadására nézve. Előadó tájékozást szerzett a kertészeti előadások előadójánál s ezek alapján javasolja, hogy a szakosztály bizza meg az előadások előadóit, hogy egy körülbelül 10 ivre terjedő munkálatban az előadások kivonata gyanánt egy kertészeti utmutatót írjanak meg. Miután e czélra az összeg rendelkezésre áll és az ily munka kiadásával szükségét pótol az egyesület, a szakosztály a munka kiadását javaslatba hozza a választmányának és előadót megbizzza a szükséges lépések megtételére.

Végül az irodalmi szakosztály javaslatba hozza a választmányának, hogy a könyvtári katalógus 10 ivre terjedő pótfüzetének kiadását határozza el s erre nézve a jövő évi költségvetésben fedezetről gondoskodjék.

Agrárnapok.

Holnap, december tizedikén tartja az OMGE. évi rendes közgyűlését. Az ezt követő napra a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének nagygyűlése van kitűzve. Ugyanezen napon pedig a Gazdák Biztosító Szövetkezete is meg fog alakulni.

E háromféle mozgalom nem ok nélkül követi egymást szorosan; közöttük logikai összefüggés áll fenn. Itt is, ott is ugyanazok a vezetők s ugyanazok a czélok is. De az összefüggés dacára ez a három intézmény, mely a nyilvánosság elé lép, még sem ugyanaz, azoknak külön egyénisége logikusan meg van okolva.

Mint méhkaptár emelkedik ki az OMGE. a maga ötvenéves multjával. Egyedüli szilárd pont volt ez az egylet a legujabb időkig, melyben a társadalmi erőkifejtés lábát megvethette. Hivatást töltött be, gyűjtötte, ápolgatta s őrizte az eszméket, a buzgalmat s a jó törekvéseket, amelyek a mezőgazdasági élet javára kívántak érvényesülni. A magyar föld érdekeit képviselte mindenkoron és mint ilyen ugyszólván egyedüli testület volt, a mely a gazdasági élet szaltó mortáléit fékezni igyekezett s a lassubb, de biztos tért foglaló haladás konzervatív irányzatát követte.

Azok, kik nem régen az OMGE.-re a maradiság gyűlöletes bélyegét sütötték rá, nézzenek szét s látni fogják, hogy az itt ápolat konzervativizmus immár az egész közszellemet áthatotta. Amiben a kormányzati meg a köztevékenység kulminál, az nem egyéb, mint egy nagy konzerváló munka: védelme, megőrzése a kisexisztenciáknak, a melyeket a gazdasági rázkódttatások és szabadosságok elsősorban fenyegettek megsemmisüléssel; azután fékezése a visszaéléseknek kereskedelmi, ipari téren és a börzén, a melyek a gazdasági erők őri-

zeten hagyott szabad mérkőzése közben fejlődtek nagygyá és veszedelmessé. Az OMGE. elégtétellel szemlélhelheti a viszonyok változását anélkül, hogy a közfelfogás irányításában a döntő szerepet magának akarná kisajátítani — és önérzettel mutathat rá mult évi beszámolójában az őrlési engedély törlésére s a borhamisítás ellen lefolyt erélyes akcióra, mint olyan eredményekre, amelyek oly sokszor meggyanusított törekvéseinek jogosultságát igazolják. A ki egyezésnek 1903-ig történt megkötésében s az új állategészségügyi megállapodásokban ismét az Országos Magyar Gazdasági Egyesület régtől ismert intencziói kerültek ki diadalmasan, holott ezek kétségen kívül a lefolyt év legnagyobb s irányt jelző közgazdasági eseményei közé sorozandók. Legnagyobb erkölcsi nyeresége a mult évnek azonban a kormányelnöknek az a nyilatkozata volt, hogy az OMGE. nemes és buzgó törekvését mindenkor támogatni fogja. Mert ez a nyilatkozat azt jelenti, hogy az OMGE. programjának azt a részét is, mely eszköz és támogatás hijján megvalósítható nem volt, a napi élet aktualitásai közé veszik fel s azt jelenti, hogy a politikai szempontból eddig lekötött erők ennek a programnak megvalósítása érdekében szabad kezét kaptak. Ez egyértelmű az OMGE. által inaugurált gazdasági politikának érvényesülésével.

Az OMGE. közvetlenül és közvetve elért sikereit joggal senki nem kicsinyelheti; ám a társadalmi erőkifejtésnek tágabb tért s több szilárd pontot kellett teremteni, annál is inkább, mert az OMGE. helyhez kötött és szigoruan jellegzetes egyénisége nem volt alkalmas az ország összes társadalmi erőinek és összes érdekképviseleti tényezőinek beolvastására. Ezért alakult egy szélesebb működési kör, a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége, amelynek minden egyes tagja megtartja a maga külön egyéniségét, birtokában marad teljes cselekvési szabadságának s mint egymagában is mozgásra képes szerv, minden alárendeltség nélkül, saját öntudata szerint érvényesülhet és sikereivel, melyeket felmutat, saját reputációját gyarapíthatja. De mihelyt oly feladat áll küszöbön, amelyhez egy test-rész munkája kevés, egy tag ereje elégtelen, ott van a hatalmas test, a szervezett központ, ahol az összes tagok egyesült erővel léphetnek fel, ahol egész erkölcsi súlyuk és tekintélyük összesítve van, hogy az a szükséges pillanatban a közélet mérlegébe legyen vethető. Ez a központ tehát alulról fölfelé működik, amennyiben munkaanyagát a tagok adják, tevékenységének irányát ezek döntik el s az eként nyert anyag és erő feldolgozását végzi a tagoktól nyert megbizás értelmében.

Ennek a szervezetnek a létesítésén az OMGE. azért buzgólkodott szerepköréről való némi lemondás árán is, hogy új erőket nyerjen s a társadalmi együttműködés feltételeit megteremtse.

Hogy ez s a jövő mélyható bizonyos lefolytszege állítás. Ez eredményes sági egyesült létre. A mindent elértek, h erkölcsi s a szegedi jelentősége mint a köz is teljesít fórummá társadalmi kerülnek s nézetek is való megjé kétségtelen csak a köz nyeresége. támogatása is számíthat központ k sulypontjára s jelentősé ban lefol napok. A megeléged több biza feladatára, sadalmi e terén gy békés kib forradalom

A Ga megalakít egy évi lesz. Nagy már maga a megalak koronát j matékos a gazdata désre kép

A b feladatuka nem vége munkájára tendő szö ren s ren helyét a tatások kö legneheze s jó remé ki a szöv hol az ség volt.

Legy előttünk venni, me nekre neh föld: a össze s e lás nagy

Hogy ez sikerült s a megkezdett alapon a jövő még több sikert ígér, kézzel fogható bizonyítéka ennek a szeptemberben lefolytszegedi országos mezőgazdasági kiállítás. Ez a kiállítás már a közös munka eredménye, nemcsak azért, mert a gazdasági egyesületek közös központja hozta azt létre. A vidéki tagok saját körükben is mindent elkövettek a siker érdekében, mert érezték, hogy ezzel a kezdeményezéssel erkölcsi szolidaritásban állanak. De még a szegedi kiállítás kész sikereinél is több jelentősége van annak, hogy a Szövetség, mint a köz- és mezőgazdasági élet őre is teljesítette hivatását s az utolsó fórummá vált, hol a felmerülő kérdések társadalmi szempontból megítélés alá kerülnek s hol érvényesülhetnek olyan nézetek is, amelyek eddig a nyílt színen való megjelenésre utat nem találtak. Ez kétségtelenül nagy erőnyereség és nem csak a központnak, hanem a vidéknek is nyeresége. Mert amint a központ a vidék támogatására számíthat, akként, a vidék is számíthat arra, hogy mozgalmának a központ készsége siet hatályt biztosítani, súlypontját oda téve át, ahol arra szükség van. Az erő áttételének ezt a módját s jelentőségét illusztrálják a közel multban lefolyt aradi meg pozsonyi agrárnapok. A Szövetség rövid multjára is megelégedéssel tekinthet vissza, de még több bizalommal tekinthet előre jövő feladatára, mely abban áll, hogy a társadalmi erőket a hasznos munkálkodás terén gyűjtve és szervezve, keresse a békés kibontakozás útját a mai gazdasági forradalomból.

A Gazdák Biztosító Szövetkezetének megalakítása a két nagy gazdatestület egy évi működésének méltó záróköve lesz. Nagy erkölcsi elégtételszolgáltatás már magában véve az a tény is, hogy a megalakuláshoz szükséges egymillió koronát jóval felül jegyezték és ez nyomatékos válasz volt azok számára, akik a gazdatársadalmat ilyenmü szervezkedésre képtelennek, tehetetlennek tartották.

A buzgalom s lelkesedés azonban feladatukat a megállapítás tényével még nem végzik be; óvatos kezek kitarató munkájára van szükség, hogy a létesítendő szövetkezeti intézmény egy új ténren s rendkívül kitett taktikai ponton helyét a rá várakozó nehéz megpróbáltatások között is kiállja. Am az uttörés legnehezebb munkája már végezve van s jó reményekkel eltelve bontogathatjuk ki a szövetkezeti eszme szárnyait ott, a hol az önségély a legégetőbb szükség volt.

Legyenek üdvözölve azok, akik az előttünk álló mozgalmakban részt fognak venni, mert távoli helyekről, az egyénekre nehezedő létküzdelmekből csakis a föld: a haza szeretete szólíthatja őket össze s előttük csakis a nemzeti boldogulás nagy célja lebeghet. B. B.

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovszvezető: Kerpely Kálmán.

Az őszi mélyszántásról.

Időszerűnek vélem az őszi szántásról néhány szóval megemlékezni, tekintettel annak a jövő évi termés eredményére elhatározó befolyást gyakorló voltára.

Kisgazdáink ugyszólván ügyet sem vetnek e fontos munkára, mert nem tudják, hogy ennek elmulasztásával mily nagy hibát követnek el.

Mulasztásukat azzal kezdik, hogy a tarlót nem szántják alá annak idején, azt mondván, legelőnek kell azt meghagyni. Sajnos, bizonyos körülmények között, kényszernek engedve, mellőzik a tarlóhántást, így pl. tagosítatlan határokon, hol a háromnyomásos gazdasági rendszer dominál. Ha tekintetbe vesszük azonban a tarló le nem hántásából származó hátrányokat s párhuzamba állítjuk a legelőtől származó előnyökkel, úgy nyilvánvaló lesz a tarlószántás helyes volta. Az idején végzett tarlószántás folytán a gyom és egyéb magvak kikelésre ösztönöztenek s a bizonyos idő multán végzett őszi mélyszántással mélyen letakarva, elpusztulnak.

Egyes vidékeken végeznek ugyan a gazdák őszi szántást, vagyis helyesebben szántanak ősszel, de oly sekélyen, hogy ezen miveletre nem alkalmazható az „őszi szántás” elnevezés, mely alatt egy, a talajnak legalább is 16 cm. mélyen történő megforgatását értjük.

A termőréteg sekély felkaparása korántsem felel meg azon célnek, melyet az őszi szántással elérni óhajtunk. Egy sekély szántással csak oly réteget hozunk fel, mely már azelőtt is mivélés alatt állott s így növénytermelésre különben is alkalmas. Az őszi mélyszántással azt célozzuk, hogy talajunknak egy alsóbb, vagyis oly réteget hozzuk fel, mely még azelőtt nem látott napvilágot s így a benne foglalt talajsók növényáplálásra alkalmatlan alakban vannak jelen, melyek most a felszínre a tél fagyának s általában a levegő behatásának lévén kitéve, a növények által felvehető állapotba hozatnak. Ezen cél természetesen csak úgy érhető el, ha a jelzett munkálatot kellő mélységben végezzük.

Azonban nem minden körülmények között hajtható végre a talaj tápanyagtartalmának ilyen módon való gazdagítása. Ugyanis vannak esetek, midőn a mélyszántás elháríthatatlan akadályokba ütközik, pl. sziklás talajon, hol a mivélhető réteg sekély s általában szikla képezi; itt tehát fizikai akadályok állják útját a mélyszántásnak.

Van még számos más akadály is, ilyenek például: az altalaj rossz minősége, mely esetben óvakodnunk kell annak felszínre hozatalától, nehogy ezáltal jó feltalajunkat, illetve annak minőségét rontsuk.

Ilyen akadályra találhatunk futóhomokos területeknél, hol a már többé-kevésbé megkötött legfelső réteg ismételtén végveszéllyel fenyegettetnék a laza alsóbb rétegek felhozatala által.

Számos ily akadályozó körülmény van tehát, a melyek azonban, ha elháríthatók, ne mulasszuk el annak megtételét, hogy így az áldásos hatású őszi mélyszántás teljesíthető legyen.

Van azonban számos eset, midőn oly talajjal van dolgunk, melynek alsóbb rétegei teljesen alkalmasak növénytermelésre, de ezideig nem hatolt le hozzájuk a kultúra. Ily esetekben tartózkodnunk kell a rohamos mélyítéstől, mert nagymennyiségű u. n. „vad talaj” felhozása által csak azt érnők el, hogy növényeink tenyésztése bizonytalanná tétetnék. A jelzett esetben tehát a fokozatos mélyítés lesz indokolt, a midőn is az eddigiéknél 1—2 cm.-rel mélyebben szántunk s így csak annyi vad talajt hozunk fel, a mennyit a tavaszi

vetésig a meleg, levegő és nedvesség átalakítani képesek.

E fontos három tényező működését, illetve hatását elősegíthetjük még a szántással kapcsolatosan végzett trágyázással. Főleg kötöttebb talajon a félérett trágya egy idejű alkalmazása fölötté előnyös hatású leend, mert a trágyában végbemenő vegyi folyamatok meleget fejlesztenek s ez az elmállást ténylegesen előmozdítja.

Az őszi szántás mélysége tehát sok körülmény által befolyásoltatik, melyeket nem szabad figyelmen kívül hagynunk.

Miként előbb említém, az altalaj rossz minősége sok esetben akadályul szolgál a mélyebb szántásnak. De viszont nem kevés azon esetek száma sem, midőn az altalaj jobb minőségű a feltalajnál. Ha ezen utóbbi eset áll, akkor meg éppen indokolt lesz a mély szántás, mert ily módon a feltalaj legelőnyösebben pótolható s ekkor semmi körülmények között sem szabad elmulasztani azt a gazdának, kinek a mai válságos gazdálkodási viszonyok között minden előnyére szolgáló körülményt és alkalmat meg kell ragadnia.

Ugyanis egy, nyerstápanyagokban dus réteg felhozása által a talaj gazdagodik s ez kétségtelenül nagy előny, ha tekintetbe vesszük mily csekély költségbe, illetve fáradságába kerül ez a gazdának.

Azonban az őszi mély szántásnak még más irányban is nyilvánulnak előnyei. Annak kivételéhez erőteljes igásállatok szükségeltetnek, ha tehát a gazda belátja a mély szántás indokolt voltát, úgy arra fog törekedni, hogy azt végre is hajthassa. Sajnos kisgazdáink legnagyobb része oly nyomoruságos igásállományal rendelkezik, hogy mélyszántásról még álmodnia sem lehet. A gyenge igásállatok tehát, melyek az erőtermelő címet úgy is csak bitorolják, ki kell küszöbölni s helyettök a talaj okszerű megmivélésének keresztülvitelére alkalmas igásjószágot tartani, illetve nevelni, annyival is inkább, mert egy pár erőteljes állat tartása nem ró a gazdára oly nagy terhet, mint több gyenge jószág táplálása.

Igaz ugyan, hogy a mélymivélés nagyobb igáserő tartását feltételezi, de ez busásan megtérül a mélymivélés okozta terméstudbletben. A nagyobb állomány trágyatermelése pedig lehetővé teszi a birtok megfelelő részének évenkénti megtrágyázását s így a mélymivélés karöltve a trágyázással csökkenti azon kockázatot, melylyel szemben a gazdának ugyszólván semmi fegyvere sincs.

Az őszi mélyszántás tehát számos előnyvel kecsegtet, úgy, hogy végeredményében semmivel sem költségesebb a sekélyebb mivélésnél, mit kézzel foghatóan bizonyít azon körülmény, hogy az ősszel mélyen megdolgolt talaj a tél porhanyító hatásának kitéve, tavasszal az elképzelhető legjobb állapotban lesz s így mi sem akadályozza a gazdát abban, hogy a tavaszi vetést a termelendő növények igényeinek legjobban megfelelő időben végezhesse. Holott az őszi mélymivélés elmulasztása esetén a mulasztást tavaszkor eszközölt szántással kell pótolni s ez a rendelkezésre álló csekély igás erővel csak részben sikerül, annyival is inkább, mert a télen különben is sovány koszon tartott, elerőtlenedett jószág nem képes a felhalmozódott rengeteg munkát elvégezni. Másrészt tavasszal mélyen szántani nem szabad, ez csakis ősszel alkalmazható baj nélkül.

Nem hagyhatom említés nélkül azon körülményt sem, hogy az őszi mélyszántással nem a talaj felaprózását célozzuk, sőt ellenkezőleg a lehetőséghez képest szélesen szántunk s így a munkát lényegesen gyorsítjuk. Itt persze ismét az igásállatok erőtermelő képessége lesz mérvadó, mert a kellő mélyen s a mellett szélesen is járó ekének vontatására nagy erő szükségeltetik, különösen kötött talajon. A széles és mély forgatás következté-

ben igen nagy rögök keletkeznek, melyek azonban télen teljesen felaprózódnak; ugyanis az őszi csapadék beléjük szívódnak, télen megfagy s így térfogata nagybodásával a hantok széthullását eredményezi. Az ily módon megglazult talajt csak fogsolni kell tavasszal a vetés előtt, legfeljebb, ha nagyon megüledett volna, akkor az extirpátor avagy a grubber használata lesz indokolt. A jelzett eset csak akkor fordul elő, ha a mélyen szántott területet vastag hórteveg takarta.

Az őszi szántás gyakorlati kivételét illetőleg meg kell jegyeznünk, hogy a különböző kötöttségű talajokhoz képest különböző szerkezetű ekékre lesz szükségünk. Mert például egy lazább minőségű homok, illetve homokos vagy televényes vályogtalaj mélybb felszántása kevésbé erős szerkezetű ekét igényel, mint pl. egy erősen kötött, esetleg szikes agyagtalaj. A manapság már majd mindenütt elterjedt vasekék lehetővé teszik ugyszólván minden talajon a mélyszántást. Itt különösen meg kell emlékeznem a Sack-ekékről, melyeket kitűnő sikerrel alkalmaztak oly talajon, mely eddig nem volt növénytermelésre használva s így ez őszzel végeztük rajta az első munkálatot.

Ezen Sack-ekék tehát egyszerű és erős szerkezetűknél fogva föltötte alkalmasak e célra s javítást csak annyiban igényelnek, a mennyiben a szántóvas eltompuása folytán annak kiélezéséről kell gondoskodnunk.

Az őszi mély szántás nem végezhető két ökörrrel, hanem négy, esetleg hattal.

Megfelelő vetésforgó alkalmazása mellett az egész birtok pár év alatt mélyre lesz s midőn a megülőző években mélyített táblához jutunk, azt a megülőzőnél 1—2 cm.-rel mélyebben fogjuk szántani.

Az őszi szántást ugyszólván minden növény meghalja. Első sorban a kapás növények, főleg a czukorrépa, melynek hosszu gyöke csakis oly talajban képes kifejlődni, mely elég porhanyó és kellő mennyiségű növényi tápanyagot is tartalmaz. Eppen így van a takarmányrépa stb. Azonban nemcsak a kapák, hanem a tavaszi gaborafélék, herrefélék, olajos növények stb. is mind megkívánják az őszi mélyszántást, sőt a kapások anélkül ugyszólván nem is fejlődhetnek.

Ezekben oh jöttam rámutatni az őszi mélyszántásból származó előnyökre, melynek a jelzett irányban való keresztülvitele nem ajánlatos eléggé gazdáinknak.

Demeter Andor.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Monostori Károly.

A fehérje s a tápanyag

(Elmélkedés a takarmányozás köréből.)

Füevő háziállataink három féle szerves tápanyagot igényelnek a megélhetéshez, u. m. fehérjét, zsírt és szénhidrátot s ezek részint közös, részint saját szerű hatásokat fejtenek ki a táplálkozásnál. Közös hatásuk az, hogy szétbontás útján valamennyien képesek állati meleget fejleszteni, mely szükség szerint izomerővé változhat át és hogy valamennyien képesek állati zsírrá átváltozni, mely a testet gyarapíthatja. Saját szerű hatása pedig főleg a fehérjének van, amennyiben t. i. az állati test s az állati termékek nitrogéntartalmu alkatrészei csak abból keletkezhetnek. Foglalkozunk csak a fehérjével kissé tüzetesebben.

Az állat a takarmányban lévő fehérjét megemészt s vérvörébe juttatja, de a fehérje kiszivarog ismét s a szövetek között áramlik, melyek most részint gyarapodnak tőle vagy hasznos termékeké változtatják át, részint huyanyrá, huygysav- s typpursavvá bontják szét. A lerakódó fehérjét szervi, az áramló s szétbontó fehérjét pedig körözetinek is mondjuk.

A fehérjeszétbontás szakadatlanul tart, sőt ha az állat nem kap a takarmánnyal elegendő fehérjét, akkor saját szervi fehérjét támadja meg, s ha azt bizonyos mértékig elhasználta, éhen hal. A fehérjeszétbontás mértéke azonban nagyon változik s főleg a következő körülményektől függ:

1. az etetett fehérje mennyiségétől, mert minnél többet etetünk annál többet bont az állat szét;

2. az állat által fölvevett ivóvíz és konyhasó mennyiségétől, mert ezek fokozzák a fehérjeszétbontást;

3. kutyákkal eszközölt etetési kísérletek pedig azt mutatták, hogyha zsirtalanított húst, tehát főleg csak fehérjét kaptak, többet bontottak szét, mint midőn zsiros húst fogyasztottak, valamint hogy a sovány kutyák is több fehérjét bontottak szét, mint a kövérek. A zsirt tehát, és pedig egy a táplálékban lévő, valamint a testben lerakott zsirt fehérjekímélő hatást fejt ki a kutyánál. Később a szarvasmarhánál tanulmányozva a fehérjeszétbontást, úgy találtak, hogy különösen a szénhidrátok azok, melyek fehérjekímélő hatást fejtenek ki, valoszinűen azért, mert a füevő állatok kevés zsirt, de sok szénhidrátot fogyasztanak a takarmánnyal.

A szétbontott fehérje állati meleget fejleszt, mely szükség szerint izomerővé is változhat át; bizonyos esetekben továbbá úgy is tudja az állat a fehérjét szétbontani, hogy zsirt keletkezzék belőle. E szerint tehát a szétbontott fehérje ép úgy hat az állatra, mint a takarmányban lévő zsirt és szénhidrát, mert azok is állati zsírrá változhatnak át, továbbá szintén állati meleget fejleszhetnek, s utóbbi is izomerővé változhat át.

E három tápanyag hőhatálya nem egyenlő, mert a szénhidrát a legesekélyebb, a zsirt a legnagyobb, a fehérjéé pedig a kettő között közepen áll. Ugyanis a szénhidrát átlagos hőhatálya 3900, a fehérjéé 5700, a zsirté 9500 hőegység, vagyis hőhatályuk körülbelül úgy visonylik egymáshoz, mint 1:1.5:2.5 hez.

Pénzértékben nem ilyen viszony van közöttük, hanem némelyek szerint 1:3:2. masok szerint 1:5:2.5-höz, vagyis a fehérje mindket fölfogas szerint a legértékesebb takarmányalkatrész, míg a zsirt értéke a fehérje s szénhidrát értéke között közepen áll. A fehérjét azért becsüjük legtöbbször, mert az állati test nitrogéntartalmu alkatrészei kizárólag csak a takarmányfehérjéből keletkeznek, míg az állati zsirt és állati meleg, valamint az izomerő mind a három tápanyagból eredhet, amiből az kövekezik, hogy a fehérje pótolhatja ugyan a zsirt és szénhidrátot de utóbbiak nem pótolhatják a fehérjét.

A fehérje pótolhatlanságából az következik, hogy azon ismételt kísérletek, hogy a tápanyagelmélet helyére a hőhatályelméletet állítsák, nem vezetnek eredményhez, vagyis hogy sohase fogunk odajutni, hogy a tápanyagszabványokban előirt fehérje, zsirt és szénhidrátmennyiségek helyett bizonyos hőegységmennyiséggel fejezzük ki az állat tápanyagszükségletét.

A fehérje hőhatálya s pénzértéke közötti kedvezőtlen viszonyból pedig az következik, hogy legkevésbé sem fekszik érdekünkben, hogy az állat a fehérjét bontsa szét és hogy azt használja hő s erőtermelésre. De miután a fehérjeszétbontást egészen megakadályozni nem lehet, legalább oda kell hatnunk, hogy azt, amennyire lehet, mérsékeljük, ez pedig különfélekép érhető el, nevezetesen:

1. azáltal, ha nem tulozzuk a fehérje-etetést. A fehérjepazarlás nálunk főleg tehenészetekben gyakori, mert gazdáink nem individualizálnak, hanem egyenlően tartják a teheneket, akár sok, akár kevés tejet adnak azok, minélfogva gyengébb fejűek fölösleges fehérjét fogyasztanak; de tehenészetekben gyakran azáltal is pazarolják a fehérjét, hogy teheneket kellesténél jobban tartják, mi azért nem helyesíthető, mert a kövér test nem

tejel jobban, mint a jó kondiczióban lévő, de aránytalanul több fehérjét kíván sulyának föntartása végett. Ugyancsak fehérjepazarlást követünk el nyáron, midőn csak pillangós virágu zöldtakarmányt (lucernát, herét) etetünk, valamint a legeltetés alkalmával is, mert ugy előbbiek, valamint a gyenge fü aránytalanul sok fehérjét tartalmaznak. Ezen a bajon könnyen segíthetünk azáltal, ha az említett anyagokon kívül szalmát is adunk az állatoknak, mi a here- s lucernával keverve, a legeltetésnél pedig reggel, a kihajtás előtt eszközölhető legjobban.

2. A fehérjeszétbontás mérsékelhető továbbá azáltal is, ha az állatok ivóvízszükségletét vizenyős takarmányok etetése által csökkentjük, mert csak az ivóvíz, nem pedig a takarmányban foglalt víz az, mely a fehérjeszétbontást fokozza. Kétségtelenül ez egyik oka annak, hogy a vizenyős takarmány előnyösen hat a sulygyarapodás és tejelválasztásra, mert ugy a hizás valamint a tejelő-képesség nagyon függ a szétbontás elől megmenthető fehérje mennyiségétől.

3. A konyhasó szonjatgerjesztő hatása, de saját szerű természeténél fogva szintén fokozza a fehérjeszétbontást, s így ennek etetésénél is figyelem fordítandó a mértékletességre. Ugyanis a konyhasó főleg csak akkor valik szükségessé, ha kilugzott, továbbá s ha kevésbé természet szerű vagy nem eléggé izletes takarmányféléket etetünk, káros hatása pedig a hizlásnál legszembetűnőbb és pedig ugy a marha- s juh-, valamint a sertés hizlásnál is.

4. Miután a zsirok és szénhidrátok fehérjekímélő hatást fejtenek ki, a fehérjeszétbontást ugy is mérsékelhetjük, ha az állatokkal a fehérjén kívül elegendő zsirt és szénhidrátot etetünk, vagyis, ha arra ügyelünk, hogy a takarmány kellő arányban tartalmazza a nitrogén tartalmu s nitrogénmentes tápanyagokat. Ezt az arányt tudvalevőleg tápanyagnak mondjuk, ez pedig a legnagyobb fontossággal bír a takarmányozásnál, mert az állatok termelőképesége legnagyobb mértékben tőle függ. Ezért méltán kérdezzhetjük, hogy minő tápanyagot alkalmazunk állataink etetésénél.

A tápanyagszabványok, melyek a megfelelő tápanyagról is tájékoztatnak, tapasztalásunk szerint lenyűgöztek a szabad megfontolást, mert átlagos számaikkal mintegy kötött marsrutát állapítottak meg s azt a hiedelmet keltették gazdáinknál, hogy az okszerűség az ő csapásukon jár. De valamint a tudomány nem hagyja magát békóba verni, a tudományos alapon nyugvó takarmányozásban is fölszerte, hogy szakutezába tévedt s abból úgy igyekszik most kiszabadulni, hogy az állati individualitást állítja előtérbe. Mi is ismételve emittetjük e lapban, hogy a szakmunkák és gazd. z-ebnaptárak tápanyagszabványai elég jó tájékoztatók ugyan, de nem arra valók, hogy szigoruan ragaszkodjunk hozzájuk, mert az állatok tápanyagszükséglete nagyon változik azok eltérő individualitása szerint. Ha pedig elismerjük azt, hogy az egyik fejűstehének, járnos-ökörnek, hizóállatnak stb. más fehérje-, zsirt és szénhidrátszükséglete van, mint a másiknak, akkor azt is el kell ismernünk, hogy az állatoknak a tápanyag iránti igényei is individualisak s így a sablont nem csak a tápanyagok mennyisége, de a tápanyagra vonatkozólag is el kell vetnünk. Eszerint tehát a gyakorló gazda vállaira toljuk annak megállapítását, hogy minő tápanyagot alkalmazzon különféle állatainál, ő pedig méltán kérdezzheti tőlünk, hogy mi minő alapot nyújtunk neki, melyre a tápanyag megállapításánál támaszkodhatik.

Azok után, amiket bevezető sorainkban a fehérjeszétbontás s annak mérsékléséről, továbbá más alkalmakkor az állatok tápanyagszükségletének az individualitástól való függéséről mondtunk, nem okozhat a megfelelő tápanyag megállapítása nehézségét, mert csak

arra kell gondolni, hogy a megfelelő takarmány mennyiségét a takarmányértéket nyitánunk, és sokkal nem függ an Ez kitűnik a anyagszabvány mennyisége s a különféle hidrát menny tápanyagszab csekélyebb fe irányok tápa gyobb fehérj így okozkodt

Miután állatok tápa mint a külön a tápanyag mint a mási szükséglettel termelési irá felelni, mint biró állatnak hérszükség állatnak, a gy lési szempont magasabb tápa sabbban fejlő tehénnek s a csak ezért ma a magyar-er juhok etetés angol juhok ökörről pl. magas tápa hetően képe is az izmai, s tarkanak, szét s így k hidrátszüksé ökörtől.

Gazdaság

Egy g intézte hozz Van e lyogtalaju k a tejet jól tarthatnak e termelni és

A felv nyok kellő bizható vál a válasz csak 250 rétekekkel, se szántó földne takarmányt forgó betar trágyázva. (vöröslóher, 5. Takar utóbbi trágy takarmány diszlik ott diszlenék, esetleg egy kerekén 10 és 40 h. ka melési rend ható, attól minő átlag a birtokos rolni hajlat kesíthető magyar ho q szalma, megterem, marha lenn száma 6 p

arra kell gondolnunk, hogy főleg a fehérje az melylyel takarékosan kell bánnunk s melynek mennyiségét az állatok individualitásától függő takarmányértékítő képességhez kell viszonyítanunk, míg a főleg tüzelőszerű szolgáló és sokkal olcsóbb szénhidrátok mennyisége nem függ annyira az állatok individualitásától. Ez kitűnik a szakkönyvek sablonszerű tápanyagszabványaiból is, mert azokban a fehérje mennyisége sokkal nagyobb mértékben tér el a különféle termelési irányoknál, mint a szénhidrát mennyisége s ugyanezek a sablonszerű tápanyagszabványokban azt is látjuk, hogy a csekélyebb fehérjeszükséglettel bíró termelési irányok táparánva mindig tágabb, mint a nagyobb fehérjeszükséglettel bíróké. Ennélfogva így okoskodtunk:

Miután az ugyanazon termelési irányú állatok tápanyagszükséglete hasonlóan változik, mint a különböző termelési irányok állataié, a táparánynak is hasonlóan kell az egyiknél, mint a másiknál változni; a csekélyebb fehérjeszükséglettel bíró állatnak tehát ugyanazon termelési iránynál is tágabb táparány fog megfelelni, mint a nagyobb fehérjeszükséglettel bíró állatnak. E szerint tehát a csekélyebb fehérjeszükséglettel bíró, lassan fejlődő növendékállatnak, a gyengébb fejőstehénnek s a hustermelési szempontból kevésbé jól alkotott hizóállatnak magasabb táparány fog megfelelni, mint a gyorsabban fejlődő növendékállatnak, a jobb fejőstehénnek s a jobban alkotott hizóállatnak. Ugyancsak ezért magasabb táparányt fogunk alkalmazni a magyar-erdélyi jármosökrök s a közönséges juhok etetésénél is, mint a tarka ökrök s az angol juhok etetésénél stb. A magyar-erdélyi ökrökről pl. ismeretes az, hogy kizárólagosan magas táparányu csalamádéval tartva is türethetően képes dolgozni, mert habárszivósabbak is az izmai, de távolról sincs annyi hús, mint a tarkának, mi miatt kevesebb fehérjét is bont szét s így kevesebb fehérjével éri be, de szénhidrát-szükséglete alig különbözik a tarka ökrétől. *Cselkó István.*

Gazdaság berendezése tejtermelés céljaira.

Egy gazdatársunk a következő kérdést intézte hozzánk:

Van egy 240 magyar holdnyi, meszes vályogtalajú kisbirtokom, mely fensikön fekszik; a tejet jól lehet értékesíteni; mennyi tehenet tarthatnék e birtokon, mennyi takarmányt kell termelni és milyent?

A felvetett kérdésre csak a helyi viszonyok kellő figyelembe vételével lehetne megbízható választ adni, — ezek ismerete nélkül a válasz csak feltételes lehet. Ha a birtok csak 250 m. hold szántóföldből áll és sem rétekkel, sem legelőkkel nem rendelkezik, a szántóföldnek legalább egyharmadán kellene takarmányt termelni p. o. a következő vetésforgó betartása mellett: 1. Kapás növények (trágyázva). 2. Tavasz gabona. 3. Takarmány (vöröslóher, v. baltacsim). 4. Őszi gabona. 5. Takarmány (zabosbüköny, csalamádé, utóbbi trágyázva). 6. Őszi gabona. Hogy mily takarmány termelendő, attól függ, hogy mi diszlik ott legjobban; ha a luczerna jól diszlenék, ezt okvetlenül fel kellene venni esetleg egy 7-ik nyomásba. E szerint lehetne kerekén 100 hold gabona, 100 h. takarmány és 40 h. kapás és eseléd föld. Hogy ezen termelési rendszer mellett hány darab tehen tartható, attól függ, hogy a termelt takarmányból minő átlagos termések várhatók, hogy továbbá a birtokos szálás s póttakarmányt hozzávárolni hajlandó-e, ami ott, ahol a tej jól értékesíthető nagyon helyénvaló. Feltéve, hogy magyar holdként átlagban 6 q gabona, 10 q szalma, 16 q szálás takarmány és 150 q répa megterem, a birtokon mintegy 40 drb számos marha lenne eltartható. Ha az igásállatok létszáma 6 pár, illetve 12 db, maradna a tehe-

nészetre 28 db, vagyis ha növendékmarha nem tartatnék, mintegy 28 drb tehen lenne eltartható.

Mint hogy ezen válasz csak feltételes s ebben a rovatban nagyobb részletezésbe nem bocsátkozhatunk, kérdéstevőnek azt ajánlom, hogy a helyi körülmények részletes feltüntetésével rendszeres üzemterv iránt forduljon valamely gazdasági tanácsadó bizottsághoz, megjegyezvén, hogy ilyenek a magyar-óvári gazd. akadémián, továbbá a keszthelyi, debreczeni, kolosmonostori és kassai gazdasági tanintézeteknél fennállanak s hogy ezen bizottságok igénybevétele teljesen díjmentes.

Hensch Árpád.

GAZDASÁGI NÖVÉNYTAN.

Rovatvezető: **Mezey Gyula.**

Kísérletek az Aschenbrandt-féle bordói porral.

Dr. H. Aschenbrandt strassburgi gyáros néhány év előtt *Kupferzucker-Kalkpulver* (réz-cukorkormézőpor) név alatt egy új permetező szert hozott forgalomba, melynek célja volt, hogy megkímélje a gazdát attól a fáradságtól s mindig pontos figyelmet igénylő munkától, melylyel a bordói lé vagy a burgundi lé készítése jár.

Dr. Aschenbrandt, mint szerének elnevezése is mutatja, oly anyagot akart készítményében nyújtani a gazdaközönség kezébe, a melylyel czukros bordói lét lehessen könnyű módon elkészíteni, illetve ezzel egyenértékű oldatot.

A szóbanforgó *Aschenbrandt-féle* szer fehér színű por, melylyel elbánni nagyon könnyű. A gyáros utasítása szerint valamely kádba 40 liter viz öntendő, melybe a szerint, hogy hány százalékos oldatot akarunk készíteni, 3—3½ kgr. port kell folytonos keverés között lassanként beönteni s azután ugyancsak lassanként még 60 liternyi vizet, miattal a mondott példában 3—3½% os 1 hektoliternyi oldatot készítettünk el, mely most halavány kékesszínű s a permetezésre használható.

Az *Aschenbrandt-féle* rézcukor-mészport hazai közönségünk a *m.-óvári kir. növényélet-és kórtani állomás* multévi, a szerre kedvező kísérleteiből ismerte meg.*) E kísérletek után felkeltetvén a figyelm, a „*Borászati Lapok*“ a feltalálótól a szer hazai gyártásának jogát megszerezte s azt a legtisztább anyagokból gyártva, a nyáron már *Aschenbrandt-féle bordói por* név alatt kgr.-onként 38 krnyi árban, forgalomba hozta.

A *m.-óvári növényélet-és kórtani állomás* a lefolyt évben — még az *Aschenbrandt* által gyártott eredeti anyaggal — ismét kísérletezett a bordói porral, mely kísérleteket *Linhart*, az óvári állomás vezetőjének utasítására *Barna Balázs* gazdasági akadémiai tanársegéd végezte s azok lefolyását s eredményét ismertette. Az alábbiakban *Barna* leírásából a következőket közöljük.**)

Barna elmondja, hogy a szőlő peronoszporbetegsége ellen a Pozsony város tulajdonát képező *rókaliget* immissus homoktelepen, teljesen sik területen végeztettek a kísérletek többféle permetező anyaggal, melyek közül az *Aschenbrandt-féle bordói por* egy *Kis-Burgundi* val beültetett táblára jutott.

Barna a szer ismertetése után összehasonlítást tesz arra nézve, hogy minők a bordói porral való permetezés költségei a közönséges bordói lével szemben, ha az előbbiből — mint ezt a gyáros ajánlotta — minden permetezéshez 1 hektoliter vízre 3 kgr.-ot ve-

*) Megjelentek e kísérletek a „*Kísérletügyi Közlemények*“ 1898-i 6. füzeté után a *Köztelek* f. é. 61. számában is.

**) Lásd a „*Borászati Lapok*“ f. é. 47. számában a „*Permetezési kísérletek*“ eredeti *dr. Aschenbrandt-féle porral*“ című czikket.

szünk, a házilag készült bordói léből pedig az első permetezéshez 1, a másik kettőhöz pedig 2%-os oldatot használunk.

E számítás eredménye a bordói port (a kétévelőtti árban) kgr.-onként 30 kr.-jával s a rézgáliczot (a közönséges bordói léhez) kgr.-onként 35 kr.-jával számítva, az hogy 1 kat. hold szőlő háromszori permetezése az *Aschenbrandt-féle bordói porral* 14 frt 40 kr.-ba, a házilag készített bordói lével ellenben csak 10 frt 04 kr.-ba kerül.

Igy tehát az *Aschenbrandt-féle bordói por* használata drágább. De az óvári állomáson felvetették ama kérdést az idei kísérleteknél, vajjon nem volna elegendő-e a *bordói porból* csak 2%-os, esetleg talán csak 1%-os oldat készítése?

Az enémű kísérletek, dacára annak, hogy az első és a második permetezés között 59 mm.-nyi, a második és harmadik permetezés között 114 mm.-nyi eső volt s az utóbbinál egy 34 mm.-nyi esőt adó vihar volt sikerült a tőkét a peronoszpora ellen még az 1%-os oldattal is megvédeni.

De ha így számítunk — mondja *Barna* — akkor az *Aschenbrandt-féle bordói porral* való védekezés olcsóbb a közönséges bordói lével való védekezésnél, mert a bordói port 2%-os oldat készítésére használva 1 kat. hold szőlő háromszori permetezése csak 9 frt 60 kr.-ba (44 kr.-ral kevesebbe, mint a közönséges bordói lé), 1%-os oldat készítésére használva pedig csak 4 frt 80 kr.-ba (5 frt 24 kr.-ral kevesebbe, mint a közönséges bordói lé) kerül.

Ezen számítás után a kísérletező következőképpen nyilatkozik: „A leirt kísérletek, a melyek szigorú pontossággal lettek végrehajtva, fényesen igazolják, milyen előnyökkel jár az eredeti *dr. Aschenbrandt-féle porból* készült oldattal való permetezése a szőlőnek, melynek alapján ma már nyugodt lelkiismerettel kimondhatjuk, hogy a *dr. H. Aschenbrandt-féle por* a 3 s 2 százalékos oldatában a peronoszpora ellen a szőlőt feltétlenül megvédi, kitűnően tapad s a szőlő lombjairól olyan esők, a melyek a bordói lét feltétlenül lemossák, nem képesek lemosni. A lombot soha sem perzseli le, az oldat készítése rövid időt vesz igénybe s az anyagára teljesen olcsóbb, mint a rézgáliczból készült bordói léé.

Szándékosan hagytam itt ki az 1%-os oldatot, a melyre nézve végleges bírálatot csak a jövő évi kísérletek alapján mondhatunk, a mikor majd a peronoszporának legkevésbé ellenálló fajokkal lesz alkalmunk kísérletezni.

A szert ajánljuk a gazdák figyelmébe, remélve, hogy közülök megfogják kísérteni az anyag használatát, kiknek gyakorlati tapasztalatai a különböző körülmények között az anyag elbírálásánál fontos szerepet fog játszani.

Továbbá szembeállítva az *Aschenbrandt-féle bordói port* a közönséges bordói lével, *Barna* a következőket mondja:

„A *dr. Aschenbrandt-féle por* előnye a *bordói lével* (rézgálicz és mészkeverék) szemben a következők:

1. Az oldatot elkészíteni igen könnyen s nagyon rövid idő alatt lehet.
2. Az oldat erősen alkalikus hatású s vele a lomb gyenge leveleit még ügyetlen munkás sem képes leperzselni.
3. Az oldat kitűnően tapad s olyan esők, amelyek a bordói keveréket okvetlenül lemossák, nem képesek a zöld részekről lemosni.
4. Ha az oldat nem lesz a permetezésnél elhasználtva, a megmaradt mennyiséget egy bedugaszolható hordóban huzamos ideig eltarthatjuk a nélkül, hogy az állás ártana az oldatnak.

A *m.-óvári növényélet-és kórtani állomás* fentebb ismertetett kísérleteihez a „*Borászati Lapok*“ szerkesztősége megjegyzi, hogy ama számítás, melyet az állomás egyrészt az *Aschenbrandt-féle bordói porral*, másrészt a

közönséges bordói lével tesz, nem felel meg a mai árviszonyoknak, mert:

„mikor az állomás két év előtt a port Németországból hozatta, odakint annak ára 25 kr volt. A rézgálicot akkor a német gyáros 17—18 kr-ért vehette.

Az Aschenbrandt-féle por mindig drágább, mint a tiszta rézgálic, nagy czukortartalmánál fogva.

Igy került a por a növényéletani állomásnak helyben Magyar-Ovár á kg. 30 kr-jába.

A rézgálic ára azonban azóta óriásilag emelkedett, ma 35 kr á kg. és valószínűleg még drágább is lesz.

Az ár összehasonlításnál a kísérletezők a por két év előtti árával, a rézgálic mai árát hasonlították össze.

Ma a magyar viszonyok között a kérdés a következőképpen áll.

Amíg egy kg. rézgálic árát á kg. 35 kr-ba vehetjük, addig az Aschenbrandt-féle röviden „bordói por” sem lesz drágább 38 kr-nál.

Ha tehát 3 permetezést számítunk a fenti példa szerint, az első 1°, a többi kettőt 2° rézgálicoldattal, akkor a mai rézgálicárak mellett belekerül a permetező anyag egy kat. holdra évenként 10.40 frtba.

A „bordói por”-ból készült ugyanilyen erős oldatok használatánál pedig, a por 38 kros ára mellett 10.64 frtba.

Tehát a „bordói por” használata, ilyen erős oldatokkal mindössze kat. holdanként 24 krral kerül többbe, mint a rézgálic és mészkeverék használata.

Ez már nem több kiadás.

De azt hisszük, hogy a második, vagy a harmadik permetezésnél bátran használhatunk 1¹/₂^o-os oldatot is, akkor egy permetezésnél megtakarítunk 4 kg. bordói-port, két permetezésnél 6 kg.-ot, ami 1 frt 14 — 2 frt 28 kr. olcsóbbodást jelent kat. holdanként.

Ez viszont számot tevő dolog.

A „bordói por” használata tehát nemcsak előnyösebb, de olcsóbb is a gazdáknak, mint a tiszta rézgálic és mész használata, nem is véve figyelembe azt a munkatöbbletet, amivel a rézgálic és mészkeverék házilag történő előállítására össze van kötve.” #

GAZDASÁGI ÁLLATTAN.

Rovatvezető: Jablonowski József.

A kis téli araszoló különös védelme.

Ismeretes dolog, hogy a most: ősz végén, tél elején rajzásukat befejező araszoló lepkek („mérészek” stb.) hernyói olyan nagy ellenségei a gyümölcsfáinknak, hogy egyes esztendőben tönkre tehetik az egész gyümölcs-termést. Ez a kártétel pedig azután több éven át ismétlődhetik annyira, hogy a gyümölcsfák semmiféle hasznot nem hajtanak.

Persze ez a nagy kár csak akkor következik be, hogy ha a gyümölcsfák gazdája a kártévő rovarnak ezt a garázdálkodását összetett kézzel nézi; mert ha idejekorán (szeptember végén, október elején) az enygyűrűket alkalmazza, akkor csekély költséggel és kevés munkával elejét veheti a bajnak.

S ez a dolog úgy áll, hogy eddigelé minden gyümölcs-termelő és a mezőgazdasági rovarattal foglalkozó ember a téli araszolókat (valamint a nagy téli araszolót: *Hibernia defoliaria* t, ugy a kis téli araszolót: *Cheimatobia brumata* t) feltétlenül kártékonyoknak tartotta. Napjainkban azonban már ezek a kártévők is védő fiskálisukra találtak, a ki minden áron ki akarja mutatni, hogy különösen a kis téli

araszoló valóban — — hasznos állat, amelyet a kertész embernek nem irtania, hanem inkább védelmeznie és minden bajtól-rossztól óvnia kellene!

Hogy ez a prókátor ki legyen, nem tudom, amennyiben az itt szóba került védőirat, amely Zürich-Hottingenben, a *Societas Entomologica* nevű szakfolyóiratban jelent meg,*) nincs rendes névvel aláírva, hanem alatta csak L. H. betű látható. Ez a védő pedig következőképpen ír: „Ugy látszik nekem, hogy az enygyűrű alkalmazása különben meglehetősen felesleges irtó eljárás, mert a kis téli araszoló lepke tényleg sokkal jobb és ártalmatlanabb a hurnél. Hogyha kedvező esztendőben a 20—25 éves fa virágzik, akkor rendszerint 50—100,000 virág van rajta, amelyből alig 5% kőt termést és ha most még ebből is csak 1—2%, mint gyümölcs jól megéri, akkor a fa meglehetősen jövedelmező termést adott. Hogy vajjon abból a sok ezer virágból, amely tavasszal a fán mutatkozott, százakat, sőt ezreket a kis téli araszoló fal-e föl, vagy hogy azok egyébként mennek-e tönkre, az fa évi termésére nézve teljesen közömbös; ámde másképpen mutatkozik a helyzet e tekintetben a következő évben. A mellett a nagy terméstőmeg mellett, a melyet a fának egyik-másik gyümölcs-terméses esztendőben föl kellene nővelnie, nem maradna a fanak sem ideje, sem nedve arra, hogy jövő esztendőben megfelelő számú termőrugyet fejlesszen.

Ilyen termőrugyet csak kevés mutatkoznék, de ha az eléggé kifejlődnek, még az is kielégítő termést adna. Ámde ilyenkor jelenik meg a megelőző kedvező évben felszaporodott téli araszoló nőstényeknek nagy mennyisége és tojásait különös kedvvel a megduzzadt termőrugyekre tojja, a melyeket azután a (kikelő) hernyó annyira elpusztít, hogy ebben az évben gyümölcs-termésről ugyan szó sincs, de a helyett azután a fa ismét annyi erőre tesz szert, hogy a következő harmadik esztendőben termőrugyet oly nagy számban fejleszt, hogy a megelőző évben a rossz termés miatt megtizedelt téli araszoló hernyók csak csekély kárt tehetnek benne” (már t. i. a fa virágzatában és e réven a termésében).

A fenti közleményben azonban egy kis, de a dolog lényege szerint azonban járó hiba van. Hogyha a tisztelt szerzőnek igaza volna, akkor igaz volna az is, hogy azért „hajnalodik, mert kukorékolt a kakas, akár nem, a hajnalodás mégis megkezdődik s így akár előfordul a téli araszoló, akár nem, a gyümölcsfa, vagy mondjuk meg a dolog határozottabban, az alma- és körtefa azért nagy termést mégis csak a harmadik esztendőben fog adni! Ebben, hogy a körte- vagy almafa nagy termést csak minden harmadik esztendőben hoz, nincs része semmiféle rovarnak, hanem úgy van a dolog már a természet rendes folyása szerint.

Hogy én itt a téli araszolók fönnebb röviden közölt „védelmével” foglalkozom, ennek oka nem az a sok téves állítás, a melyet az L. H. jegyes szerző világgá bocsát és úgy látszik ma is vall (pl. a tojás elhelyezése, hová és milyen alakban?), hanem csakis az az állítólagos haszon készlet felszólalásra, a mely valójában megvan, de a mely nem az araszolóknak köszönhető.

Shakjukat alaposan értő gyümölcs-termelők tudják, hogy a teljesen magára hagyott alma- és körtefa levélrügyet, vagyis olyan szemet, a mely a jövő, tehát a közvetlenül következő évben csak levelet, vagy esetleg egész hajtást hoz, minden esztendőben fejleszt, ellenben termőrugyet, a melyből bimbó, virág és termés lesz, csak két év alatt fejleszt ki, tehát csak harmadik évben várható a nagy, vagy legalább

*) Societas Entomologica: XIV. évf. (1889.) 8. sz. (jul.)

nagyobb termés. S ezt tudva, a kertjét okszerűen művelő ember a termés dolgát nem a fára, annak rendes természetére bizza, hanem a maga kezébe veszi azt s akként szabályozza, hogy a fa ne csak a harmadik, hanem minden egyes esztendőben rendes termést adjon. Ez a szabályozás pedig részben a tördelő metszésből áll, a mikor a kertész-ember nyáron mintegy soron kívül kényszeríti a fát, hogy termőrugyet fejlesszen, részben pedig az okszerű trágyázásból áll. Ez utóbbinak pedig okszerűsége az, hogy ezt a trágyázást először is akkor (nyár elején, július hava második felében) hajtja végre, a mikor a fa ezt az ily nyújtott tápláló anyagot az elébb említett kényszer (tördelő metszés) útján fejlesztett termőrugyek nevelésére fordíthatja s másodsor pedig olyan alakban (mint hig trágyát) alkalmazza, hogy azt a fa azonnal fölvehesse, s a termőrugyek táplálására mennél könnyebben és mennél rövidebb idő alatt fordíthassa. E szabályozással kényszeríti a fát, hogy a termőrugyek fejlesztését minden évben kezdje és másrészt lehetővé teszi, hogy az így fejlődésnek indított rügylek valóban termőrugyekké fejlődjenek. S az ilyen mesterséges beavatkozással azután elérni, hogy gyümölcsfáján évről-évre mindig annyi termőrugyet van, hogy utána szép, kielégítő mennyiségű termés legyen.

S ez így van! Ezzel szemben a dologot nem értő ember hajlandó volna a téli araszolókat védő bogarásznak is hitelt adni, mondván, hogy azt, amit a kertész-ember tördelő metszéssel elér, megteszi a téli araszoló hernyója azzal, hogy lerágja a virágzatot és levelzetet és kényszerítheti a fát a termőrugyet fejlesztésére. A dolog azonban nem egy. A téli araszoló kora tavasszal mutatkozik és a virágzatnak nem a 95%-át teszi tönkre, hanem az egészet, még pedig levelestől együtt, úgy hogy a fának, ha életben akar maradni, újból ki kell hajtania, ellenben a tördelő metszés az elébbi kártételnek teljes ellentéte, a mennyiben a kertész azzal éppen akkor akasztja meg a fának még elég erővel teljes növekedését, a mikor e növekedésből a gazdának termés dolgában semminemű haszna sem volna, holott a megakasztott, vagy legalább lassított növekedés folytán a fa azt a tápláló erőt, melyet magára hagyatva a hajtás és a rajta növekvő levelek fejlesztésére fordított volna, ez egyszer a termőrugyek növesztésére és táplálására használja föl. A különbség e kettő között az, hogy az előbbi esetben — már t. i. a hernyórágás esetén — a fa kárba veszett erejét, munkáját pótolja, holott utóbbi esetben anyagával, összegyűjtött erejével takarékosan él, azzal úgy él, hogy azt mintegy takarékos gazda a jövő számára, a későbbi időkre akként teszi el, hogy legyen termőrugyet és termés akkor is, mikor az a termés rendes folyása szerint nem volna. Ez tehát nem mindegy!

Azután, a mit fönnebb is említettem, a téli araszolók olyan kártévők, a melyek nem a termés egy részét, hanem rendszeren az egészet pusztítják el és nemcsak egy-két évig jelentkeznek, hanem éveken át gazdálkodnak. A fa hiába fejlesztene termőrugyet, a hernyók nagy falánksága miatt úgy sem marad belőle semmi. S ezt — sajnos! — nem könyvből tudjuk, hanem honi tapasztalatainkból, a melyek leírásában megvan, de a mely másutt megtalálható.

E felszólalásomat azzal végezem, hogy az ilyen jötevértől, a milyen a téli araszoló a gyümölcsben, az ég óvjon minden magyar kertészt! s akit csapás mégis sújt, az ne bizzék a rovar ezen „megvédelmezett jóságában”, hanem védekezzenek ellene idejében, nehogy aztán a maga kára folytán lássa be, hogy nem a németnek, hanem nekem van igazam!

Jablonowski József.

LEVE

486. kérd mag csiraképtel felelős-e és mer

487. kérd ságu széles és tehénistállóvá módon állítsam lakat, hogy mi hely? Hány da jegyzem, hogy alkalmazható?

488. kérd lótenyésztés kének felvilágosít a tengeri és a ható középmmun zabszénával és lék árpa v. zab

Ugyiszintén zott zab-, árpa tengerivel, ese vemhes állatok következménye

489. kérd minőségre néz trágyázva nagy természet. Sarj kaszálatni.

Istállótrágya az a mezőre is mennyi mütrágya danként, tovább teni, ha ugyan bajon segíteni vagyok, nem s ha megfelelő e a széna nagy van rajta.

490. kérd mellett érhetné nyerhessek már be nem gyepe idén is legelt ezelőtt 2 évvel hagyott szántóf

491. kérd ajánlanak műb keményítőből k maradó anyagot tásánál ugyanis nak és a nag tesznek hozzá.

felül az egész s a czukorgyárta fekete színű, né és szagu spód a czukorszörp meg. Nézetem az istállótrágya az ammoniak n használta-e má direkt a szántó alá használható anyag trágyaért

492. kérd fujtatott szőlő záptojásszagát „Köztelek”-ben lefejtést már me

493. kérd után minden m nek tizedrészt a gazdaságnak visszaadni.

Jutalmul aratonak egy h 100 métermázs után 5 krt. 100 után a rész me

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

456. kérdés. A tavasszal vásárolt repa-mag csiraképtelen volta miatt a kereskedő felelős-e és mennyiben követelhetek kártérítést?
O.

457. kérdés. Egy 933 cm. belső világosságú széles és 15 m. 6 cm. hosszú birkaakolt tehénistállóvá óhajtanék átváltoztatni. Mily módon állítsam fel legcélszerűbben a jászalakat, hogy minél több marhának kerüljön hely? Hány darab volna elhelyezhető? Megjegyzem, hogy kapu csak az egyik hosszfalnál alkalmazható?
V. Zs.

458. kérdés. Minthogy uradalmunkban a lótenyésztés képezi a fő tenyésztési ágat, kérnék felvilágosítást, ha a zab kevés, ugyiszintén a tengeri és a széna fogytán van, mennyi adható közpompánál vemhes lovaknak naponta zabszénával és tengeri szénával? Mint pótlék árpa v. zabszalma adatik.

Ugyiszintén kérem, tanácsos-e szécskázott zab-, árpa-, vagy búzaszalmát nedvesen tengerivel, esetleg zabbal vegyítve adni a vemhes állatoknak. Nem lehet-e rossz utókövetkezménye?
H. M.

459. kérdés. Egvik rétem, 40 hold, mely minőségre nézve különben prima, miután trágyázva nagyon régen volt, igen kevés szénát termesz. Sarjut az idén alig volt érdemes kaszálatni.

Istállótrágyával nem rendelkezem, mert az a mezőre is alig elégséges. Kérem tehát, mennyi műtrágya és milyen kell magyar holdanként, továbbá mikor kellene ezt széthinteni, ha ugyan e módon lehet alaposan a bajon segíteni, mert megjegyzem, bár bérlő vagyok, nem sajnállok nagyobb költséget sem, ha megfelelő eredményre jutok, miután nekem a széna nagyon kell. Szélid fűfele elegendő van rajta.
H. J.

490. kérdés. Mely fűmaggal és eljárás mellett érhetném el azt, hogy jó tehénlegelőt nyerhessek már tavasszal az ez évben eléggé be nem gypesedett réti talaju — már az idén is legelt — legelőmön? Ezen legelő ezéltől 2 évvel — vízáradás miatt — felhagyott szántóföld volt.
H. M.

491. kérdés. Burgonyakeményítőgyárból ajánlanak műtrágyának mintkint 60 kr-ért a keményítőből készített cukorgyártásnál visszamaradó anyagot. Az u. n. krumplicukorgyártásánál ugyanis a keményítőhöz kénsavat adnak és a nagy forrás csilapítására krétát tesznek hozzá. Így gipsz is képződik, azonfelül az egész szörpöt spódiumon átszűrjük és a cukorgyártás végével visszamarad ezen fekete színű, nedves tapintatú, savanyú ízű és szagu spódiumból, továbbá gipszből és a cukorszörp üledék-anyagából álló tömeg. Nézetem szerint ezen műtrágya — csakis az istállótrágya kezelésére — az almra szórva, az ammoniák megkötésére alkalmas. Kérem: használta-e már valaki ezen célra vagy direkt a szántóföldre szórva? Mely növények alá használható ez esetben? Mi lehet ezen anyag trágyaértéke?
L. G.

492. kérdés. Miképp kell a kénporral fujtatott szőlő után származott homoki bor záptojászatát elvenni; megjegyzem, hogy a „Köztelek”-ben eddig közölt — rózsán való — lefejtést már megtettem, de kevés eredménnyel.
B. K.

493. kérdés. Teljesen jól végzett munka után minden munkás repaföldje tiszta termésének tizedrészét kapja, mely részt tartoznak a gazdaságnak, métermázsáját 45 kr-ával, visszaadni.

Jutalmul ad a gazdaság minden egyes aratónak egy hold cukorrépa föld termése után 100 métermázsáig, tizedrészének métermázsája után 5 krt. 100 métermázsát meghaladó termés után a rész métermázsája után 6 krt.

Például 150 métermázsá termésnél rész és jutalom fejében a fenti passzus szerint mennyit követelhet az arató?
F. A.

Felelet.

A magkereskedők ellenőrzése. (Felelet a 486. számú kérdésre.) A magkereskedő az 1895-ik évi XLVI-ik törvényezikk értelmében felelős a termelés czéljából szállított mag jóságáért. T. i. amint 10 kg.-on felüli mennyiségben szállít, tartozik külön levélben, vagy a zsákon a mag csiraképeségi és tisztasági százalékeit, annak válfaját és származását megjelölni, illetőleg mindezekért jótállani.

Hogy a magkereskedő csakugyan olyan minőségű és jóságú magot szállított-e, mint aminőt a szállítás alkalmával bevallott, arról a gazda még az elvétel előtt győződjék meg, illetőleg ellenőrizze a kereskedőt a fent idézett törvény előírása szerint a következő módon:

Amint az áru a vasuti vagy hajóállomáson, illetőleg a rendeltetési helyen megérkezett, azonnal vagy a megérkezés idejétől számított három napon belül mintát kell venni az áruból két hiteles tanu jelenlétében.

A minta az áru jó átlagát kell, hogy képezze, tehát minden egyes zsákból zsáktör segítségével ki kell venni egy keveset, de összesen legalább két kilónyi mennyiséget, ezt azután össze kell keverni s belőle két kisebb mintát készíteni. Ezek nagyságát a mag nagysága határozza meg, az egészen apró magvaktól 50 gr., a közép nagyságúakból 100 gr., a nagyobbakból 250 gr., a hereféle magvaktól 500 gr.-ot kell kitennie egy-egy mintának, a melyeket a tanuk pecsétjével, vagy valamely hivatalos pecséttel le kell zárni. A mintavételről felveendő jegyzőkönyvnek a következő adatokat kell tartalmaznia:

a) a mintavétel napját és helyét s az annál jelenvolt személyek neveit és állását;
b) a vetőmag megérkezésének, illetve átvételének napját s annak mennyiségét súlyban vagy zsákok szerint;

a) a minta nevét, jelzését és azon zsákok számát, melyekből a minta vétetett;

a számla vagy az eladó azon más írásbeli közlésének másolatát, melyben a szállított mag faját, származását, tisztaságát és csiraképeségét megjelölte;

mindazon adatokat, melyek a megvizsgálandó mintának a szállított áruval való azonoságára nézve fontossággal bírnak;

a mintákra alkalmazott pecsétek lenyomatait és végül

a vevőnek vagy megbízottjának és a tanuk sajátkezű aláírásait, melyekkel bizonyítják, hogy a minták a jegyzőkönyvben megjelölt áruból általuk ismert szabályok szerint jelenlétükben vétettek.

Az ekként vett hiteles minták egyikét a vevő őrizetbe veszi, míg a másikat a jegyzőkönyv kíséretében azonnal vagy legkésőbb 3 nap alatt beküldi a megvizsgáló állomáshoz, ahol azt a fentemlített szempontokból gazdák-nak díjmentesen vizsgálják meg s az eredményről a megkereső feleket a lehető legrövidebb idő alatt értesítik, ugyiszintén feljelentik a szállított, ha a vizsgálat folyamán valamely büntetendő cselekmény tényálladékának fenfor-gása iránt alapos gyanu támadna.

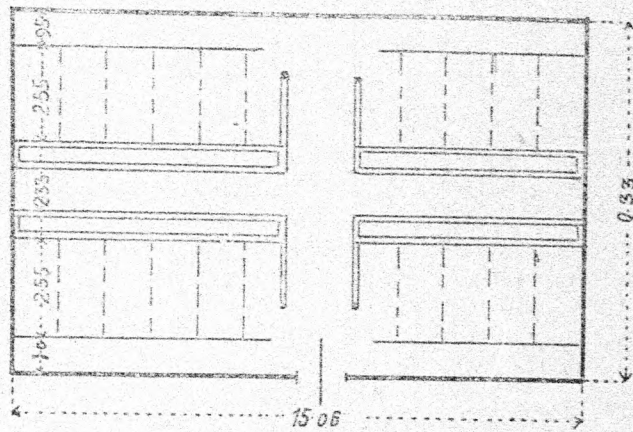
Kérdéstevő gazdatársam a tavasszal vásárolt magért most akarja felelősségre vonni a kereskedőt, mikor már késő, mert nem tudja hitelesen bebizonyítani, hogy csakugyan azt a magot vetette-e el, amelyet X. Y. kereskedőtől vásárolt. S ha ez még sikerülne is, a szállító kereskedő azzal fog védekezni, hogy a kedvezőtlen időjárás vagy rovarok kártételei stb. miatt nem kelt ki a mag. Szóval ilyenkor már nem érdemes perlekedni, mert a magkereskedő minden ilyen pert megszokott nyerni. Hanem egy ilyen károsodásnak mégis az a haszna van, hogy a gazda a jövőben nem fog vakon bízni a kereskedőben, hanem az elvétel előtt

meg fogja a szállított magot vizsgáltatni valamelyik magvizsgáló állomáson s ha ezen az uton derül ki a mag rosszassága, akkor azután van helye és alapja is a kártérítési pörnek.

Thaisz Lajos.

Juhakol átalakítása tehénistállóvá. (Felelet a 487. számú kérdésre.) A adott méretek mellett tehénistállóvá átalakítandó juhakolban a jászalakat az alanti ábrában vázolt módon állíthatja fel legcélszerűbben. Az állások, folyosók méretei ugyan nem ütnek meg, mint alább látni fogjuk, a normális méreteket, de csak ez az egyedüli felállítás arra, hogy az épületet teljesen s jól kihasználhassa.

A szabadon álló jászlak, mint az ábra mutatja, az istálló közepében, a hosszfalakkal párhuzamosan húzódnak végig. Ajtó, mint ki

volt köve, csakis az egyik hosszfalba van tervezve. Hasonló felállításkor a helyes normális állás s folyosóméret a következők volna:

a) 2 trágyafolyosó a falak mellett	2.0 méter
à 10 méter =	20
b) 2 álláshosszuság a 2.60 m. =	5.20
c) 2 jászolszélesség a 0.65 m. =	1.30
d) 1 takarmányfolyosó	1.20

Összesen 9.70 mtr.

Mivel azonban az istálló belső szélessége csak 9.33 méter, a következő redukált méretekben kell megállapodnunk:

1. 2 trágyafolyosó a 0.95 m. =	1.90 méter
2. 2 álláshosszuság a 2.55 m. =	5.10
3. 2 jászolszélesség a 0.65 m. =	1.30
4. 1 takarmányfolyosó	1.03

Összesen 9.33 méter

Az istálló hosszúsága már kedvezőbb, mert a rendes méretek szem előtt tartása mellett is egy-egy oldalon 11 állásszélességet a 1.20 m., egy közbenső folyosót a 1.86 m. eredményez. Istállójába tehát így módon 22 drb tehenet állíthat.

Sz. Gy.

Hasas muraközi kanczák etetése. (Felelet a 488. sz. kérdésre.) Muraközi kanczakkal több szalmát lehet ugyan etetni, mint nemes véru lovakkal, de a vemhesség második felében itt sem czélszerű azt tölteni, mert a csikó sok helyet foglal el a hasban, s a kancza nem képes annyi szalastakarmányt enni, hogy nagyobb részt azzal fedezhetné tápanyagszükségletét. Közönségesen 3—4.5 kg. zabot, 5—8 kg. szénát és kellő mennyiségű szalmát szokás nehezebb hasas kanczákra számítani, de a zabot, tengeridara vagy más gabonaféle, továbbá malátacsira, korpa stb. által is lehet helyettesíteni. Födolog mindenesetre az, hogy a kancza annyi abrakot és szénát kapjon, hogy a munka le ne soványítsa, de hogy másrészt meg se hizzon a takarmánytól. A szalmaszeccskával vegyített zabot és tengeridarát czélszerűbb szárazon etetni, mert a nedves takarmány duzzasztja a testet; nehéz lovaknál azonban nem fektetnek erre nagy súlyt, sőt gyakran azért is szeretnek velük nedves takarmányt etetni, mert az jobban növeli a testi tömeget.

Cselkó.

Rét trágyázása. (Felelet a 489. kérdésre.) A rétek trágyázásáról a „Köztelek” 1897-ik évi folyamának 96-ik számában kimerítő köz-

lemény jelent meg, mely külön is kiadatott és az érdeklődőknek ingyen küldi az orsz. m. kir. növénytermelési kísérleti allomás M. Óvárott, ezért itt csak röviden csak annyit, hogy a rétek vagy csak foszforsavat, vagy pedig ezt és kálit szükségesek. A foszforsavat legegyszerűbb Thoma-salak alakjában megadni és pedig m. holdankint 200 kgot, a kálit pedig 40%-os kálitrágya alakjában, mert ebben vásároljuk a kálit legolcsóbban, ebből 70—50 kg. szükséges magyar holdankint. Az trágyázási kísérlet által döntendő el, hogy csak foszforsavra, vagy pedig ezenkívül nitr. kálira is szüksége van-e arén-nak. Mind a két trágyát legegyszerűbb késő őszzel, vagy télen át elszórni. Cs. S.

Mesterséges legelő. (Felelet a 490. számú kérdésre.) A hiányosan feltett kérdésből azt veszem ki, hogy egy vízáradásnak kitett földön kelene legelőt létesíteni, illetőleg javítani és kifoltozni egy már nagyjából befűvesedett területet.

Uj legelő létesítését jobban ajánlanám, mint egy elnagyolt szántóföldről lett legelőnek kifoltozását és feljavítását. Ha azonban foltozás és elegendő illetőleg jól kivihető, úgy az eljárás a következő lenne: Kora tavasszal ki kell onnan irtani a gyomnövényeket, azután erősen meg kell fogasolni a területet s beszórni az alábbi fűmagkeverékkel.

	%	
Trifolium pratense	13	= 240 kg.
" repens	10	= 100 "
Lotus corniculatus	10	= 130 "
Lolium perenne	10	= 500 "
Festuca pratensis	25	= 1300 "
Dactylis glomerata	20	= 800 "
Agrostis stolonifera	12	= 180 "
Összesen: 100		= 3230 kg.

Az összeállított fűmagkeverékből újból való begyepesítéshez 32 kg. és 300 grm. szükséges. Hogy a foltozáshoz mennyi lesz elegendő, azt így lávatlanban megmondani nem lehet.

Ákár teljesen uj befűvesítés, akár foltozás történik, tavasszal a bevetett területen legelőt nem szabad, hanem majd csak őszzel, ha a fiatal kikéltő növények megerősödtek. Thuisz Lajos.

Ki nem próbált trágyaszert. (Felelet a 491. számú kérdésre.) Az utóbbi időben gyakrabban előfordul, hogy a gazdáknak oly anyagot ajánlanak trágyázásra, melyet eddig erre a célra nem használtak, ilyen a kérdezett is. Arról, hogy mennyiben alkalmas ezen anyag trágyául, felvilágosítást alig adhat valaki. Ehez mindenekelőtt az szükséges, hogy az anyag végleg megvizsgáltsék hogy minő és mennyi növényi tápanyagot tartalmaz. A vizsgálat alapján akár a vegykísérleti állomások akár pedig a növénytermelési kísérleti allomás megfogja mondani, hogy érdemes-e az illető anyagot legalább kísérletképpen trágyázásra felhasználni. Cs. S.

Bor záptojásszagának kiküszöbölése. (Felelet a 492. számú kérdésre.) Ha a kénnel beporozott szőlőből készített bornak záptojásra emlékeztető kellemetlen szagát ismételt lefejtéssel és levegőztetéssel sem sikerült eltüntetni úgy nincs más hátra, mint az, hogy a borból egy a kellemetlen szagot köleszőző kénhidrogén gázt, valamint az ennek képződésére alkalmas adó és a seprűben lévő kénvirágot alaposan eltávolítsuk. A kénhidrogént sokféle szerrel el lehet pusztítani, kivált oxidáló hatású anyagokkal, melyek azt vízzé és finom elosz-lású kénké vagy pedig kénsavvá (illetve kénsavas sóvá) változtatják át. E szerek közül természetesen csak olyat alkalmazhatunk, melylyel a borba idegen anyagot nem viszünk be és a mely a borkezelésbe egyébként is alkalmazásban van. Ilyen szer a kénes-av, melyet kénnek az elégetése után szoktunk készíteni; az a fojtó szaga gáz, amit közönségesen tartani, ki egyidőben 2—3 község bikáját is elláthatja. Varoshelyen az érdekelt birtokosság kérel-

pár perc alatt elvezi, mert azzal finom elosz-lású kén kiválasztása közben vizet alkot.

(Kémiai nyelven:

68 rész kénhidrogén és 64 rész kénessav adnak 36 rész vizet és 96 rész kén-t.)

A kiváló kén-től a bor tejes lesz, de pár nap alatt megülepedik és lefejtendő. De mert az esetleg visszamaradó kén-től — kivált a seprő és az utólagos erjedések hatására — megint csak záptojásszagú kénhidrogén keletkezik, ezért okvetlenül el kell a borból, úgy a kénezés után kiváló kén-t, mint a seprőben bent lévő kénvirágot teljesen távolítani. Ez legbiztosabban történhetik a bor alapos (kristálytisztává) szűrésével p. a hollandi borszűrőn, vagy ha ez nem áll rendelkezésünkre: esetleg a bor szokásos megderítése által (vizahólyaggal) és a tisztulás után beövetkező gondos lefejtés útján.

Tessék tehát a bort kénezett hordóba átferteni és másnap a kivett, próbát megszá-golva, ha eltűnt a záptojásszag s helyette a bor kissé talán még kénes-avszaga is, akkor elegendő volt a kénezés, melyet ellenkező esetben ismételni kellene. Ezután következik a szűrés, vagy esetleg a derítés s annak tisztulása után a gondos lefejtés teljesen tiszta hordóba. Az eljárás ugyan egyszerű, de mégis ajánlom, tessék elebb az egész műveletet néhány liter borral egy nagy palackban — ahol az egész folyamatot láthatja — végigcsinálni és ha így a kellő tapasztalatot megszerezte és a próba sikerült: akkor fogni hozzá a nagyban való operáláshoz, melynek sikere attól függ, vajjon csakugyan eltávolította-e a borból a nemcsak a műveletnél képződő, hanem a fűtőkről bele került kénnek összes mennyiségét. Gy. I.

Répaszedés díja. (Felelet a 493. kérdésre.) A szerződés nagyon világos, legfeljebb az a kérdés merülhet föl, hogy a hold kitétel alatt milyen hold értendő magyar, vagy kataszteri? Feltéve, hogy egy hold termése 100 méter-mázsza, akkor a szedőknek jár:

1. A 100 q egy tizedéért, vagyis 10 métermázszaért a 45 kr. . . . = 450 frt
  2. Jutalom fejében 10 q után 5 kr-ával — 50 "
- Egy hold után összesen 5.— frt.
- Ellenben, ha a termés holdanként a 100 métermázsza meghaladja és p. o. 150 q-t tesz, akkor a kiszedéért jár:
1. 150 q nak tizedrésze után 15 q a 45 kr. . . . . = 675 frt
  2. Jutalom fejében 15 q után a 6 kr. — 90 "
- Egy hold után összesen 765 frt.

Hensch Arpád.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Németország. A községek tenyészbikartartási kötelezettsége. Szászországban az őszzel hoztak be a tenyészbikartartás kötelezettségét az egyes falvakban. Az ország nagyon silány állattenyésztése csak onnan eredt, mert a községi bikartartás kötelező nem volt, ennek volt tulajdonítható az is, hogy az ipari centrumok sok munkáskezet vontak el a gazdasá-goktól, melyek különben a tanyákon találtak volna alkalmaztatást. Természetes következménye ennek az is lett, hogy az ország vágó-marhaszükségletét is kívülről fedezte, november 1-től kezdve tehát minden község annyi tenyészbikát köteles tartani, amennyit a marhalétszám igényel. A bikák mennyiségét a kerületi választmány azon alapon határozza meg, hogy minden fedezés alá kerülő száz tehénre egy-egy bikát számít. A bikartartást s ellátást nem a legolcsóbb ajánlkozóra bízzák, hanem fizetett alkalmazottat tartozik a község tartani, ki egyidőben 2—3 község bikáját is elláthatja. Varoshelyen az érdekelt birtokosság kérel-

mére a községi előjáróság intézkedik a tenyész-állat beszerzése ügyében.

A tojáskereskedelem fellendülése. Ime egy példa, melyet a nálunk létező baromfitenyész-tési egyesület is megszívelhetne, mert sok jót tenne, ha a „Deutscher Geflügelzüchter“ klub nyomdokain haladna. A nagyobb német városokban ugyanis mint minő Lipese meg Erfurt nagyszabású tojásdepót-kat létesített, melyek a fogyasztónak elfogadható garancia mellett — jó minőségű s friss tojásokat szállítanak. Viszont a baromfitenyésztéssel foglalkozó gazdák-nak szép árakat biztosító piacot nyitottak. Hogy aztán valóban friss tojások szállitassanak, erre nézve a klub intézősége úgy rendelkezett, hogy a gazdának minden egyes tojást saját jelével s a tojás idejét jelző dátummal kellett ellátni a tojást. Mar most ha a vevő csak egy oly tojást is kapott, mely a „friss“ jelzővel volt ellátva s az rossz minőségű volt, karpótlásul 15 jót kapott ingyen. A rossz tojást küldő gazdát meg a klub közgyűlése által bojkottálták. A klub közbenjárásának köszönhető, hogy a tojásimportáló Németország már a múlt esztendőben 24 millió márká értékű tojást importált Angolorszába.

Franciaország. A múlt évi külkereskedelmi forgalom. Alfréd Picard a vámforgalmi osztály elnöke ezidőszert terjesztette a pénzügyminiszter elé a múlt évi külkereskedelmi forgalom kimutatását, melyben érdekes adatokat találunk. Franciaország külkereskedelmi forgalma tavaly, kivitt s behozottal egybevetve 7 milliárd 983 millió frankot tett ki, beismeri azonban előadó, hogy a behozottal összege jelentékenyebb, mint a kivitté. A rossz s buzabehozatal Oroszországból s az Egyesült-Államokból folyton fokozódik. Ellenben az árpát s zabot Algírja nyújtja. Ami a borkereskedelmet illeti, az a gazdák körében nagy aggodalmat fog kelteni. A bor behozatala emelkedett s a kivittet megesőkent. A hajmár az előző évben is kísértett, amennyiben 1898 ben 280 millió értékűt hoztak be, holott 233 millió értékűt exportáltak, de a tavalyi év még rosszabb mérleget mutat: behoztak 310 millió értékűt s a kivittet csak 218 millió frank értéknek felelt meg. Ime a verseny tönkre tette az ország bortermelését, azét az országot mely talaja s klímájának köszönve világhírű bort termelt. A lökereskedelem is csökkenést mutat, ezt a felemelt vámtarifának lehet tulajdonítani, az így keletkezett sorompó akadályozta meg a kivittet is. A vágómarha s gyümölcs nagyobb része Algírból importáltatik. A gyapju külkereskedelme igen elénk volt, ámbar a gyapjutermeleése Európában stagnált, sőt Ausztráliában esőkent is, mert a tenyész-tők nem gyapju, hanem husbirkatenyésztésre adták magukat. E helyett az argentinai köztársaság s az afrikai Jöreményfok tájáról hoztak sok gyapjut, amennyiben vagy egyezer millió kilónyt bocsátottak a világapar rendelkezésére — miből francziák a maguk részére tartottak 255 millió kilót, mert az ő birkájuk révén csak 45 millió kilót produkáltak. A selyemtermelés hanyatlik. Azelett a délvidék szegény népe tenyész-tette a selyemgubókat, ma azok inkább hüvelyeseket, vagy szőlőt mivelnek.

A „Warrant“ törvénye s az alacsony gabonárák. A gazdák országszerte nagy panaszzal vannak eltelve a gabonár csekély-sége miatt! Egy méter-m. buza 18 frank mindennütt — nem érdemes tehát buzát vetni, csak oly talajban, mely bőven terem! Az árcsökke-nés okát az egyik az utóbbi 2 év bő termé-sének s ezt a kereslet s kínálat közötti viszony természetes következményének mondja. mi ellen a törvényhozás sem tehet semmit sem, ám sokan vannak, kik az árdepresszió-ban a spekuláció művét ismerik fel s igen sok természetű ellenszert ajánlanak. Van ki azt tanácsolja a gazdának: Várjon az eladással, majd jönnek jobb árak — akkor adja el. Ez a tanács legelőbb esetben süket fülekre talál, mert az a gazda, ki rossz árak

mellett kényte szorulva. Más ember nem v warrantálja a híres törvé kölcsonnt nyuj az intézmény ismeretlen. M a haladás tör hezen tud győ bizalmatlanok az adós birt lában olyan, mázsa buzáj kölcsonnt aka fáradozna, ha gatná. A wa szerint helyes mig a gazda támogatják o nem általano vénye a lom

Olaszor

a cukorgyár sulyosan érin bevitel csökk lirával keves ott leli nagy utóbbi időbe s a szüksége nak gyártani latot terjeszt kincstár sére mely a hazá származik.

Tényle

adták át ma már az idő hattak ki. O év óta termé kaptak, mely meghaladta. A parasztok ez melni, hane lére adják Ferrarában, ugyan, hallo is, de ez i Saviglianoba zik s több s cziát. Vincze értik a répa dukció, de tanulják azt, kálnak hektá hogy a jövő cukorrepate ideig egyedü irigységgel.

Földmi

(Állattenyész

A jelen melyet egyé játszásán ki lan csökken szetszerűleg felkarolására vebb üzéséből származ Közisz a jelen évti minőség te dett s a mi hatunk egy gazdasági á mivelésügyi déseinek ige egyébként, mely állatá teszi, hogy fokozatos doskodjék.

mellett kénytelen eladni, a pénzre rá van szorulva. Mások belátják, hogy a megszorult ember nem várhat — ennek azt tanácsolják *warrantál*ja buzáját, hisz azért alkották meg a híres törvényt! Igen ám, de az a baj, hogy kölcsönt nyújtó bankárt nem lehet találni s az intézmény maga a nép körében teljesen ismeretlen. Most lesz nyilvánvalóvá, miszerint a haladás törvénye a gyakorlati életben mily nehezen tud gyökeret verni? A bankárok általában bizalmatlanok az oly zálog garanciájában, mely az adós birtokában marad. A nézet ma általában olyan, hogy az a gazda, ki 100 méter-mázsa buzájára kilencszáz frank warrant-kölcsönt akarna felvenni, ugyancsak hiába fáradozna, ha személyes hitele nem támogatná. A warrant törvénye a mai nézetek szerint helyes, de egy hajító fát nem ér addig, míg a gazdasági hitel kerületi pénztárai nem támogatják operációit s annak használatát nem általánosítják; mindaddig a warrant törvénye a lombtárba került gazdasági eszköz.

Olaszország. A vámbevétel csökkenése — a cukorgyártás emelkedése. Az olasz kincstár súlyosan érinti azon körülmény, hogy a cukorbevétel csökkenés folytán, havonta $2\frac{1}{2}$ millió lírával kevesebb vámbevétel van. A csökkenés ott leli magyarázatát, hogy az olaszok az utóbbi időben sok cukorgyárat rendeztek be s a szükséges cukrot odahaza tudják magoknak gyártani. Most az olasz kormány egy javaslatot terjeszt a képviselőház elé, melyben a kincstár sérelmének orvoslása lesz proponálva, mely a hazai cukortermelés fokozása folytán származik.

Tényleg az olaszok egész lelkesedéssel adták át magokat a cukorrépa termelésének s már az idén igen szép termést is mutathattak ki. Ott, hol a cukorrépa már néhány év óta termelék, az idén oly gazdag termést kaptak, mely a legvérmesebb reményeket is meghaladta. Velence tartományban például a parasztok ezután nem is akarnak buzát termelni, hanem valamennyien cukorrépa-termelésre adják magokat. Ugyanígy gondolkodnak Ferrarában, Piemontban és Alexandriában, hol ugyan hallottak valamit a „répauntság”-ról is, de ez ideig még nem hisznek abban. Saviglianóban a cukorgyár éjjel-nappal dolgozik s több száz munkásnak ad biztos existenciát. Vincenzában a munkások még nem igen értik a répa művelését, ott kisebb is a produkció, de van rá remény, hogy ott is megtanulják azt, ez időszerint már 300 q-t produkálnak hektáronként. Minden jel azt mutatja, hogy a jövő évben az olaszok megkísérik a cukorrépa-termelésüket, mely törekvésüket ez ideig egyedül a németek nézik alig titkolható irigységgel.

Földmivelésügyi költségvetés.

(Állattenyésztés, havasi és tejjgazdaság, állategészségügy.)

A jelen évtized mezőgazdasági válsága, melyet egyéb kedvezőtlen körülmények összejátszásán kívül elsősorban a gabonaárak példátlan csökkenése idézett elő, a gazdákat természetesen az állattenyésztés nagyobb mérvű felkarolására ösztönözte, a kik ennek intenzívebb üzésével igyekeztek a gabonaárak eséséből származott veszteségeiket némileg pótolni.

Közismert tény, hogy állattenyésztésünk a jelen évtizedben számbelileg épp úgy mint minőség tekintetében jelentékenyen emelkedett s a mikor ezt konstatáljuk, nem habozhatunk egyuttal rámutatni arra, hogy ezen gazdasági ágazatunk kifejlesztésében a földmivelésügyi kormányzat czéltudatos intézkedéseinek igen nagy része van. Természetes is egyébként, hogy az az óriási nemzetvagyon, mely állatállományunkban fekszik, szükségessé teszi, hogy az állam annak megóvásáról és fokozatos fejlesztéséről kellőképpen is gondoskodjék.

A földmivelésügyi kormány az 1894-ik évi XII. t.-cikkben vetette meg alapjait állattenyésztésünk országos szervezésének s irányításának s az e törvényben megállapított keretek kiépítésére szolgálóknak a földmivelésügyi budgetben e czímen felvett összegek az állattenyésztés fejlesztésére fordított költségek évről-évre jelentékeny összegre rúgnak s a földmivelésügyi tárca jövő évi $42\frac{1}{2}$ millió koronás budgetjében is tekintélyes hányaddal participálnak az állattenyésztés, havasi és tejjgazdaság, valamint az ezekkel kapcsolatos állategészségügyi kiadások tételei.

Ezen ágazatok szükségletének mikénti kielégítése s tervbe vett fejlesztése egymagukban is eléggé fontosak mezőgazdaságunk szempontjából arra, hogy azokat behatóan mérlegeljük. Elsősorban is konstatálnunk kell, hogy a miként a földmivelésügyi tárca költségvetése egészben véve, azonképpen az állattenyésztés budgetje fokozatosan emelkedik a multhoz képest.

Magára az állattenyésztés, havasi és tejjgazdaság szükségleteinek kielégítésére 2.183.168 korona van előirányozva, a mult évi 1.760.358 koronával szemben, vagyis 423.000 koronával több mint az előző évben. Miután az ezen ágazatokból befolyó állami jövedelem 1.226.000 koronára van előirányozva, az állam tehát tisztán 957 ezer korona összeget fordít ezen ágazatok szükségleteinek kielégítésére.

A földmivelésügyi kormányzat vezérelve az állattenyésztés s ezzel kapcsolatos ügyek irányításánál az, hogy az ország állatállományát minőségileg fejlessze, vidékenként azon fajták tenyésztését előmozdítsa, melyek tenyésztése ott leginkább hasznos, ezáltal ezek megfelelőbb hasznosítását s elősegítve az értékesítést és hogy lehetőleg megóvja az állatállományban fekvő nemzetvagyon mindennemű értékesítő kenéstől.

A kormány az állattenyésztés irányítása s fejlesztése érdekében követett politikáját, a melyet az előbb említett törvény életbeléptetése óta következetesen betart, egészen megfelelőnek kell elismernünk. A kiindulási pont az országának megfelelő tenyésztési területekre történt beosztása s az állattenyésztési felügyelőségek szervezése volt, amely intézkedésének eredményei már e néhány év alatt is szembe tűnnek s a haladás állataink fajtisztasága és egyöntetősége tekintetében határozottan konstataható.

Az eredeti czélnak, azaz a köztenyésztés emelésének fokozatos fejlesztése érdekében a költségvetésbe felvett összeget tehát igen lukratív befektetésnek kell tartanunk, s csak helyeselhető a miniszter azon intézkedése, hogy megfelelő apaállatok bevásárlását és a községeknek kedvező feltételek mellett leendő átengedését — mint a multban tette — úgy a jövőben még fokozottabb mérvben tervbe vette.

Hasonlólag helyes intézkedésnek tartjuk azt, hogy a tenyészállatok díjazására eddig előirányozott összeget jelentékenyen, még pedig 18 ezer koronával emelte, úgy, hogy e czélra 50 ezer korona áll a kormány rendelkezésére, a melylyel jelentékenyen elő fogja mozdíthatni a gazdasági egyesületek azon törekvését, a melylyel társadalmi uton — tenyészállatvásárok és díjazások rendezésével — a köztenyésztés fejlesztésére s megfelelőbb minőségű állatok tenyésztésére a kistenyésztőkre buzditólag kívánunk hatni.

Az állatállomány szaporodtával az állati termékek megfelelő értékesítésének biztosítása is szükségessé vált, mely feladat megoldására a szövetségi forma látszik az eddigiekből itélve a legmegfelelőbbnek. E czélra való tekintettel a kistenyésztőknek falusi tejszövetkezetekbe való tömörítését vette tervbe az eddiginél fokozottabb mérvben a kormány. Tekintve pedig azt, hogy a kistenyésztők által ily módon közösen előállítandó termékek kellő értékesítése csak oly módon biztosítható, ha

külföldi piacokat szerezhettünk e termékek részére, a mi a minden oldalról támasztott nagy verseny következtében állami támogatás nélkül lehetetlen volna, a kormány e czélra 100 ezer koronát irányozott elő költségvetésben, mely összegből létesítendő vajgazdaságok segélyezését, tejjgazdasági tanfolyamok szervezését s vajmesterek kiképzését is tervezi.

Mindezek az intézkedések, habár talán kisszerűeknek láttassanak is, mindazonáltal a kistenyésztők kezében lévő népies tenyésztés fejlesztésére összességükben igen számottevők.

A mi azután az értékesítés kérdését — állatkivitelünk tekintetében — illeti, erre vonatkozólag kedvezően éppen nem nyilatkozhatunk mely fontos kérdésre különben később még visszatérünk.

Ezt megelőzőleg azonban foglalkozni kívánunk a költségvetés egy tételével, a mely a közönségesen „ruthén kérdés” nével jelöltetni szokott ügyre vonatkozik. Tudvalevőleg a földmivelésügyi kormány két év előtt programjába vette a ruthén nép felségélyezését, illetve a legundokabb uszorások kezéből való kiszabadítását, mely kezdeményezését most fokozatosabb mérvben folytatni kívánja. Van is rá szükség, több a kelleténél. A Felvidék több vármegyéjének jelesül, Bereg, Maramaros, Ung megyék tulajdonilag ruthén földmivelő népe a Galicziából bevándorolt idegenek demoralizáló befolyása következtében erkölcsileg és anyagilag teljesen tönkretett s amazoknak valóságos rabszolgájává sülyedt.

E szegény, de különben jóra való népet az idegenből jött kereskedők az uszora minden nemével, de főleg az u. n. marhauzsorával teljesen hatalmába kerítették, mindenéből kivették. Alapszik pedig a marhauzszora az oly veszélytelennek látszó „feles marha” tartáson, a mely azonban lelketlen emberek kezében hatalmas eszköz az értelem csekélyebb fokán álló jóhiszemű nép kifosztására. Ezek az idegen „felező” kereskedők a ruthén parasztot úgy a marha beszerzésnél, mint eladásánál a leggaládabb módon megcsalják, 100—120 perczentet nyervén egy-egy ilyen ügyletnél s fokozódik a baj, hogy egyéb kölcsönügyletek révén a hálójába került parasztot teljesen kiszákmányolják.

A ruthén nép kétségbeesett helyzete s az idegen kereskedők kiszákmányoló törekvése állami beavatkozást provokált, amit szükségessé tett nemesak e népnek a lelketlen uszorások kezéből való kiszabadítása, de szükségessé tették nemzetiségi, közigazdasági s humanisztikus szempontok is.

E veszélyes bajon azoknak az okoknak megszüntetésével lehet részben segíteni, amelyek azt előidézték, vagyis a marhauzszora lehetővé tételével. Ennek érdekében a kormány kísérletképpen egy kisebb körzetben két év előtt megtette a kezdeményező lépéseket, oly módon, hogy a ruthén parasztoknak — az állam tulajdonjogának teljes épségben tartásával — tenyészállatokat osztott ki s a szükséges legelők s kaszálók rendelkezésükre bocsájtásával a tenyésztést lehetővé tette. Az állat tartásából s szaporulatából előálló haszon egészben a kistenyésztőt illeti, aki ebből kedvező fizetési feltételek mellett törleszti aprándóként az állam által adott állatok árát s akinek ily módon megadatik a lehetőség, hogy uszorásai karmaiból idővel megszabadulhasson.

A kormány ezen kezdeményezése bevált, szükséges tehát, hogy ez most már nagyobb arányokban folytattassék. A ruthén akció folytatására a kormány a jövő évi költségvetésben 50 ezer koronával nagyobb összeget irányozott elő, mint a mult évben s ez összeg felhasználásával a Beregben megkezdett akciót Maramaros és Ung megyékben szándékozik folytatni, legelő-, kaszáló- és földberleteket közvetítve az arra leginkább rászoruló ruthén parasztoknak s megkezdve itt is a marhauzszora megszüntetését czélzó tevékenységét.

A kormány ezen terve kétségkívül igen helyes, de a magunk részéről a megkezdett akció erélyes folytatására előirányzott hitelt igen csekélynek kell tartanunk, annyival inkább, mert a Beregben sikeresnek bizonyult kezdeményezés nemcsak szükségessé, de nagyon is indokoltá teszi, hogy az anyagi és erkölcsi züllés szélén álló ruthén parasztság megmentése érdekében az állam a legmesszebbmenő áldozatokkal is segítségére siessen. A tenyészállatok kiosztása, kaszáló-, legelő- és szántóföldbérletek közvetítése, parasztmintagazdaságok létesítése bizonyára igen hasznos eszközök a ruthén nép felségélyezésére, de ezenkívül az államnak a hitelkérdés megfelelő megoldása is — hitel-zövetkezeti hálózat teremtése által — elsőrangú feladatát kell hogy képezze, nem is szólva a bevándorolt és még folytonosan bevándorló idegen nép üzelmének megrendszabályozására irányuló hatósági feladatokról.

Szoros kapcsolatban áll a ruthén kérdés ügyével a havasi legelők megfelelő hasznosítása és kihasználása, mert ezeknek az eddig kevésbé kihasznált területeknek legnagyobb része a ruthén nép lakta vármegyékben fekszik. A havasi legelők másként, mint állattenyésztés révén ki nem használhatók, de ez uton azután annál jövedelmezőbbben, amint erre Svájcban igen jó példát látunk. Szükségesnek vójuk azért, hogy a kormány e legelőterületek hasznosítása érdekében vidékeken az állattenyésztés nagyobb mérvű felkarolását az eddiginél jelentékenyebb áldozatokkal is elősegítse.

Egészben véve a kormánynek az állattenyésztés fejlesztésére irányuló programját helyesnek s megfelelőnek mondhatjuk, kívánatosnak jelezve azonban, hogy a fentebb érintett egyes részletkérdéseket jövőre még az eddiginél hathatósabb támogatásában részesítse.

Az állategészségügyet illetően a költségvetés a muthoz képest alig tüntet fel szám-beli különbséget. A földmívelésügyi tárca ezen ágazatának szükségletére összesen 731 ezer korona van a jövő évre előirányozva, 20 ezerral több mint az előző évben. Ez összegből 300 ezer korona fordított a hatóságilag kiírt állatokért adandó kártérítésre. A sertésvész elleni védekezés költségeit a miniszter 60 ezer koronáról 20 ezerre csökkentette, jelölve annak, hogy a baj a kulmináció pontját már meghaladta, habár távolról sem állítható, mintha a sertésvész okozta bajok ezidő-szerint is a kelleténél komolyabbak nem volnának.

Állategészségügyünk fejlesztése tekintetében egy igen fontos mozzanat volt az állatorvosi akadémiának főiskolává történt átalakítása, mely ezidő-szerint már befejezett ügy s a főis-ola a hozzáfűzött reményeket a jövőben lesz hivatott beváltani.

Ezzel szemben nyílt kérdés még az állategészségügyi szolgálat államosítása, mely már huzamosabb idő óta a küszöbön áll, de azon még át nem lépett. Anélkül, hogy e kérdés megoldásának fontosságát ez alkalommal méltatni kívánnánk, egyszerűen utalunk arra, hogy a költségvetésben az államosítással járó költségekre semmiféle összeg előirányozva nincsen. Ez, azok előtt, a kik az állatorvosi szolgálat államosításának mikénti pénzügyi megoldása tekintetében tájékoztatva nincsenek, azt a vélelmet keltheti, mintha a kérdéses ügy megoldása ismét hosszú időre elodáztatott volna.

Az, hogy a költségvetésben az államosítás költségeire semmiféle hitel felvérese nincsen, abban leli magyarázatát, hogy a költségeket az állam részben a felemelendő marhavélté-lyegilletékből szándékozik fedezni, részben pedig a törvényhatóságok, városok és községek lesznek kénytelenek a többköltségekhez hozzájárulni. Hogy a megoldásnak ez a módja nem áll minden kritika felett, azt annak idején behatóan kifejtettük.

Bármennyire kifogásolható legyen azonban az állatorvosi szolgálat államosításának pénzügyi megoldása, az az egy bizonyos, hogy az államosítás sürgősen szükséges, mert a jelenlegi helyzet továbbra csakugyan nem tűrhető. Ezt a nézetet hirdette különben nyíltan maga a földmívelésügyi kormány is s így remélhető, hogy az állatorvosi szolgálat államosításának szervezése fogja e tárca egyik legsürgősebb feladatát képezni a jövő év folyamán.

Mint az előzőekben kimutattuk, a földmívelésügyi kormány az állattenyésztés és állategészségügy szükségleteinek kielégítésére 3.914.000 koronát fordít — s ez ágazatok fejlesztése érdekében tényleg igen sokat tesz. De ugyancsak fentebb hangsúlyoztuk azt is, hogy az értékesítés terén fennálló viszonyok — (állatforgalom, kivitel) a kritikát nagyon is kihívják. Elvégre mit érnek az állattenyésztés fejlesztésére hozott még oly nagy áldozatok, a mikor az értékesítés dolgában a viszonyok napról-napra rosszabbodnak s a mikor mi sem történik, hogy idegen államok nagy konkurrenciája végre-valahára legalább saját területünkön belül beszüntetessék.

A legutóbbi állatszámolás adatai azt bizonyítják, hogy állatállományunk számszerűleg igen jelentékenyen emelkedik s ez adatok szerint 1885—95-ig csupán a szarvasmarha-

létszám egy millióval emelkedett s nagymérvű az emelkedés a juhokat kivéve az összes állatfajoknál. Minden valószínűség szerint állatállományunk — daczára a sertésvész okozta károknak — azóta is tetemesen gyarapodott, a mely gyarapodással a közfogyasztás emelkedése semmiesetre sem tartott lépést.

Ebből már most természetesen arra kellene következtetni, hogy kivitelünk állatállományunk szaporodásával párhuzamosan emelkedik.

Sajnos, ez koránt sincs így, sőt kivitelünk határozottan csökken. A külföld, daczára tételes egyezményünknek, különféle ürügyek alatt kivitelünket megnehezíti s mégis daczára kivitelünk nagymérvű csökkenésének s annak, hogy óriási összegeket fordítunk évente állatállományunk nemesítésére s növelésére — mégsem történik semmi a külföldi behozatal megszorítására. Ellenkezőleg, a szerb s közvetve a román állatbehozatal folytonosan emelkedik s ez államok a 4 aranyforintos vámkedvezményvel nem hozzák, de valószínűleg döntik hozzánk állataikat.

S hogy mindez nem egyszerűen odavetett állítás, hanem a valósnak megfelelő tény, azt az alábbi hivatalos statisztikai adatokból összeállított kimutatás igazolja.

Behozatal:

	1894.	1895.	1896.	1897.	1898.
Ökör, mennyiség	57.094	60.184	50.073	38.272	58.685
érték	6.530,481	6.016,588	4.531,704	3.576,517	5.594,161
Bika, mennyiség	224	261	388	498	1,132
érték	55,040	53,700	83,078	117,628	209,495
Tehén, mennyiség	2.871	5.999	9.871	8.181	10,181
érték	326,550	518,884	626,800	605,927	646,861
Növendék, mennyiség	865	2.978	2.551	2.340	1.654
érték	145,050	104,476	170,703	67,199	107,230
Juh és kecske, mennyiség	8,440	38,382	41,726	26,397	21,269
érték	37,735	203,854	168,923	121,958	95,466
Sertés, mennyiség	251,860	104,216	11,168	99,898	80,420
érték	8,440,062	4,079,363	2,781,604	7,652,013	6,214,037
Összes érték	15,534,918	10,976,825	8,362,812	12,141,242	12,887,250

Kivitel:

	1894.	1895.	1896.	1897.	1898.
Ökör, mennyiség	200,991	182,012	186,015	190,192	195,445
érték	45,090,675	36,762,491	35,933,226	38,149,831	36,613,589
Bika, mennyiség	7,383	6,803	8,424	9,750	10,784
érték	1,122,550	1,161,470	1,208,248	1,451,291	1,710,991
Tehén, mennyiség	21,970	28,386	22,483	23,614	24,660
érték	2,983,750	3,671,320	2,550,115	2,033,349	3,161,253
Növendék, mennyiség	21,993	21,004	15,464	18,257	18,309
érték	2,581,020	809,752	724,404	630,191	1,125,153
Juh és kecske, mennyiség	390,920	326,935	260,371	192,271	147,496
érték	3,619,442	2,850,860	1,933,666	1,471,838	1,127,229
Sertés, mennyiség	1,362,647	713,382	255,753	200,362	236,859
érték	78,509,981	36,030,803	19,850,931	16,683,128	19,084,920
Összes kivitel pénzértéke	133,907,418	81,286,696	62,200,590	60,419,628	62,823,135
Ebből az Ausztriába kivitt állatok értéke	50,801,243	41,890,620	39,203,568	40,084,474	39,117,969
A tényleges, vagyis a vámkülföldre kivitt állatok értéke tehát	83,106,275	39,396,076	22,997,022	20,335,154	23,705,166

Tessék csak figyelmesen megtekinteni az adatokat; ezek minden argumentációnál jobban bizonyítják állításunk igaz voltát.

Állatkivitelünk összes értéke az utolsó három évben átlag 61 millió forintot tesz ki. Miután pedig körülbelül 40 millió esik ez összegből ausztriai kivitelünkre, a vámkülföldre való kivitelünk mintegy 21 millió forintot reprezentál évenként. A kimutatás adatai kivitelünk csökkenését eléggé bizonyítják, mert tekintve, hogy kivitelünk három év óta semmi-vel sem emelkedik — állatállományunk ellen-

ben jelentékenyen megnövekedett, a visszaesés kézenfekvő.

Behozatalunknál viszont folytonos emelkedést konstatalhatunk. A behozatal három év alatt 8,300,000 frtről 12,990,000 frtra vagyis $4\frac{1}{2}$ millió frttal emelkedett, tulajdonképp részben Szerbia s Románia javára. Érték dolgában ez a behozatal a kimutatottnál jelentékenyen nagyobb, mert a szerb állatok darabonként csak 93 frttal vannak értékelve.

Tekintve már most azt, hogy Magyarország jelentékenyen több állatot produkál,

mint a m...
közös vá...
vagyunk...
biztosan...
sincs en...
területün...
velünk s...
nehezítse...

A k...
legyen, h...
tőink viss...
azért vess...
ügyi viss...
utóbbin...
segíteni l...
ben, ha a...
szüntette...
jöhet, a...
nyugati á...
állatbevit...

Tud...
keresked...
be nem...
szerződés...
nálja fel...
hogy hat...
mert ez...
tenyészté...
ez utóbbi...
tökká cs...

Ma...
Az OMGE...
Irodalmi é...
Agrárnapo...
Földmívelé...

Az őszi m...

A fehérje...
Gazdaság...

Kisérletek

A kis teli...
Külföldi s...
Vegyének...
Kereskede...

Meg...
Gyeg: Kár...
nyvári járó...
csöngői és...
megye kis...
lakost Tor...
nézve és...
Bereg vár...
tudósítói t...

Elj...
mérőn) elj...
llonkát.

Hal...
hunyt Pac...
4-én tétett...

A...
jött ünn...
meg.

A...
A bécsi...
hogy Poz...
nagy szab...
a vágott...
A sajtó...
hogy a...
marhaexp...
szövetkez...
ország fe...
nem a b...
megfogja...
jutott esz...
ára, hog...
1896 ban...
vágóhid...
sait féke...

mint a mennyi nemcsak a maga, de az egész közös vámterület szükséglete, ennél fogva utalva vagyunk arra, hogy feleslegünket kivitel útján biztosan értékesíthessük. Semmi szükségünk sincs ennél fogva arra, hogy saját fogyasztó területünkön idegen államok konkurráljanak velünk s állataink értékesítését nemcsak megnehezítsék, de meg is rontsák.

A kormány feladata tehát az kell, hogy legyen, hogy módot nyújtson eddigi fogyasztóink visszahódítására, a melyeket elsősorban azért veszítettük el, mert azok állategészségügyi viszonyainkat rosszaknak tartják. Ez utóbbin állategészségügyünk államosításával segíteni lehet, de eredményesen csak az esetben, ha a szerb állatbehozatal véglegesen beszüntetettik, mert mindaddig, míg Szerbia bejöhet, a fertőzés veszélye kísérteni fog s a nyugati államok vámsorompóikat nem fogják állapotbevitelünknek megnyitni.

Tudjuk, hogy máról holnapra a fennálló kereskedelmi szerződések miatt ez a behozatal be nem tiltható, de tudjuk azt is, hogy e szerződések a közel jövőben lejárnak. Használja fel tehát az alkalmat kormányunk arra, hogy határainkat kelet felől teljesen elzárolja, mert ezzel hasznosabb szolgáltatást tesz állategészségünknek minden más egyénél s az ez utóbbira fordított aldotzatok is hasznosabbá tikká csak ez esetben lesznek. J. P.

VEGYESEK

Mai számunk tartalma:	Oldal.
Az OMGE. közleményei.	1833
Irodalmi és tanügyi szakosztály ülése.	1833
Agárnapok.	1834
Földmivélsügyi költségvetés.	1841
Növénytermelés.	
Az őszi mélyszántásról.	1835
Allattenyésztés.	
A fehérje s a táparány.	1836
Gazdaság berendezése tejtermelés czéljaira.	1837
Gazdasági növénytan.	
Kísérletek az Aeschenbrandt-féle bordóval porral.	1837
Gazdasági állattan.	
A kis téli araszoló különös védelme.	1838
Külföldi szemle.	1840
Vegyések.	1843
Kereskedelem. tőzsdé.	1845-1846

Megbízás. A földmivélsügyi m. kir. miniszter Gyey: Károly annamajori lakost Nyitra vármegye érsekújvári járására, Takács Ferenc dukai, Horváth Ernő csongéi és Varga Gyula vönöczki lakosokat Vas vármegye kis-czeelli járására, Buding Károly nagy-ösi lakost Torontál vármegye nagy-szent-miklósi járására nézve és Halaktovics Bertalan alsó-vereckei lakost Bereg vármegye szolnyai járására nézve a gazdasági tudóstól tisztelt bizta meg.

Eljegyzés. Alsó-szilvágyi Gaal József (Kaposmérőn) eljegyzte néhai nemeskéri Kiss Vilmos leányát Ilonkát.

Halálozás. Zathureczky Zsigmond f. hó 2-án elhunyt Pácsán, 50 éves korában. Hált tetemei f. hó 4-én tetettek örök nyugalomra.

A „Köztelek” mai száma a közbejött ünnep miatt egy nappal késve jelenik meg.

A pozsonyi közbéhid létesítése ellen. A bécsi mézaros-ipartestület nesztét vette, hogy Pozsonyban vagy annak környékén egy nagyszabású közbéhidat fognak építeni, mely a vágott hussal célozza ellátni Bécs piacát. A sajtó, élén a „W. Z. L.”-al, tudni véli, hogy a közbéhiddel kapcsolatosan nagy marhaexportvásár is alakul, mely két intézmény szövetkezik egymással és nemcsak a Magyarország felé terelt importot semmisíti meg, hanem a bécsi központi marhavásárt is teljesen megfogja semmisíteni. Most Szucs tanácsosnak jutott eszébe egy mentő gondolat. Emlékeztet arra, hogy a bécsi község tanács már 1894-1896-ban akart egy nagyszabású közbéhidat építtetni, hogy a mézarosok tulkapasait fékezze s ezáltal a husarak moderálását

egyfelől, másrészt meg a husfogyasztás fokozását elérje azáltal, hogy a közönségnek mérésélt árú húst ad rendelkezésére. Csodálatos módon a nagy közbéhid építése mégis abba maradt! Amde most, mikor a magyar hus inváziója fenyeget, most már köteleesség mentől hamarabb a bécsi közbéhid felépíteni. Az említett lap aztán úgy okoskodik: A gazdák ezt a nagy vágóhidat meg nem építhetik, de miután kell, hogy megépítve legyen, építse a község, vagy a mézarosok, avagy valamely részvénytársaság — csak meglegyen. *Ezzel a magyar aspirációknak s az ezzel kapcsolatos osztrák sérelmek eleje vétetik.*

Gazdák Biztosító Szövetkezete. A Köztelek 98 számában közöltük, hogy eddig 991 alapítványt és 1576 üzletrészt 1.022,520 korona értékben jegyeztek. Folyó évi december 7-ig beérkezett aláírási iven az alábbiak jegyzetek alapítványokat, illetve üzletrészeket: Deym Nándor gróf 3, Vyda Péter 1, Esterházy János gróf 1, Dióssy Imre 1, Salzberger József 1, Szandtner Ernő 1, Esterházy Ferenc gróf 3, Hideghéthy Imre 1, alapítványt; Wirius Vince 10, Papp Mihály 1, Beck Ignác 1, Beck Henrik 2, Beck Adolf 1, Korda Andor 2, Herbst Gyula 2, Esterle Károly 1, Lövinger László 1, Uherék László 3, Jámor Péter 1, Iványi-papfai hitelszövetkezet 1, Iványi templompénztár 1, Martini Miklós 1, Krakoványi kerületi hitelszövetkezet 4, Szalay József 5, Machovich Gyula dr. 5, Tardoskédi fogyasztási és értékesítési szövetkezet 5, Jézsenszky István 1, Suranka és vidéke hitelszövetkezet 1, Emödy József 10, Bartakovics Árpád 15, Boll János 5, Nyitra-Bajna és vidéke községi hitelszövetkezet 2, Ajlics-Horváth Dezső 3, Császár László 2, Császár Sándor 3, Köpösd községi hitelszövetkezet 4, Varaszkabla kerületi hitelszövetkezet 1, Jokeó községi hitelszövetkezet 5, Novák Rezső 1, Sokay Géza 1 üzletrészt. Összesen 12 alapítványt és 101 üzletrészt 14,020 korona értékben. *Az eddig beérkezett iven 1003 alapítvány 1676 üzletrész 1.036,540 korona értékben jegyeztek.* Ezekhez hozzáadva a megyék törvényhatóságai és városok által jegyzett és már többször kimutatott 43 alapítvány jegyzését, az eddigi jegyzések főösszege 1.079,540 korona. Többfelől jövő kérezősködek elkerülése czéljából értesítjük az érdeklődőket, hogy az alapítvány- és üzletrészek jegyzése határidőhöz nincs kötvé; jegyzések mindenkor elfogadhatnak.

A mezei egerek kártevése. A mezei egerek kártevéséről országszerte panaszkodnak. Végvári tudósítók szerint azon a buzatermelő vidéken a mezei egerek által okozott kár 40-80%-ra becsülhető, úgy, hogy a jó közép-termes is eleve ki van zárva.

A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Orsz. Egyesülete f. é. d. december 13-án, azaz szerdán d. u. 3¹/₂ órakor a „Köztelek” kistermében választmányi ülést tart. Főtárgyak: Tagmozgalom. Pénztári jelentés. Számvizsgálóbizottság jelentése. Gazdatiszti kérdés törvényhozási szabályozása. Folyó ügyek.

Állatforgalmi korlátozások. Az osztrák belügyminiszter a sertésvesznek Szegedről Ausztriába történt behurcolása miatt a sertéseknek Szegedről Ausztriába való bevitelét folyó évi december hó 9-től kezdődőleg megtiltotta, ellenben a Bács-Bodrog vármegye kulai és zentai járasa, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye kecskeméti felső járasa, Szolnok-Doboka vármegye szamosújvári járasa, valamint az Arad és Versecz városok elleni sertésbeviteli tilalmakat pedig folyó évi december 9-től kezdődőleg hatályon kívül helyezte.

A „Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének nagygyűlésére az alábbi gazdasági egyesületek jelentettek be kiküldötteiket: OMGE., Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Magyar Gazdák Vásárcsarnokellátó Szövetkezete, Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők Országos Egyesülete, Magyar Gazda- és Erdőtisztek Országos Egyesülete, Magyar Országos Kőcső-

nös Biztosító Szövetkezet, Abauj-Torna-vármegyei gazdasági egyesület, Arad-vármegyei gazdasági egyesület, Bars-vármegyei gazdasági egyesület, Békés-vármegyei gazdasági egyesület, Bihar-vármegyei gazdasági egyesület, Borsod-vármegyei gazdasági egyesület, Csanád-vármegyei gazdasági egyesület, Gömör-Kishont-vármegyei gazdasági egyesület, Győr-vármegyei gazdasági egyesület, Heves-vármegyei gazdasági egyesület, Hunyad-vármegyei gazdasági egyesület, Jász-Nagy-Kun-Szolnok-vármegyei gazdasági egyesület, Komárom vm. gazd. egyesület, Liptó vm. gazd. egyesület, Moson vm. gazd. egyesület, Nyitra vm. gazd. egyesület, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm. gazd. egyesület, Sáros vm. gazd. egyesület, Somogy vm. gazd. egyesület, Szabolcs vm. gazd. egyesület, Szatmár vm. gazd. egyesület, Szegedi gazd. egyesület, Szepes vm. gazd. egyesület, Szolnok-Doboka vm. gazd. egyesület, Torontál vm. gazd. egyesület, Ung vm. gazd. egyesület, Veszprém vm. gazd. egyesület. A földmivélsügyi miniszter képviseletében a nagygyűlésen Kiss Pál államtitkár fog megjelenni.

Allategészségügyi intézkedések. A földmivélsügyi miniszter figyelmezteti a közlekedési vállalatokat, hogy azon esetben, ha Magyarországból Ausztriába, vagy külföldre rendelt valamely élőállatszálímányban utközben valamely állat elhullanék, az illető egész állatszálímányt mindaddig tartásák vissza, míg a helyszínére azonnal meghívandó hatósági állatorvos a hullát meg nem vizsgálta. A szállímány csak akkor továbbítható, ha az elhullás okául nem ragadós állati betegség állapították meg, míg azon esetben, ha az elhullás oka valamely ragadós betegség volna, az egész szállímány további intézkedés végett, a községi előjárásnak adandó át.

Agrikol-tarifák. Eddig Angliában és Ausztriában voltak az agrikol-tarifák életbe léptetve. A mint értesülénk folyó év november hó 1-én az olasz vasutak különösen ama célt óhajtnak elérni, hogy Olaszország termelő déli részét az északi fogyasztó részekkel hozassék össze, vagyis oda óhajtanak hatni, hogy a fogyasztó a termelővel összeköttetésbe lépésen és különösen az élelmiszerek könnyebb forgalmát segítse elő, mívéghöl egységes nagyságu csomagok vétettek alapul, a melyek különösen alkalmasak arra, hogy az élelmiszerek a kiselárusítás részére is nagy távolságokról beszerezhetők legyenek.

Magyarországnak is számos oly termelő helye van, mely a fogyasztási helytől távol esik s már többször sürgettük az agrikol-tarifák behozatalát Magyarországon is, azonban sajnos a Magyar Királyi Államvasutak még eddig a kérdéssel foglalkozni nem akarnak. Közöljük tehát az olasz tarifák lényegét, hogy reá mutathassunk ezzel is annak szükségességére, mert a mi viszonyaink nagyon hasonlóak Olaszország viszonyaihoz.

Az olasz tarifák a következők:

A dijszabás csak 20 kg. súlyig terjedő küldeményeknél vehető igénybe. Az összes áruk két csoportba osztattak be: A) mindennemű áruk és B) élelmiszerek.

A díjtételek négy súlycsoport részére vannak felállítva 5 kg.-ig, 5-10 kg.-ig, 10-15 kg.-ig és 15-20 kg.-ig. A zónák pedig 400 km.-ig és 400 km.-en felül, tehát csak két osztályba vannak besorozva. A szállítási díj pedig a következő:

A) Mindennemű áru:

Távolság 5 kg. 5-10 kg. 10-15 kg. 15-20 kg., 400 km.-ig 0.60 lira, 0.90 lira, 1.20 lira, 1.50 lira, 400 km. en felül 1.20 lira, 1.80 lira, 2.40 lira, 3.— lira.

B) Élelmiszerek:

400 km.-ig 0.50 lira, 0.60 lira, 0.80 lira, 1.— lira, 400 km.-en felül 0.80 lira, 1.20 lira, 1.60 lira, 2.— lira.

Ezen szállítási díjakon felül csak 5 cts bélyegilleték szedetik be. A küldemények a bérmentesítési kénysernek vannak alávetve s egy-egy szállítmány csak egy csomagból állhat. A csomagok jól esomagolandók, ezimmet el- láttandók és 0-250 cm. úrtartalomnál nagyobbak nem lehetnek. Terjedelmes áruk 50 százalék pótlileték hozzászámításával szállíthatnak az esetre, ha a kikötött úrmértéket túllépi. Kész- pénzlelőleg nem adatik, ellenben a küldemények utánvétellel megterhelhetők.

Kérem a gazdatársakhoz. Egyik gazda- társunknak szüksége volna a *bakonyi sertés* képre, melyet, mivel ezen fajta már kiveszett, hosszas keresés és utánjárás után sem volt képes megszerezni. A képnek a bakonyi sertést régi, eredeti (az 1830-as vagy 1840-es évekből) mivoltában kellene előtűntetni úgy, a mint ezen fajta a szerb vérkeverés előtt extenzív viszonyok között, annak idején a Dunántul gazdaságaiban tenyésztett. Felkérjük gazdatársainkat, hogy a *kinek birtokában volna ezen sertésnek akár fényképe, akár rajza, avagy metszete*, azt kis időre reprodukció céljából átengedni szives- kednek. Megjegyezzük, hogy a Kovácsi- és Monostori-féle sertésenyésztési munkákban közölt bakonyi sertés képét gazdatársunk ismeri. Szíves válaszokat a Köztelek szerkesztőségéhez kérnénk intézni.

Uj postai tarifák. A kötelező korona- érték behozatalával új módosított posta-díjsza- bász fog életbelépni. A főbb díjtételek a kö- vetkezők; az egyszerű levelek díja külföldre 25 fillér lesz. A levelezőlapoké Ausztria és Né- metországba 5 fillér, a belföldi forgalomban megmarad 4 fillér. Nyomatványoké belföldön 10 grammig 2; 50 grammig 3; 150 grammig 5 fillér, Ausztria és Boszniába, továbbá Né- metországba 30 grammig 3; 100 grammig 5 fillér. Arumintaké belföldön 50 grammig 3, külföldre 50 grammig 5 fillér. Ajánlati díj a helyi forgalom kivételével 20 fillér helyett 25 fillér lesz. Kocsipostai küldemények 50 grammig az I. távolsági fokozatban 24 fillér helyett 30, a II-VI. távolsági fokozatban 48 fillér helyett 60 fillér lesz.

NYILTTÉR.*

Országos Központi Biztosítási Ügyvivőség

Budapest, VII., Erzsébetkörút 58.

Ez a közhasznú intézet nem a biztosító társulatokat, hanem a biztosító közönség érde- keit szolgálja. Szakszerű és megbízható fel- világosítást díjtalanul ad mindenkinek az egyes társulatokról, a különböző biztosítási módzatokról, kötvényfeltételekről. Ezáltal a biztosító közönség azon előnyös helyzetbe jut, hogy biztosítását nem egy társulat egyoldalú információjára alapján köti meg, hanem össze- hasonlítva a legjobb társulatok feltételeit, ki- választhatja a céljának megfelelő legjutányo- sabb biztosítást. A biztosításokat a legmeg- bízhatóbb társulatok részére az Ügyvivőség díjtalanul eszközli. Mindenkinek az érdeke azt kívánja, hogy forduljon az Orsz. Közp. Bizto- sítási Ügyvivőséghez mielőtt új biztosítást köt, vagy a már fennállót de meg nem felelőt meg- változtatja. Az intézet szakemberei bármely biztosítási ügyben szívesen adnak felvilágosítást. Ezen intézmény van hivatva a biztosítási ügynekők visszaéléseinek véget vetni. Az O. K. B. Ü. máris Magyarország és Ausztria több előkelő férfit és családjait számlálja ügyfelei közé.

* E rovat alatt közöltékért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Megjelent az „Országos Magyar Gazda- sági Egyesület” kiadásában *Az Ujlaki Uradalom Üzleti berendezése* a „Köztelek” szerkesztősége által kitűntetett pályamű. Két tábla hat ábrával. Irta: Wiener Moszkó. Egy hazai belterjes uradalom üzleti ágának jövedelmezőségére és az egyes üzleti ágak viszonyára vonatkozó részletes adatok ismertetése. 104 oldalas esinos könyv, ára portómentes megküldéssel: 55 krajczár. Megrendelések a kiadóhivatalba intézendők.

Szuperfoszfát

chilisalétrom
kénsavas-káli
kénsavas-ámmon

és egyéb műtrágyaféléket, továbbá

I^a rézgálicz

98-99%

jegecsekben és örölve valamint egyéb permetező anyagokat

legjutányosabban ajánl a

„HUNGÁRIA”

műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, Váci körút 21.

A magy. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzlet- vezetősege.

37864/99. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzlet- vezetősege 1900. évben felmerülő szükségletének fedezésére több rendbeli anyag szállításra ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A szállítandó anyagok általánosságban következ- zők: téglá, terméskő, mindennemű kő és zömök, mész, nyelek, takaréki tüzhely és kályha alkatrészek s több másfélek.

Az anyagok részletes kimutatása, mely egyszer- mind ajánlati mintául is használandó egyes csoport- tokra felosztva az üzletvezetőség anyag beszer- zési osztályánál (I. d.) Budapest, Külső Kerepesi-ut 2-ik házesoport) kapható.

Ugyanezen kimutatásban fel vannak sorolva az egyéb pályázati és szállítási feltételek. Az ajánlat 1 koronás bélyeggel ellátva bepecsételve s a borítékra „ajánlat a 37864/99. sz.” felirattal megjelölve leg- később 1899. évi december 19-én déli 12 óráig nevezett üzletvezetőség anyagbeszerzési osztályánál betérjesztendő.

Budapest, 1899. évi no-vember hó.

Az üzletvezetőség.

(Utánn. nem díjazatik.)

1898. évi forgalom: 26,239 mm.

Felhívjuk a t. oz. gazdaközönség figyelmét

a budapesti gyapju-aukeziókra,

melyek az év folyamán több sorozatban, nevezetesen július és szeptember hónapokban tartatnak meg. Az aukeziókra felkötött és „Gyapjuárvérési vállalat Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” ozim- zett gyapjuküldemények a M. A. V. összes vonalain tetemes díjkezdményben, valamint ingyen rakta- rozásban részesülnek. Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosi- tással szolgál.

HELLER M. S TÁRSA,

BUDAPEST, V., Erzsébet-ter 13.

Most jelent meg

Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán az O. M. G. E. titkárjai szerkesztésében

Köztelek Zsebnaptár 1900-ra.

A „Köztelek Zsebnaptár” ezen hatodik év- folyama régi köntösbén, javított és tetemesen bővített tartalommal bír.

A „Köztelek Zsebnaptár” minden más zsebnap- tárt teljesen nélkülözhetővé tesz.

A „Köztelek Zsebnaptár” ára az O. M. G. E. tagok és a „Köztelek” előfizetői részére bérmentes küldéssel együtt

1 forint 60 krajczár.

Megrendelhető a „Köztelek” kiadóhivatalában, Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek).

Magyar kir. államvasutak igazgatóság.

170953/99. szám.

Hirdetmény.

Gács-magyar közös forgalom. A II. rész 4. díj szabási füzet új kiadása.

A gács-magyar közös forgalomban 1900. évi január hó 1-én új II. rész 4. díj szabási füzet fog életbe léptetni, mely díj szabási füzet egyes árucikkre közvetlen díjtételeket tartalmaz.

Ezen díj szabási füzetkiadása folytán az 1899. évi január 1-től érvényes II. rész 4. díj szabási füzet érvényét veszti.

Budapest, 1899. nov. 10. Magyar kir. államvasutak egyuttal a részes vasutak nevében is.

(Utánnomás nem díjazatik.)

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Budapesti gabonatözsde.

(Guttman és Wahl budapesti terménybizományi cég jelentése.)

Napi jelentés a gabonaüzletről 1899. december 7.

A „Cincinatti Price Current” ma megjelent jelen- tése szerint az őszi buza állása — Ohio, Indiana és még néhány kerület kivételével — hol a hesseni légy nagy károkat okozott, jónak nem mondható. Az utolsó napok hideg időjárása jötevé hatással volt a vetésekre a mennyiben a gyenge növényt azon helyzetbe hozta, hogy a téli hideg hatásának ellenálljon és egyuttal a hesseni légy terjedését megakadályozza. A buza hozata- lok gyengék. Tengeri az utolsó jelentés óta lényeges változást nem szenvedett. Az ország belsejében lévő tulajdonosok az erős kínálat dacára szilárdak.

Nálunk a fel, ami az ára minék oka főle malmok csekély Buzát m szintén mérsék galom mintegy áron kelt el.

Eladatot Uj-buza

Tiszavidéki:

Pestmegyevidék:

F.-magyarorszo Fehérmegyei:

Kalocsa: Raktárból: Szerbiai:

Rozs va dett. Helyben, 6-25 frtg kelt e Arpa me karmányaru 3 kel el helyben, Zab vált rint 4-80-5-10 ben, illetve Bó Tengeri ben 5-65-ig kél rakva: (Uj) va szilárd s 4.45 Határidő nak, később la Délután

Buza áprilsra októberre Rozs áprilsra Tengeri májusra Zab áprilsra Káp-repce au

Szesz. (0 tudóalása.)

A szesz uralkodott és szállításra a Elkelt finomító Élesztőszesz je Az addó váitozatlanul je

Mezőszesz szabadrak kinálva, de gy létesült.

Vidéki sz szállításra 20- A kontin 18-50 forint.

Bécsi je szeszt.

Prágai je 18-25 frt adóza Triestti 90% hektoliter

A kitele szeszt vásárolt, szállítva.

Vidéki krral olcsóbb

Bu tapes 56-56 25 fr szesz adóza (exkontingens) — 18-50 frt. Ko

Nálunk az enyhe őszi időt hó és hideg váltotta fel, ami az árakat mindazonáltal nem szilárdította meg, minek oka főleg a már itt fekvő nagy készletben s a malmok csekély vásárlási kedvében keresendő.

Buzát ma mérsékeltén kínáltak, a vételkedv szintén mérsékelt volt, az irányzat kellemesebb. A forgalom mintegy 20,000 mm., mely mennyiség tartott áron kelt el.

Eladatott:			
Uj-buza:			
Tiszavidéki:	200 mm. 80 ³ kg	frt	8-27 ¹ / ₂ 3 óra
	100	"	8-17 ¹ / ₂ "
	200	"	8-22 ¹ / ₂ "
	200	"	8-20 "
	850	"	8-15 "
	100	"	8-15 "
	200	"	8-15 "
	300	"	7-90 "
	100	"	8- "
Pestmegyevidéki:	100	"	8-17 ¹ / ₂ "
	100	"	8- "
	100	"	8- "
	100	"	8-05 "
	100	"	7-85 "
	200	"	8-05 "
	100	"	7-90 "
	200	"	7-77 ¹ / ₂ "
	100	"	7-70 "
	200	"	7-75 "
	600	"	7-70 "
	100	"	7-65 "
F.-magyarországi:	500	"	7-60 "
Fehérmegyei:	1000	"	8- "
	100	"	7-75 "
Kalocsa:	3300	"	7-90 "
Raktárból:	200	"	7-45 "
Szerbiai:	4000	"	6-75 "
	5000	"	6-70 "

Rozs valamivel kedvezőbb keresletnek örvendett. Helyben, illetve Budapest távolságában 6 frttől 6-25 frtig kelt el.

Arpa mérsékelt forgalom mellett változatlan. Takarmányára 5-60-65 jobbminőségű 5-75-5-90 frtig kelt el helyben, illetve Kőbányán átvéve.

Zab változatlan, a forgalom gyér. Minőség szerint 4-80-5-10, prima áru 5-25 frtig adható el, helyben, illetve Budapest távolságában.

Tengeri (0) gyér forgalom mellett szilárd. Helyben 5-65-ig kelt el vasuti kocsi, vagy fuvarszekere rakva: (Uj) valamivel jobb forgalom mellett szintén szilárd s 4-45-4-47-5-ig Budapest távolságában ér el.

Határidők gyér forgalom mellett szilárdan indulnak, később lanyha külföldre ellanyhulnak.

Délután 1/25 órakor zárulnak:

	Kötetett.	Déli zárlat.
Buza áprilisra 1900.	0- - - - -	7.90-91
" októberre	"	8.09-11
Rozs áprilisra	"	6.43-45
Tengeri májusra 1900.	"	4.88-89
Zab áprilisra	"	5.05-07
Káp-repece aug-ra	"	11.80-11.90

Szeszüzlet.

Szess. (Goldfinger Gábor szeszgyári képviselő tudósítása.)

A szeszüzletben e héten változatlan irányzat uralkodott és a szeszárak azonnali, valamint későbbi szállításra a multheti zárlatjegyzés szerint záródnak. Elkelt finomított szesz nagyban 56.-56-13 frton. Élesztőszesz jobb kereslet mellett 56-25 frton.

Az adózott nyersszesz és denaturált szesz ára változatlanul jegyeztek.

Mezőgazdasági szeszgyárak által kontingens nyersszesz szabadraktárra szállítva 17-25-17-75 frton volt kínálva, de gyér kereslet mellett nagyobb üzlet nem létesült.

Vidéki szeszgyárak által finomított szesz azonnali szállításra 20-20-50 frton volt ajánlva.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 18.-18-50 forint.

Bécsi jegyzés 19-20-19-40 frt kontingens nyersszeszért.

Frágai jegyzés 55- - - - - frt adózott és 18.-18-25 frt adózatlan szeszért.

Trieszti jegyzés 10.-10-25 frt kiviteli szeszért 90% hektoliterje.

A kivitel e héten néhány nagyobb tétel finomított szeszt vásárolt, mely Üszküb és Dél-Bulgária felé lett szállítva.

Vidéki szeszgyárak közül Győr, Losonc 25 krral olcsóbban, a többiek változatlanul jegyeznek.

Budapesti zárlatárak e héten: Finomított szesz 56- - - - - 56-25 frt, élesztőszesz 56-25-56-75 frt, nyersszesz adózva 55- - - - - 55-25 frt, nyersszesz adózatlan (exkontingens) - - - - - frt, denaturált szesz 17-75-18-50 frt. Kontingens nyersszesz - - - - - ; - - - - -

Az árak 10,000 literfokként bórdo nélkül bérmentve budapesti vasútállomáshoz szállítva készpénzfizetés mellett értendő.

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása.)

Vöröslóhere. A külföld azon véleményéhez hajlik, hogy az eurpai eredetű lóherének jelenlegi árfolyamát tekintve, az Amerikában ugyancsak amerikai eredetű áruért jegyzett alacsony árak megfogják az amerikai lóherének útját egyengetni. Oroszország ismét meglehetősen nagy mennyiségű árut vetett piacra és ha mégis szilárd maradt az áramlat, ez azért volt lehetséges, mert úgy az eladó spekulánsok, mint eladó termelők nem zárkóztak el árengedmények elől, miáltal élénkebb lón a vételkedv és nagyobb mennyiségek gazdát változtattak.

Lucerna. Még a multheti árak sem tarthatták magukat. Észak franciaországi magot mindinkább alábbszállító jegyzések mellett kínálnak, még a kedvezőbb és minőség dolgában sokkal fennebb álló dél-francia áru is csak folytatódó és leszállított árak mellett kelthetett vételkedvvel és e pillanatban olyan az üzlet helyzete, hogy a jegyzések valószínűleg még nem érték el leg-alacsonyabb szintjeiket. Magyar luczernának tehát a piac helyzetének megfelelő árak mellett lehetett csak vevőt lenni.

Jegyzések nyersáruért 100 kilónkint Budapesten:
Vörös lóhere . . . . . 63-71 frt.
Luczerna . . . . . 35-42 "

Heremagvak ólomzárólása. *)

Budapest, 1899. december 7-én.

A budapesti m. kir. állami vetőmag-vizsgáló állomás az 1899/1900. idényben, azaz 1899. évi július hó 1-től a mai napig az alant megnevezett magkereskedők-nél és termelőknél a következők magvakat ólomzárta:

Luczerna Lóhere Összesen méter mázsá

Magy. mezőg. szöv. Bpest...	236	12	248
Haldek Ignác, Budapest	190	-	190
Ij. Freund Sámuel, Szatmár	18	169	187
Mauthner Ödön Budapest...	13	1	14
Radwáner I. L. Budapest	1	-	1
Összesen	458	182	640

*) A hazai mezőgazdaságra nézve káros amerikai heréféle magvakat a magvizsgáló állomás nem plombozza.

Az Erzsébet Gözmalom-Társaság üzleti tudósítása a „Köztelek” részére. Budapest, 1899. decz. 7-én. Kötelezettség nélküli árak 100 kilónkint, tejsulyt tisztasulynak értve, zsákostul, a budapesti vasuti vagy hajóállomáshoz szállítva:

A és B dara - - - frt.	
Buza	0 1 2 3 4 5 6 7 7 1/2
liszt: frt	13.40 12.80 12.10 11.50 11.20 10.80 10.10 8.60 7.20
buzakorpa	
8-as takarmányliszt	finom goromba
frt	6. - 4.30 4.30

Lujza Gözmalom Részvény-Társaság üzleti tudósítása a „Köztelek” részére. Budapest, 1899. decz. 7. Netto-árak 100 kgknt, Budapesten, elegysuly tisztasulyként, zsákostul. Kötelezettség nélküli.

Buzalisztt:

Szám:	0	1	2	3	4	5	6	7	7 1/2
Ár frt:	13.30	12.70	12.10	11.30	11.10	10.90	10.10	8.60	7.30
Takarmányliszt		K o r p a							
		8		F.		G.			
Ár: frt	5.80		4.20		4.50				

A központi vásárcsarnok árújegyzése nagyban (en gros) eladott élelmiszerek áráiról.

Magyar gazdák vásárcsarnok ellátó ezüvetkezők jelentése. 1899. decz. hó 6-áról.

A folyton változó időjárás az üzlet menetére is kedvezőtlen hatással volt. Vevőink a téli cikkek beszerzésével még mindig tartózkodó álláspontot foglalnak el, amennyiben szükségleteiket csak napról-napra fedezik.

Vadfélékben elég élénk volt üzletünk. Nyulak nagy tételekben érkeztek és 0-90-1-00 frtos áron el is kelték. Szarvast 40 krért, vaddisznót 40-45 krért helyeztünk el. A fázán párját 3 frtért adtuk.

Baromfiból a hozatalok gyengék. Magló-libát páronkint 2-80-3-20, pulykát 3-75-4-00 frtért helyeztünk el. A tisztított baromfinak az ára is tetemesen javult, hizott kappan 1-00-1-20 forint közt kelt el.

A tojásüzlet szilárd. Alföldi tojást eredeti ládáiban 45-46 frtos áron helyeztünk el.

A burgonyauzlet csendes, ugyanez áll a gyümölcsüzletéről. Prima fajalmáért 18-20 frtot, II. rendű almáért 10-14 frtos árakat tudtunk elérni.

Tekintettel a közeli karácsonyi időnyre, beküsdésre sürögösen ajánlunk: Tisztított baromfit, tojást é gyümölcsféléket.

(A székesfővárosi vásárcsarnok-igazgatóság jelentése. Budapest, 1899. december 7-ről.)

Hus. Marhahús hátúja I. oszt. 1 q frt 52-54, II. oszt. 50-52, III. oszt. 48-50, eleje I. oszt. 46-47, II. oszt. 44-46, III. oszt. 40-44. Borjúhús hátúja I. oszt. 52-56, II. oszt. 50-52, eleje I. oszt. 42-46, II. oszt. 38-42, birkahús hátúja I. oszt. 34-36, II. oszt. 32-34, eleje I. oszt. 30-32, II. oszt. 28-30. Bányász eleje I db 0.-0.-, hátúja - - - - - , sertéshús magyar szalonnával elsőrendű 1 q 40-46, vidéki 30-40, szalonna nélkül elsőrendű 38-48, vidéki 30-44, sertéshús pörkölt - - - - - , sertéshús szerb szalonnával - - - - - , szalonna nélkül - - - - - , sertéshús füstölt magyar - - - - - , idegen (vidéki) - - - - - , sonka nyers 1 kg. 48-60, füstölt belf. csonttal 0-60-0-75, csont nélkül 0-70-0-85, sonka füstölt külf. csont nélkül - - - - - , szalonna sózott 1 q 44-0-45-0, füstölt 50-52, sertéshús hordóval 51-0-51-0, hordónélkül 49-0-50-0, kolbász nyers 1 kg. - - - - - , füstölt 64-72, szalámi belföldi 1-0-1-75, külföldi - - - - - , malacz szopós élő 1 db 0-0-0-1, tisztított 0-70-0-80.

Baromfi. a) Rőc. Tyúk 1 pár frt 0-95-1-10 csirke 0-50-0-70, kappan hizott 1-60-1-80, sovány 1-20, 1-4, rucza hizott 2-20-2-80, sovány 1-20-1-40, ud hizott 4-50-6-0, sovány 2-30-2-60, pulyka hizott 3-50-4-0, sovány 2-50-3-0. b) Tisztított. Tyúk 1 db frt 70-0-80, 1 kg. - - - - - , csirke 1 db 0-40-0-60, 1 kg. - - - - - , kappan hizott 1 db 0-90-0-90, 1 kg. - - - - - , réce hizott 1 db 0-80-1-10, 1 kg. 48-56 félkövér 1 db 0-0-0-0, lud hizott 1 db 1-80-2-60, 1 kg. 50-0-54, félköv. 1 db 0-0-0-0, 1 kg. - - - - - , pulyka hizott 1 db 0-0-0-0, 1 kg. 48-54 félkövér 1 db 0-0-0-0, 1 kg. - - - - - , ludmáj 1 db 50-1-0, 1 kg. 1-20-1-50, 1-észir 1 kg. 0-8-1-0, idej liba 1 db - - - - - .

Hal. Rőc. Harcsa 1 kg. frt 0-70-0-80, csuka 0-36-0-80, ponty (dunai) 0-60-0-80, süllő - - - - - , keszege 1-1-2, márná 40-60-0-0, csomópó 4-40-0-60, angolna 0-0-0-0, apró kevert 0-12-0-20, lazac - - - - - , pisztráng 0-0-0-0.

Tej és tejtermékek. Tej 1 lit. frt 0-08-0-08, befőlt 0-06-0-06, tejszín 0-0-0-0, tejszín 0-25-0-28, tehénvaj (tea) 1 kg. 1-05-1-20, I. rendű 0-80-0-90, II. r. 0-70-0-90, olvasztott 0-0-0-0, Margarin I. rendű - - - - - , II. rendű 0-0-0-0, tehénturó 0-08-0-12, jubturó 56-60, liptói 0-56-0-64 juhsajt 0-0-0-0, emmenthali sajt 1-1-1-0, groji sajt 0-40-0-70.

Liszt és kenyérmű. Fehér kenyér 1 kg. frt 13-0-13-0, barna kenyér 10-0-11-0, rozkenyér 11-0-11-0. Buzalisztt 00 sz. 1 q - - - - - , 0 - - - - - , 1 - - - - - , 2 - - - - - , 3 - - - - - , 4 - - - - - , 5 - - - - - .

Hüvelyesek. Lencse magyar 1 q frt 8-12, stokerai 18-28, borsó héjas magyar 10-0-12-0, koptatott magyar 18-15, külföldi 10-17, bab fehér apró 6-9 nagy 6-0-8-0, színes 9-0-10-0.

Teas. Fries alföldi (1440 db.) forint 45-0-46-0 erdélyi (1440 db.) 42-0-44-0, meszes 35-36 orosz tojás 100 cs. - - - - - , tea tojás 4- - - - - , törött tojás 0-0-0-0.

Zöltség. Sárgarépa 100 kötés frt 0.-0-00 1 q 2-2-3-0, Petrezselyem 100 kötés 0.-0-0, 1 q 3-50-5-0, zeller 100 db 0-80-1-50, karalábé 0-70-1-20, vöröshagyma 100 köt. 0-0-0-0, 1 q 4-20-4-50, fohagyma 100 köt. - - - - - , 1 q 16-19-0, vöröshagyma 100 drb 0-70-1-20, fehérrépa, fejeskáposzta 6- - - - - 9-0, kelkáposzta 100 db 1-0-1-6, vöröskáposzta 7- - - - - 10-0, fejesaláta 1- - - - - 2-0, kötött saláta 0- - - - - , burgonya, rózsas 1 q 1-50-2-0, sárga 2-10-2-20, külföldi - - - - - , fekete retek 100 drb 1- - - - - 1-40, uborka nagy salátának 100 drb 0-0-0-0, savanyítani való 100 db - - - - - , savanyított 1-60-2-50, zöld papr. 0- - - - - 0-0, tök főz. 0- - - - - 0, zöldbabb 0- - - - - , zöldborsó hüvelyes hazai 1 kg. - - - - - , fejtett 1 lit. - - - - - , tengeri 100 cső - - - - - , karfiol 100 drb 8- - - - - 11-0, paradicsom 1 kg. 0- - - - - 0-0, spárga 0- - - - - 0-0, torma 1 q 16-17-0.

Gyümölcs. Fajalma 1 q frt 10-14, köz. alma 6-8, vajkörte 30-40, közönséges körte 14-18, szilva magva-váló 0- - - - - 0-0, vörös - - - - - , meggy faj - - - - - , közönséges - - - - - , ringló - - - - - , barack kajszin - - - - - , ősi - - - - - , dinnye görög nagy 10 drb - - - - - 0-0, kicsi - - - - - , sárga faj 1 q. - - - - - 0-0, közönséges - - - - - , szőlő 1 kg. - - - - - 0-0, csemege 32-40, dió (faj papirhéjú) 24-28, közönséges 20-0-24-0, mogyoró 28-32, gesztenye magyar 8-10, olasz 14-16, narancs messinai 100 db 0-8-2-0, pugliai - - - - - , mandarin 0-00-0-00, citrom 1-10-1-20, füge hordós 1 q 17-20, kuszorus 17-20, datolya 38-40, mazsolaszőlő 38-75, szegz 1 lit. 0- - - - - 0-0, eper 1 kg. 0- - - - - 0-0 kr.

Fűszerek. Paprika és I. rendű 1 q. frt 70-80, II. rendű 60-70, csöves - - - - - , (szá-ított) - - - - - , köménymag - - - - - , borsókamag - - - - - , mák 1 q. frt 28-32 méz csurgatott 30-40 sejtékben 1 kg. - - - - - , szappan szin 28-30, közönséges 22-23-0, fehérbor asztali palackban 1 lit. 0- - - - - 0-0, vörös asztali palackban 0- - - - - 0-0, házi válnka palackban - - - - - , ásványvíz palackban - - - - - .

Hideghusvásár az Orczy-uti élelmi piacon. 1899. december hó 8-án. (A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére). Felhozott Budapestről

6 árus 182 db sertést, 5 árus 34 db süldőt, 7000 kg. friss húst, 500 kg. füstölt húst, 6000 kg. szalonnát, 4000 kg. hájat, — kg. zsirt, — kg. kolbászt, — kg. hurkát, — kg. füstölt szalonnát, — kg. kocsonyahúst, — kg. disznósajtot, — kg. (— db) sonkát, — kg. tőpörtöt.

Videkről és pedig: Nagy-Szekelyről 2 árus 37 drb sertést, Szalk-Szt-Mártonról 1 árus 8 drb sertést, Dunapatajról 4 árus 26 drb sertést, Soltról 1 árus 7 drb sertést, Ráczkeveről 1 árus 7 drb sertést, összesen 9 árus 85 drb sertést.

Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertés 1 kg. 41-54, 1 q 3800-4000, süldő 1 kg. 48-64, 1 q 4600-5400, füstölt sertés 1 kg. 50-64, 1 q 4800-5400, szalonna zsirnak 1 kg. 44-48, 1 q 4100-4600, füstölt szalonna 1 kg. 54-56, 1 q 5000-5250, háj 1 kg. 50-54, 1 q 4800-5000, disznózsír 1 kg. 56-58, 1 q 5000-5400, kocsonyahús 1 kg. 36-40, 1 q 1800-2800, füstölt sonka 1 kg. 64-72, 1 q —, — krig, kolbász 1 kg. —, Disznósajt 1 kg. —, hurka —, 1 drb —, tőpörtő 1 kg. — krig.

Hideghúsvásár a Garay-téri élelmi piacon 1899. decz. 8-án. (A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről 57 árus 37 db sertést, 1 árus 8 db süldőt, 2500 kg. friss húst, 800 kg. füstölt húst, 500 kg. szalonnát, 300 kg. hájat.

Videkről és pedig: Török-Becséről 1 árus 5 drb sertést, Pilisről 1 árus 9 drb sertést, Bölskéről 1 árus 10 drb sertést, Gombáról 1 árus 17 darab sertést, Nagy-Szekelyről 4 árus 78 drb sertést, Nagy-Kőrösről 9 árus 108 darab sertést, Dunapatajról 4 árus 14 drb sertést, Madocsáról 3 árus 22 drb sertést, Monorról 5 árus 32 darab sertést és 37 drb süldőt, Kajdacsról 1 árus 4 drb sertést, Czeglédről 10 árus 115 drb sertést, összesen 40 árus 414 darab sertést és 37 drb süldőt.

Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertés 1 kg. 44-52, 1 q 3500-3800, süldő 1 kg. 42-44, 1 q 4000-4200, füstölt sertés 1 kg. 60-70, 1 q 5800-6200, szalonna zsirnak 1 kg. 44-46, 1 q 4000-4200, füstölt szalonna 1 kg. 56-70, 1 q —, háj 1 kg. 50-52, 1 q —, disznózsír 1 kg. 54-56, 1 q —, kocsonyahús 1 kg. 30-36, 1 kg. —, füstölt sonka 1 kg. 60-70, 1 q — krig.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület Mester-utca, 1899. decz. 8. A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott a szokott községekből 38 szekér réfi széna, 15 szekér muhar, 8 szekér csapzalma, 1 szekér almazsír, 0 szekér takarmányzsír, 2 szekér tengeriszó, — szekér egyéb takarmány, (zabosbikkony, sarju stb.) 200 szék szecska. A forgalom lanya. Árak a következők: réfi széna 220-280, muhar 230-270, csapzalma 110-160, almazsír 120-120, egyéb takarmány —, lóhere —, takarmányzsír —, 100 kéve tengeriszó 600-700, luczerna —, sarju —, szalmaszecska 170-180, széna —, új —, zabosbikkony —, Összes teccszám 66, súly 79,200 kg.

Állatvásárok.

Budapesti szarómarhavasár. Deczember hó 7-én. A székesfővárosi közigazgatóság és marhavasár igazgatóságának jelentése.

Felhajtott: 408 drb belföldi, — drb galicziai, — drb tiroli, 7 db növendék élő borju, 79 db élő bárány; 70 drb belföldi, — drb galicziai, 26 drb tiroli, — drb bécsi öltött, — drb növendék borju, 4 drb öltött bárány, — drb élő kecske, — drb öltött.

A vásár hangulata élénk volt. Árak a következők: Élő borjuk: belföldi 32-46 frtig, kivételesen 48 frtig ábonkint, — frtig, kivételesen — frtig sulyra, növendék borju 23-27 frtig, kivételesen — frtig ábonkint, — frtig sulyra. Öltött borju: belföldi 48-55 frtig, tiroli 48-55 forint, galicziai — frtig, növendék borju — frtig ábonkint, öltött bárány 7-8-9 frtig, bécsi öltött borju — frt, kiv. — frtig sulyra. Élő bárány 7-8-9 frtig, kiv. — frtig, élő kecske — frtig páronkint.

Budapesti gazdasági és tenyészmahavasár. 1899. évi deczember hó 7-én. (A budapesti közigazgatóság és marhavasár igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhajtott: — db, ugymint: jármos ökör elsőmin. — db, közép — db, alárendelt — db. Fejőstehen: fehér 0 drb, tarka 123 db, tenyészbika 4 drb, tarka tinó —, felér — db, jármosbivaly — db, bonyhádi 35 db, hizlalni való ökör — db, üsző fehér 20 db.

Fejős tehenekre valamivel jobb volt a kereslet, ezeknek ára darabonkint 5-10 frtial emelkedett.

Következő árak jegyzetelték: Elsőrendű jármos ökör —, középmin. jármos ökör — pár., alárendelt minőségű jármos ökör —, Jármos bivaly — é. s. mm., — frtig páronkint, jobb minőségű jármos ökör — mm.-kint é. s., bekötni való ökör — frtig. Fejőstehenekért és pedig: Fehérszörű magyar tehén —, tarka kevert származású tehén 70-120, bonyhádi tehén 120-170 kiv. — frtig, tinó — frtig páronkint.

Budapesti vágómarhavasár. 1899. évi deczember 7-én. (A budapesti közigazgatóság és marhavasár igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhajtott: 2567 db nagy vágómarha, nevezetesen: 1098 db magyar és tarka ökör, 348 db magyar és tarka tehén, 819 db szerbiai ökör, — db szerb ökör, 25 db boszniai ökör, 126 db szerbiai tehén, 67 db bika és 83 db bivaly.

Minőség szerint: 401 darab elsőrendű hizott 1826 db középminőségű és 340 db alárendelt min. tehén — db elsőrendű hizott ökör, — db középminőségű ökör és — db alárendelt min. ökör; — db elsőrendű hizott tehén, — db középminőségű tehén, — db alárendelt minőségű tehén.

A vágómarha felhajtás e héten ismét 500 drbbal csökkent s miután a konzervgyártási célra több mint 400 drbot vásároltak, a vásár irányzata élénk volt s az árak általánosságban 1 frtial emelkedtek 100 kgkint.

Következő árak jegyzetelték: Hizott magyar ökör jobb minőségű 31-33, kivételesen 35-37, hizott magyar ökör középminőségű 26-30, alárendelt minőségű magyar ökör 22-27, jobb minőségű magyar és tarka tehén 21-32, kivételesen tarka tehén —, magyar tehén középmin., 21-32, alárendelt minőségű magyar és tarka tehén 21-32, szerbiai ökör jobb minőségű 23-30, kiv. —, szerbiai ökör középminőségű 19-22, szerbiai ökör alárendelt minőségű —, szerbiai bika 21-32, kivételesen —, szerbiai bivaly 16-23, kiv. — frtig métermázsánkint élőszulyban.

Budapesti lóvásár. Budapest, 1899. decz. 7-én. (A budapesti vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

A vásár forgalma közepes volt.

Felhajtott összesen 474 db. Eladatott 288 db. Jobb minőségű lovakból házas 8 db, eladatott 2 db, 140-150 frtért, könnyebb kocsi (jukker stb.) 6 db, eladatott — db — frtért, nehezebb kocsi (hintós) 25 db, eladatott 4 db 120-150 frtért, igás kocsi (nehéz nyugoti faj) 50 db, eladatott 17 db 100-160 frtért, ponya — db, eladatott 0 db — frtért; közép minőségű lovakból: nehezebb félék (fuvaros ló stb.) 100 db, eladatott 45 db 40-70 frtért, könnyebb félék (paraszti stb.) 200 db, eladatott 170 db 28-50 frtért; alárendelt minőségű lovakból 85 db, eladatott 50 db 9-17 frtért. Bécsi vágóra vásároltatott 106 db, az állatkeret és kutyák részére vásároltatott 5 db, tulajdonjogra gyanus ló lefoglatott — db, ragályos betegségre gyanus ló lefoglatott — db, takonykór miatt a gyeppmesterhez küldetett — db.

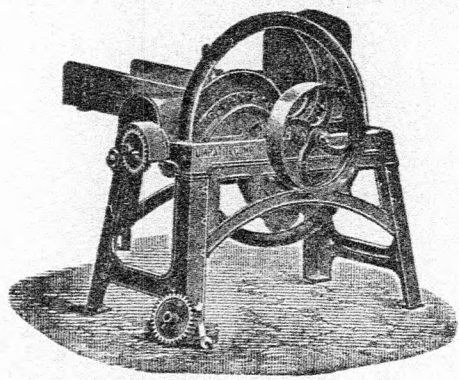
Kőbányai sertésvásár. 1899. deczember 8. (Első magyar részvételtársaság telefon jelentése a „Köztelek” részére.) A vásár kellemesebb volt. Heti átlag-árak: Magyar válogatott 320-380 kilogrammos nehéz 42-50-43-50, 280-300 kg. nehéz 43-43-50 kr, öreg 300 kg. tül 40-41-kr, vidéki sertés könnyű — kr. Szerb 41-42-5 kr. Román — tiszta kg. páronkint 45 kgr. életsúlylevonás és 4% engedmény szokásos. — Éleségárak: Tengeri 6 6- — forint, árpa 6-20 forint Kőbányán átvéve. Helyi állomány: Deczember 1-én maradt 29242 darab Felhajtás: Belőldről 821 darab, Szerbiából 204 darab, Romániából — drb, egyéb államokból — darab. Összesen 1025 db. Főösszeg 30261 db. Állomány és felhajtás együtt — drb. Elhajtás: budapesti fogyasztásra (I-X. kerület) 2566 drb, belföldre Budapest környékére 967 drb, Bécsbe 834 drb, osztrák tartományokba 558 drb, Ausztriába — db. Német birodalomba — darab egyéb országokba — darab, összesen 4929 db. A szappangyárakban feldolgoztatott: szállásokban elhullott 2 darab, waggonokból kirakatott hulla 2 darab, borsókásnak találtatott 0 darab, összesen 4 db. Maradt állomány 25338 db. A részvény-szállásokban 5088 drb van elhelyezve. Az egészségi és tranzitszállásokban maradt XII/1. 3382 db. Felhajtás: Szerbiából 204 db, Romániából — drb, összesen 3586 drb. Elhajtás: 1916 drb, maradt állomány 1670 drb és pedig 1670 drb szerb és — db román. Az egészségügyi szemlénél jan. 1-től máig 442 drb a fogyasztás aól szonatot és technikai czélokra feldolgoztatott.

Sovány sertésüzlet. (A magyar élelmiszer-szállító részvételtársaság heti jelentése. 1899. deczember 7-én.) A soványsertésüzlet irányzata a lefolyt héten is lanya volt és csekély forgalom mellett az árak némileg csökkentek. Árjegyzéseink a következők voltak: Sertésvészen átment malacok árai: 80-100 kg. sulyban (páronk.) 35-37 krig. 100-120 „ „ 34-36 „ 120-660 „ „ — „ Sertésvészen nem átment malacok árai 100-120 kg. sulyban páronkint — 25-30 „ pusztán átvéve 4% levonással.

Ingtatlanok árverései (20000 frt becsértéken felül.)

Table with columns for date, location, bidder name, and amount. Includes entries for Decz. 10, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 22, 28, 29, 30, Jan. 2, 24, 30, 31.

Advertisement for 'Elsőrangú hazai gyártmány' (First rank domestic production) featuring 'Első Magyar Gazdasági Gépgyár' (First Hungarian Agricultural Machinery Factory) in Budapest. It lists various types of machinery like 'Gőzcséplők' (Steam threshers) and 'Összes' (Total) machinery.

Szecs-kavágók szabad. önműködő
kiemelőkészülékkel.

Répa-vágók, Daráló-k

Gőz-füllesztő
készülékek

legújabb, legkényelmesebb berendezéssel.

UMRATH és TÁRSA

mezőgazdasági gépgyárosok

* * BUDAPESTEN, * *

V. ker., Váci-körút 60. sz.

Gőzcseplőkészletek 10 lóerőig.

Ipar-mozgonyok 100 lóerőig.

December hó folyamán jelenik meg
az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
kiadásában

Gazdasági Számviteli Naptár

1900. évre.

czimmel egy diszesen s teljesen vászonba kötött,
nap-tár részszel és gazdasági tudnivalókkal ellá-
tott nagy alaku egyszerű számviteli könyv, a melyet
minden gazda számvitelének bejegyzésére az egész
éven át használhat.

Ára diszesen bekötve 75 kr., portómentes megküldéssel
85 kr.

Előfizetéseket elfogad

a „KÖZTELEK“ kiadóhivatala

Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám.

Vintschgau-i hasas tehének
tejelési képesség

2500—3000 liter,

melyet több oldali bizonylatokkal igazolhatok,
kaphatók

PICK OSWALD-nál,
VIII. Külső Kerepesi-út 1. sz.

„Hazai pokróczok“

a n. é. gazdaközönség figyelmébe ajánlva!

Czégünk a legnagyobb uradal-
mak és áll. intézmények (mén-
telep) állandó szállítója! Na-
gyobb szükségletnél eredeti
nagy-ságu mintákkal szolgál-
unk; a székesfehérváros legna-
gyobb pokrócztelepe, gyári
árak:

1 drb közönséges strapa pokrócz, barna alap, 2 oldal- csikkal, 110/130 cm. 1.35; 120/150 cm. 1.50; 145/190 cm. 2.60.	1 drb koczkázott pokrócz (erős minőségű) 120/150 cm. 2.25; 140/170 cm. 3.20; 160/190 cm. 4.20; 180/220 cm. 4.80	1 drb sima szürke vagy koczkázott gyapjú pokrócz, 120/150 cm. 2.60; 140/175 cm. 3.80; 160/190 cm. 4.95	1 drb uradalmi pokrócz, sima szürke alap, 2 kék oldal- csikkal, 140/200 cm. 4.20; 160/210 cm. 5.20; 180/225 cm. 6.90	1 drb méntelepi pokrócz, szürke vagy barna alap, körös körül bordírozott, 140/190 cm. 4.90; 160/205 cm. 5.90	1 darab duplavastagságu „orosz pokrócz“ szürke alap, 2 kék, fekete vagy színes ol- dalsikkal, 140/195 cm. 6.50, 160/200 cm. 8.40	1 drb erdőlyi hosszuszörű pokrócz, szürke, fekete, kék zöld vagy bordó színben, 150 cm. 6.80, 150/180 cm. 8.50, 160/190 cm. 10.60, 170/210 cm. 13.40, 180/230 15.50.	Angol nemez (filz) szoba- padló-k bevonására (bordeaux és zöld színben), 138 cm. széles, méterje 2.85	Szoba pokróczok, méterje apró vagy nagyobb koczkák- kal, 120 cm. széles 1.45, 1.40 cm. 1.95, 1.60 cm. 2.45, 1.80 cm. 3.20, 200 cm. 3.85	Léghuzam elleni pokróczok, drbja 1.30 méter 15 — 17 drb, frászattal alá való erdő pok- rócz, 55/95 cm., drbja 2.45
---	--	---	---	---	--	---	--	---	---

Szétküldés kétszer naponta utánvét vagy a pénz előleges beküldése mellett.
Nem tetsző áru kicseréltetik, esetleg a pénz visszaadatik.

30 forintot felüli rendeléseket bérmentve küldünk.

Levél- vagy sürgönyczim:

„SZÖNYEGHÁZ BUDAPEST“

Kiváló szakember vezetése alatt állott nagyméretű
tenyészállat szállítónál több éven át alkalmazva lévén,
abban a helyzetben vagyok, hogy

tenyész- és haszon állatokat

valamennyi Tirol-ban honos szarvasmarha fajtaikat, külö-
nösen Ober-inthalit és Lechthalit, Etschthalit és Wipphthalit, Zillerthalit és Pusterthal-
Duxit ugy szintén Pinzgau-Mühlthalit legeredetibb minőségben kívánatra önállóan
szállíthatok vagy a bevásárlást jutalék ellenében eszközölhetem.

Ennélfogva ajánlok az a t. cz. birtoktulajdonosok, uradalmi intézőség-ek
és gazdasági egyesületeknek, hivatkozással a legjobb referenciákra.

**FRANZ EBERHARTER FAJTENYÉSZTŐ ÉS TENYÉSZ-
ALLAT-SZÁLLÍTÓ**

Zell im Zillerthal, Tirol. 8746

Van szerencsénk ajánlani:

szavatolt tisztaságu

Thomasfoszfátlisztet

szavatolt 15—20% citráthban oldható foszforsavtartalommal és
85—100% porfinomsággal.

Feltűnhetetlen, minden talajra alkalmas trágyaszor, különösen sovány
talajok javítására, kitűnő hatásu az összes gabonaművek, kapás és olaj-
növények, lóhere és luczerna, szőlő, komló és kerti vetemények, kivált-
képen a rétekre. **Legjobb, leghatásosabb és legolcsóbb fosz-
forsavtrágya** tekintettel hatásának tartósságára, felülmúlja az **összes
szuperfoszfátokat.** — A citráthban oldható foszforsav-tartalomért
szavatoltságot vállalunk, nemléni hiányt megtérítünk. Árjainlatokkal,
szakmunkákkal és egyéb felvilágosítással a legkészségesebben szolgálunk.

A csehországi Thomasművek prágai foszfátliszt
eladási irodájának vezérképviselősege

a magyar korona orsz. területén

KALMÁR VILMOS, Budapest,
VI. Teréz-körút 3. sz.

Martellin a legfinomabb dehány-nemesítő trágya kiz. eladása. **Kaitit.**

Hazai Jpar

FUCHS és SCHLICHTER.
Budapest, VI. Jász utca 7.

Csakis

a

Hazai Ipart pártoljuk.

Az

Első magyar sertesizláló részv. társ.

(alapított 1869.)

==== Budapest-Kőbányán, ====

ajánlja a t. gazdaközönség és sertesizlálóknak a Hízalda állomás mindkét oldalán fekvő, mintegy 35000 darab sertes befogására alkalmas és czélszerűen berendezett

•• szállástelepeit, ••

melyek esatornázza, kitűnő vízzel bíró ártezi kúttal, vízvezetékekkel, szükséges eleségraktárakkal, 2 gőzmalommal és szállóval vannak ellátva.

Foglalkozik: szállások bérbeadásával, szemes és darált eleség beszerzésével, bizományi bevásárlás és eladással, folyószámlára fizetéseket teljesít. — A sertések kényelmes elhelyezése mellett, ügyfeleinek igen mérsékelt árakon, a legmesszebb menő előnyöket nyújtja és a legszolidabb kiszolgálásról gondoskodik van.

(Utánnymot nem díjaztatik.)

8430

158877/99. számhoz.

Magy. kir. államvasutak

Hirdetmény.

Délnémet-osztrák-magyar vasuti kötelék.

(Az 1899. évi január hó 1-től érvényes II. rész 4 füzet)

Folyó évi november hó 1-től való érvénynyel a badeni nagyh. államvasutak Thiengen állomása felvétetik a fenti füzetben foglalt 64. sz. (nád stb.) kivételes díj-szabásba.

Az ezen állomásra érvényes díjtételek akként képezetnek, hogy a württembergi díjtételekhez 100 kg.-kint O. 40 márká hozzáadatik.

Budapest, 1899. november 5.

A magyar kir. államvasutak igazgatósága

Sertés-eladás.

Nagymélt. Gróf Andrássy Gyula ur mező-zombori gazdaságában

100 darab anya kocza,

10 darab 2 éves kan

tisztavérű, fehér göndörszörű

magyar sertés eladó.

Az anya koczák január végén fognak malacozni, darabonkint ára 60 frt, mind vészen átment sertés.

Bővebb felvilágosítást ad

Teleky László tiszttartó,

Mező-Zombor, Zemplénmegye.

8998

Gőzekék

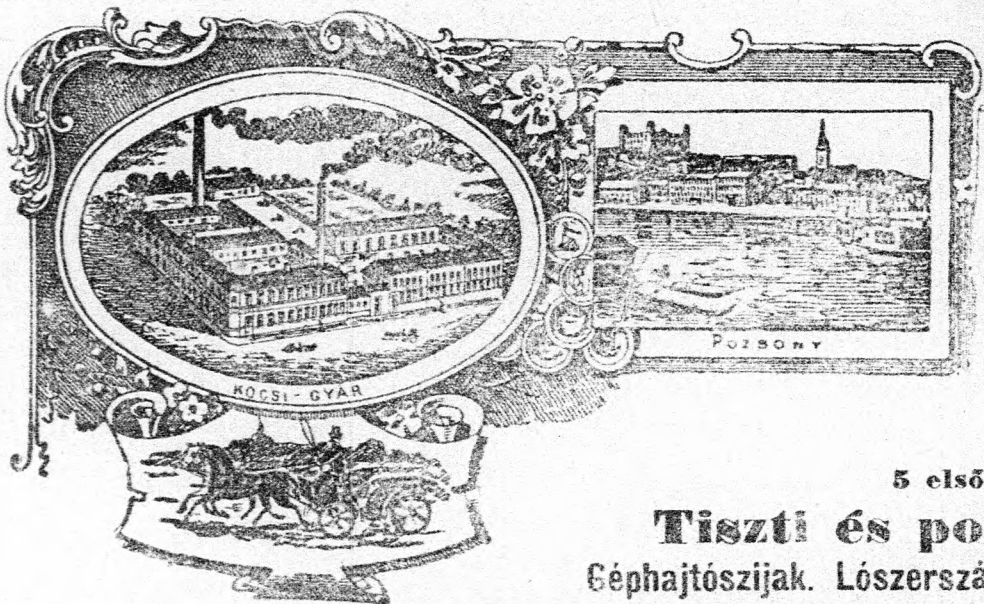
utcai lokomotivok,

gőzeséplőgépek hajtására a főhercegi vasművekből. A gépek vásárlásánál mezőgazdasági szakértői tanács adatik. Szives tudakozódások

Erzherzogliche Cameral-Direction

in Teschen in Schlesien, ozimén.

4091

MARSCHALL A.

kocsi-, hajtó-, lovagló- és istállószergyár,
gőzfűrésze és fahajlító telepe

Pozsonyban, III., Grössling-utca 16. sz.

Ajánlja:

landauer broom, félfedeles, nyitott vadász kocsjait
és hintóit, igen könnyű és elegáns kivitelben és
a legkülönfélébb alakokban.

5 elsőrangú éremmel kitüntetve.

Tiszti és polgári lovagló eszközök!

Géphajtósizjak. Lószerszámok, uri fogatok és gazdasági lovak részére.

Mintaraktár a kerer. edelmi muzeum állandó kiállításában Budapesten, Városliget.

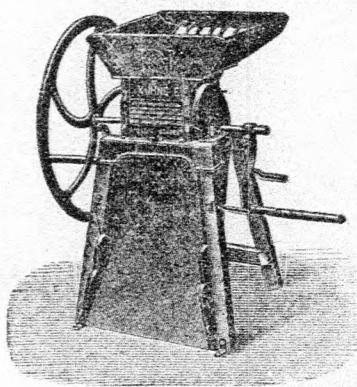
KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS RÉKMENTVE.

KÜHNÉ E.

Alakult 1858.

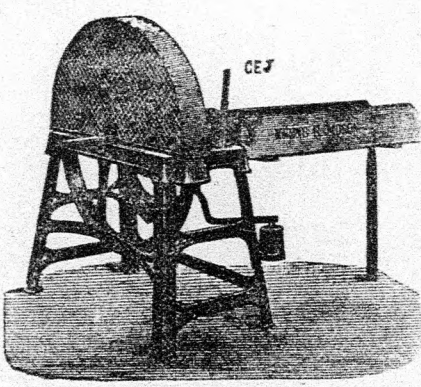
gazdasági gépgyára
MOSONBAN.

Alakult 1858.

A beálló téli időre ajánlja legjobb rendszerű és leggondosabb kivitelű:

Szecsavágóit,
répavágóit,
daráló gépeit,
eredeti
angol „Rapid” darálók
erőhajtásra,
kukorica-morzsolóit,
takarmányfülesztőit.

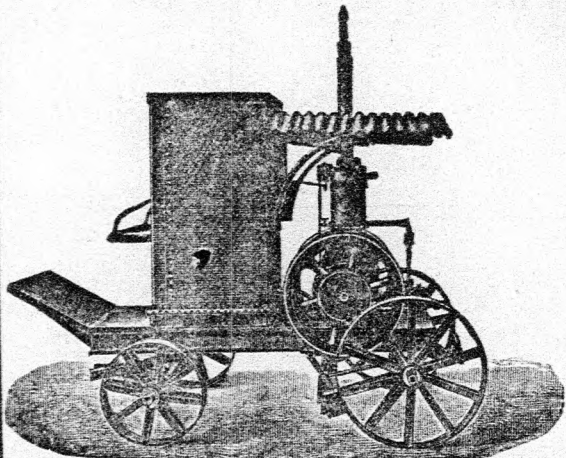
A cég ajánkozik

teljes takarmánykamra berendezések tervezésére és eszközlésére.

FŐRAKTÁR: Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

Részletes árjegyzékek rendelkezésre állanak.

GANZ és TÁRSA vasöntöde és gépgyár r.-tára. Budapest.

Petroleummal és adómentes benzinnel hajtott motorok gazdaság céljaira
(BANKI és CSONKA szab. rendszerre).

Mechwart-féle gőzekék és petroleumekék.

Hengerszékék, kőjáratok és teljes malomberendezések.

Turbinák. — Villamos világítási és erőátviteli berendezések.

Részletes árjegyzékeinket kívánatra megküldjük.

551

SZIVATTYUK MÉRLEGEK,

minden neme, hási, nyilvános, mezőgazdasági és iparcélokra.
BOWER-BARFF-féle szabadalmazott inoxydálás módszer szerint inoxydált szivattyúk rozsdá ellen védve.

legújabb javított rendszerű tizedes, százados és hídmérlegek fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra. Embermérlegek, mérlegek házi használatra, barommérlegek. Commandit-társaság szivattyú- és mérleggyártára.

Árjegyzékek **W. GARVENS, Wien,** I., Walfischgasse 14. m. ingyen és bérmentve. **Schwarzenbergstrasse 6.**

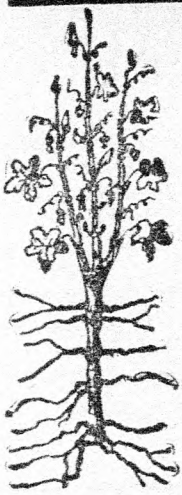
Vadfogó osapdák

Weber R. haynaui világhírű gyárából, medve, farkas, róka, vidra, borz, görény stb., esetleg elevenen és sértetlen fogására.

Megrendelhetők

Landesmann Lipót

magyarországi vezérképviselőnél 8992
BUDAPESTEN, VII., Damjanich-utca 25/a.

Móczár Andor

kunfélegyházi szőlő-nagybirtokos immunis vesszőiskolája 500 fajban termelt gyökeres szőlővesszőre megrendeléseket elfogad.

Árjegyzékkel bérmentve szolgál. 4235

Díjjal kitüntetett „Westfalia”-Separator

a leggyorsabb, legtartósabb és legjobb munkabírásu tejsajtító gép. A dob egy fogással kivethető; egy percz alatt tisztítható.

Berakó tányér nélküli fogaskerekek nélküli csavarszerkezet nélküli gummi zár nélküli.

ennél fogva költséges javítások és a berakó tányérok pótlása a „Westfalia”-nál ki van zárva.

Legmagasabb kitüntetés

1899. Ried-i nagy ezüst államérem.

Prága-i bronz államérem.

1896. Brúx-i nagy ezüst érem.

Sok elismerő irata bel- és külföldről.

ANTON TOMS

WIEN OBER-ST. VEIT, XIII/7, Einsiedeleigasse 3.

Gazdasági, borászati és tejgazdasági gépek és eszközök.

Ára franco csomagolás, bécsi indóháztól szállítva:

VASELINE FEGYVER ZSIR JUST E. A. és TÁRSA BÉCS XII/2

tartány ca 25 kiló, különként 40 kr., tartány ca 50 kiló, különként 35 kr., postán ingyen csomagolás és bérmentesen 4 kilós, 4 kiló 1 pléhszelencében 2 frt 50 kr., 4 kiló 4 pléhszelencében 3 frt.

Kaucsukkal vegyítve különként 10 krral több.

Vizmentes bőrkenőcs csizmáknak.

Just E. A. és Társa

BÉCS XII/2.

Egy üveg ára 1 frt 40 krajczár.

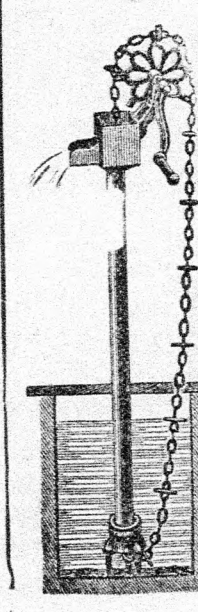
Dr. és k. szab. mesterek javították.

36 év óta használják az udvari istállóban, a hadsereg és polgárság nagyobb istállóiban, erősfűrészekre nagyobb megterhelések előtt és az erő visszazárására azok után, fűcsomók elmozdítására, inak moravágására stb., kiváló eredményekre képesek a lovat a trainingben. Csak a fenti védőjeggyel valódi minőségben kapható Ausztria-Magyarország összes gyógyszerárúházaiban és drogeriáiban. — Főraktár:

Kwizda Ján. Ferenc, ca. 6 k. usztr.-magy. román k. és belgár. hely. ut. 11/11 KREUZETI GYÓGYSZERÉSZ, KORNÉBURG BÉCS mellett.

Láncz-szivattyúk

viz, trágyalé, Melasse, kátrány és más folyadék részére.

Igen alkalmas pöczegődrők, mészárak, építkezések stb. esetében a kocsisbordókba való szivattyúzáshoz 70, 82—100 mm. nyílással a szivattyú 2—10 hüvelyk huz perczenként, a mért a felelősséget elvállalom. Nemcsak fűszert, vizet vagy trágyalévet emel, hanem rongyokat, csontot, beleket, régi cipőket és dögölt baromfit és más a gödörbe esett tárgyakat a nélkül, hogy eldugulna vagy működésében zavar állna be, a mi más szivattyúnál teljesen lehetetlen. Mivel a láncz-szivattyúnak sem szelepe sem alapja nincs eldugulás vagy törés lehetetlen. Tisztítás és befagyás ki van zárva. — Ezen szivattyú a jelen kor legtartósabb szivattyúja, a ki a láncz-szivattyút működni látta, másfélt nem vesz. mivel más szivattyúkhoz képest igen olcsó. — Több ezer van működésben. Több száz dícsérő irat felett rendelkezem. Jelen tőkényebb gazdaságok tulajdonosainak 3 hetű próbára küldöm a szivattyút és meg nem felelés esetén az irat költőgömeten visszaazárom. Árjegyzéket kívánatra küld.

Josef Klement

gépgyár Hrobetz bel Raudnitz Böhmen.

AZ
ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET
felügyelete alatt álló
KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT
kiadásában a következő
gazdasági könyvek jelentek meg:

	fűzve	kötve
Cselkó és Kossutány <i>Takarmányozástan</i> ...	2.40	3.—
Cserhádi Sándor <i>Talajismeret</i> ...	1.60	2.—
Hilgard-Treitz <i>Szikes talajok</i> ...	—80	1.—
Domokos Kálmán <i>Gazdasági építészeti I-ső rész</i> ...	2.40	3.—
Száhlendner Gyula <i>Gazdasági építészeti II-ik rész</i> ...	2.60	3.—
Szűts Mihály <i>Mezőgazdasági becsléstan</i> ...	2.60	3.—
Cserhádi Sándor <i>Okszerű talajmivelés</i> ...	2.60	3.—
Acsádi Jenő <i>Mezőgazdasági Ut-, Vasut- és Hidépítészeti</i> ...	2.60	3.—
Molnár István <i>Gazdasági gyümölcsstermelés (sajtó alatt)</i> ...	2.—	2.40
Beiwinkler Vilmos <i>Fajbaromfi-tenyésztés</i> ...	5.—	6.—
Rázsó Imre <i>Czukorrépa-magtenyésztés</i> ...	1.—	—

Megrendelések az
Orsz. Magy. Gazdasági Egyesület pénztári hivatalához
Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám (Köztelek)
intézendők.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVÜ ŐRÜZLETE.

Alapítva 1842

Brausweller János
Szeged

**ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
RÉSZLETFIZETÉSRE**

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltenek.

Knuth Károly
mérnök és gyáros.

GYÁR ÉS IRODA:
BUDAPEST,
VII. ker., Garay-utca 6-8. szám.

Elvállal: Központi-, víz-, lég- és gőzfűtések, légszez- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, closették, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb., nemkülönben köszén-, olaj- és róleum váladékból nyert gázok értékesítését, czeiző készülékek létesítését, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Legjobb minőségű köbanyag-összevekt raktáron.

Clayton & Shuttleworth
mezőgazdasági gépgyárosok © Budapest Váci-körút 68. sz.
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzeséplőgép-készletek
továbbá járgány-cseplőgépek, lóherez-cseplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

2 1/2 egész 12 lóerőig, szalmakaszalozók, kukorica-morzsolók, daráló, őrlő-malmok, egytetemes acél-ekék.

„Columbia-Drill“
legjobb sorvetőgépek, szecskavágók, répvágók, daráló, őrlő-malmok, egytetemes acél-ekék.

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzék kiküldetésre.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cseplőgép-gyára.

ALAPITTATOTT 1802. ÉVBEN. ALAPITTATOTT 1802. ÉVBEN.

Bánhegyi C. J.
„Az arany kalapáshoz“ IV., Rostély-utca 13.

Lószerszám vereték és kellékek.
Kész istrángok, angol gyeplők, nyergek, lovagló szerek. Nyereg-szappan, angol bőrlakok, szerszámmáz, Kwizda-fluid.

Halászati cikkek. Szabadalmazott patkány és egérfogók.
Szerszám nagykereskedés minden iparág részére.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

HIRDETÉSEK felvetetnek a kiadóhivatalban
BUDAPEST,
Üllői-ut 25-dik szám.

Actiengesellschaft Stahlwerke Weissenfels
ezelőtt Goepfinger & Co.
Weissenfels, Oberkrain.

Szabadalmazott
acél hordók

A hordóban levő folyadék nem veszít súlyából kiszivárgás, felszivódás és apadék által. Nincs tűzveszély.

Petroleum, benzin, festékárak, spilitusz, olajok, alkáliák stb. részére.

Kapható minden vas-kereskedésben.

**Amerikai szabadalmazott
acélláncok forrasztás nélkül.**

Árjegyzéket ingyen és bérmentve.

7217

Most jelent meg * * * *

Baromfi hizlalása

* * * és a hizott baromfi értékesítése.

Irtá:

az Országos Magyar
Gazdasági Egyesület
megbízásából

**HREBLAY
EMIL**

állatteny. magy. kir.
felügyelő.

45 szövégközti képpel,
esinos vászonkötésben.

Ára

portomentes küldéssel

85 kr.

Megrendelhető a

„KÖZTELEK“ kiadóhivatalában
BUDAPEST, Üllői-ut 25. sz. (Köztelek).

Hirdetmény.

A gödöllői magy. kir. korona-
uradalom telivér-tenyésztéséből

**20 drb pinzgauai és
7 drb innthali**

fajta 1²—2 éves tenyészbika

f. évi decz. hó 20-án, d. e. 10 órakor

a gödöllői alsó majorban szóbeli ár-
verés útján el fog adatni. (Alsó-
Major a gödöllői állomáshoz 2-8 kilo-
méternyire fekszik).

Bővebb felvilágosításokkal a gö-
döllői m. kir. koronauradalom igazga-
tósága szolgál.

M. kir. koronauradalom.

9020

96080 sz.

Hirdetmény.

A mezőhegyesi cukorgyárban, a gyártás
után rendelkezésre kerülő méziszap gazdák
részére, úgy mint eddig, a jövőben is ingyen fog
átengedtetni.

A gazdák által kérelmezendő — és a jelentkezések
sorrendje szerint kiszolgáltatandó méziszap mennyiség,
legkésőbb jövő évi márczius hó 31. napjáig a mező-
hegyesi m. kir. ménésbirtok igazgatóságánál bejelentendő.

Ezen határidőn belül egy birtokos részére 10.000
métermázsát meghaladó mennyiség azonban csak abban
az esetben fog kiadatni, ha a bejelentett szükséglettel és
a rendelkezésre álló készlettel szemben felesleg mutat-
kozik.

A méziszap waggonirozási költségei, a ménésbirtok
igazgatóságának megtérítendőik, és a vasuti szállítás költ-
ségeit, úgy mint eddig, ezután is, a kedvezményt igénybe
vevő gazdák tartoznak viselni.

A szállításra vonatkozó közelebbi felvilágosításokat,
a mezőhegyesi ménésbirtok igazgatósága adja meg.

Budapest, 1899. november 29-én.

9021

Földmivelésügyi miniszter.

ROHONCZY GIDA

nagybirtokos, országgyűlési képviselő

török-becsei „Gyöngysziget“ mintaszőlőtelepén 1899.
évből termelt s eladásra kerülő sima szőlővesszőinek faj-
szerinti kimutatása és árjegyzéke.

F. sz.	1. Európai csemegefaj sima vessző	Mennyiség db.	ezre
1.	Chasselas blanc Croquant	40000	5.—
2.	Dore	10000	6.—
3.	de Fontainebleau	10000	6.—
4.	de Thomery	13200	5.—
5.	Gros doré	8000	6.—
6.	rouge	20000	5.—
7.	Imperial rouge	15000	6.—
8.	Napoleon	3000	10.—
9.	rouge Royal	1300	7.—
10.	Fredericton	1200	8.—
11.	Lady Downe black	1000	12.—
12.	L'enfant Trouve	3500	15.—
13.	Raisen de Calabre	2500	12.—
14.	Rosa Minna di Vacca (téli szőlő)	6500	8.—
15.	Téli eltevésre alkalmas kecskececs-fajok, 3 színben	5000	6.—
16.	Trollingi kék (Frankenthal)	2800	10.—

2. Európai muskotályfajok

17.	Muscat d'Alexandrie	20000	10.—
18.	Croquant	30000	10.—
19.	Frontignan	28000	10.—
20.	de Lunel	28000	10.—
21.	Passatutti	12000	15.—
22.	Musc. Ottonel	2000	20.—
23.	Furmint	10000	5.—

3. Amerikai directtermő fajok

24.	Isabella	5000	5.—
25.	Othello	20000	5.—
26.	York Madeira	5000	5.—

Az urad. minta-szőlőtelepen termelt kísérleti 100 névvel jelölt különleges faj-
ról 10—10 vessző észre szállítva 1000 darab ára 30 forint.
A kísérleti különleges fajok kívánságra névszerint közöltetnek.

Megjegyzések. 1. Legkisebb rendelés a fenti árak szerint egy-egy fajból 500 vessző. —
minden faj külön lesz csomagolva s az egyes csomagok a fajjelző táblával ellátva. 2. A rendelések
érkezéskor sorrendjében előjegyztetnek s a mennyiben egyes fajok már teljesen elfogytak, a
későbbi rendelők erről idejében értesítetnek. 3. A vesszők szállítása a rendelők önjárához képesti ősz-
szel vagy tavaszkor utánvétellel eszközöltetik. Csomagolási díj önköltségen számítatik s a kitüntetett
árak a törökbecsei vasuti állomáson feladva értendők. 4. A tőkék a peronospora ellen kellő időben
háromszor permetezve lettek s azok fajtisztaságáért az uradalom kezességkodik. 5. A törökbecsei minta-
szőlőtelep teljesen phylloxera-mentes és különben is elárastásra van berendezve. 6. A rendelések:

4357

„Rohonczy Gida kertészete Török-Becsen“, czimzendők.

Ezen évből a szőlővessző teljesen ép, egészséges és igen szépek.

A

Mindennemű tejjgazdasági eszközt
és gépet szállít, tejjgazdasági telepeket
és tejszövetkezeteket rendez be az

-Separator Részvény-Társaság

ezelőtt **Pfanhauser A.**

Budapest, VII., Erzsébet-körut 45.

Fairbanks mérlegek a legelőkeltebb mérlegszerkezetűek.

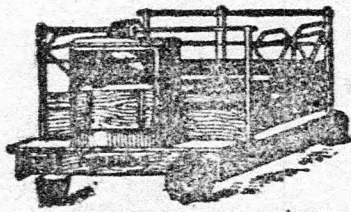
A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszerűek, tolosélyos fémmérőkarokkal bírnak s a hídra tett terhet minden ponton egyenlően mérlegelik.

Tartósság, pontosság és könnyű kezelésükkel fogva ugy hazánkban, mint a külföldön a legelső díjat nyert legkiválóbb mérlegek.

Gazdasági-, szeker-, marha-, zsák- és raktári

mérlegeinket

ezlétszerű és a céljuk megfelelő szerkezetűknél fogva különösen a gazdaságok és uradalmak részére a legelőkeltebben ajánlhatjuk. A jutányos árakban, melyek súlyokkal számított jobb kivitelű tíze-
des mérlegek áránál nem magasabbak, a hitel-
tesítés, csomagolás és loco vasútra való fel-
adás költségei már befoglaltnak. — **Gazda-
sági egyesületi tagok** árkedvezményben részesülnek. Gyártásunk állami felügyelet alatt áll. Megrendelések közvetlen központi irodánkhoz, **Andrássy-ut 14.** címzendők. Árjegyzékkel, felvilágosítással szintén központi irodánk szolgál.

FAIRBANKS MÉRLEG és GÉPGYÁR részvény-társaság
BUDAPEST, Andrássy-ut 14. Gyár: Kúli Váci-ut 156.

Seifert József, Pozsony, Halászkapu-utca 4.

cs. és kir. udv.
fegyverszállító

Interurban telefon
252. szám.

Ajánlja dus raktárát

Henri Pieper eredeti

DIANA fegyverekből

ugyszinte

Rationell (kakas nélküli) fegyverekből,

Krupp Frigyes-féle

különleges aczélsóvív fegyverekből,

eredeti gyári árakon.

Ezen fegyverek a jelenkor legmegbízhatóbb és legjobban lévő vadászfegyverei a kimerítő leírással, valamint számos elővelő vadászkezelő és hivatalos vadász referenciájával, ugyszintén árjegyzékkel készséggel szolgálok.

Kész vadásztöltényeket, pontosak és megbízhatók, a legjobb rendszer szerint, ugyszintén osztr.-magyar füstnélküli vadászpórral töltve, szállítok bármikor, pontosan és frissen töltve, minden kaliberhöz a legelőkeltebb áron, továbbá osztr.-magyar füstnélküli 16-porral töltve — seréttel **Eredeti-Élejtöltények** vagy anélkül — 12. és 16-os kaliberhöz állandóan kapható.

Vadászati, utazási és sportkülönlegességek.

Fenti cég kiténtetett:

a m. kir. földművelés, ipar- és kereskedelmi ministerium által 3853. sz. alatt Budapest, 1883. december 1., a m. kir. honvédelmi ministerium által 5219. sz. a. Budapest, 1882. okt. 15., a cs. és kir. hadügyministerium által 5886. Abth. 7. sz. a. Bécs, 1881. december 17., a cs. és kir. honvédelmi ministerium által 2064/572. IV. sz. a., Bécs 1882. márczius 16., a m. kir. kereskedelemügyi ministeriumtól, Budapest, 1897. április 2-án.

H-alaku acél patkó-sarok.

Tetemesen olcsóbb árak.

Folyton éles; oszlóklépés lehetetlen.
Biztos lépés által a lovat kíméli.

Kaszab és Breuer

Budapest, Kúli Váci-ut 91.

Patkó anyagok és csavar-árak **gyár.**

Felső-láncai
gazdaság vetőmag telapén (Abaujn. P.-Perény) kaphatók Hidas-Némethi állomásra szállítva zsák önköltségen q.-ként: Champlain tavasi buza 10 ft., Chevalier, Peeres és Hauna sörárpa 8 ft., Golden melon sörárpa 8.50 ft., Duppaüt zab 8 ft., Szepességi borsó 10 ft., Canadai tengeri 8 ft., takarmány répamagvak 40 ft., vész babok 20 ft. Nagyobb vételnél árendmény. 8974

GRAEPEL HUGÓ

gép- és rostalemezgyár, malomépítészet

Budapesten, V., Külső Váci-ut 46.

Ajánl:

Olajsajtókat viznyomással és kézi hajtásra

Olajmagzuzógépeket

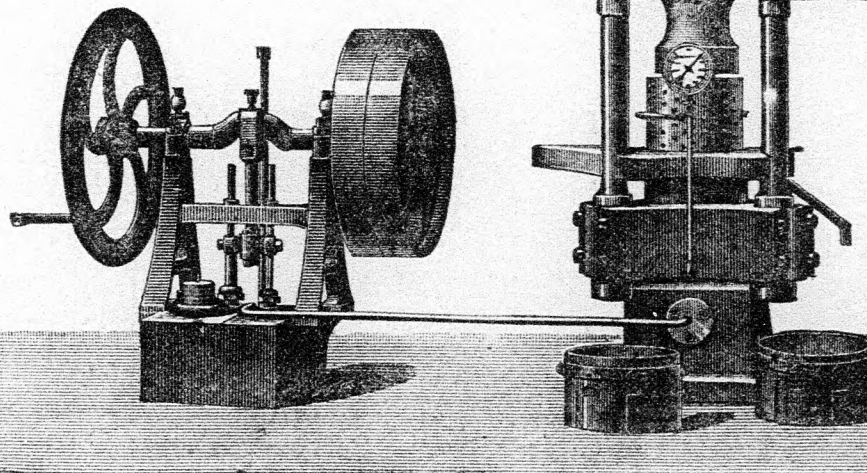
Olajmagpörkölógépeket

Olajmagpépgyurógépeket

Olajmaghajalójáratokat

és teljes

Olajgyári berendezéseket.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Szőlővesszőeladás.

A gróf Mailáth Géza ur Mária-majori immuniis homoktalaju szőlőjéből

gyökeres európai szőlővesszők:

1. Mézes fekete	2 éves	10.000 db.	ezre	10	frt
2. Olasz rizling	2	50.000		10	
3. Othello	1	60.000		8	

csomagolva, Trázs vasuti állomásra szállitva. 8966

Megrendelések a vesszők feleárának beküldése mellett

Ruszinkó Antal

jószágigazgató urhoz

Nagy-Szécsény (posta és vasutállomás ugyanott) intézendők.

Wir empfehlen zur Pränumeration sowie für Aufhänger die beinahe inhaltlich, reich illustrierten, elegant ausgestatteten Monatszeitschriften:

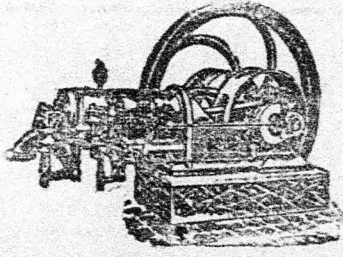
Allgemeine Wein-Zeitung Redakteur: Antonio dal Vias. Jeden Donnerstag erscheint eine Nummer. Pränumerationspreis, per franco zu senden ist, vierteljährig fl. 1. 60

Wiener Landwirthschaftliche Zeitung Hauptredakteur: Hugo S. Gutschmann. Erscheint wöchentlich, Samstag Nummer 4. 9.

Oesterreichische Forst- und Jagd-Zeitung Red.: Constantin Wolf. G. Deinitz. Erscheint Freitag. Vierteljährig fl. 2.

Hugo S. Gutschmann's Journalverlag, Wien, I., Dominikanerbastei 5.

Iparosok és gazdaságok részére ajánlja a

Drezdai Motorgyár r.-t.

(e. Moritz Hille Drezda-Aitstadt.)

legújabb szabadalm. szerkezetű gáz-, petróleum- és benzimotorait és mozonyait nagyszerű javításokkal és újításokkal.

Minden kiállításon és versenyen

első érmekkel és díjakkal kitüntetve.

Több mint 4000 motor üzemben 20.000 lóerővel.

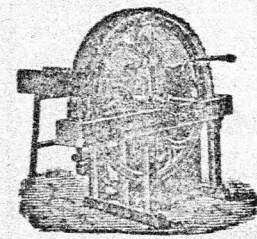
Vezérképviselő: **Gellért Ignác** Budapest VI., Eötvös-utca 48.

SACK RUDOLF egyedüli képviselője Magyarországon

PROPPER SAMU

Budapest, Váci-körút 52. szám.

Előre bocsátva, hogy Sack Rudolf világhírű gyártmányai eredeti minőségben csak nálam kaphatók:

Ajánlom közkedveltségű egytetemes és többvasu ekéimen kívül sík és dombos talajra egyaránt kitűnően alkalmas sorba- és szórva vetőgépeimet

szecs kavágó-,

répavágó gépeimet.

Közi, járgány- és gőzhajtásra

járgányaimat,

a jelenkor legjobb szerkezetű

takarmánypároló

készülékemet s minden egyéb gazdasági gépeket és eszközöket.

Mindenről kimerítő árjegyzék és készséges felvilágosítások.

*** Legszébb karácsonyi ajándék. ***

„EGYIPTOM“

MAGYAR TANÁROK TANULMÁNYKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

KÖRÖSI LÁSZLÓ.

Gyönyörű ***

*** kiállításban,

páratlan ***

*** diszkötéssel,

100 képpel.

Ára 6 forint.

Megrendelhető a

„KÖZTELEK“

kiadóhivatalánál,

BUDAPEST,

Üllői-ut 25. sz.

(Köztelek.)

SANGERHAUSENI GÉPGYÁR

Magyarországi gyártelepe

BUDAPEST, KÜLSŐ VÁCZI-UT 1443. SZÁM.

Első és egyedüli magyar special gépgyár.

GYÁRTMÁNYOK: az összes mezőgazdasági iparágak számára szükséges gépek. Nevezetesen:

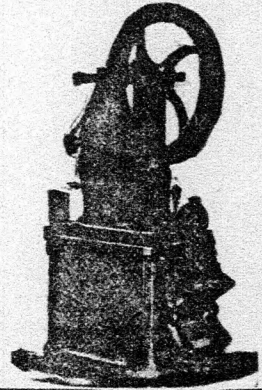
Czukorgyárak, Sörgyárak, Malátagyárak és Szeszgyárak teljes berendezése és átalakítása. Szaktekintély mezőgazdasági szeszgyárak és czukorgyárak terén.

Szeszgyárak berendezése hosszabb lejáratu törlesztéses kölcsön mellett.

Minden szakbavá, ó felvilágosítással, tervekkel, költségvetéssel készséggel szolgálunk.

Mezőgazdasági czélokra mint hajtóerő kiváló gyártmánya a **HOFFMEISTER-GŐZMOTOR**

a legjobb, a legolcsóbb és legbiztosabb gőzgép. — Helyettesít minden gőzgépet és locomobilt. — Cséplésre és minden egyéb gazdasági gép hajtására a legalkalmasabb. — Fűthető szénrel, fával, cserrel és minden egyéb hulladékkal. — Minden nagyságban, 1/2 lóerőtől kezdve egész 30 lóerőig gyártjuk. 8173

Állattenyésztők figyelmébe.

Báró **Richthofen brechelschhoff** vegyészeti gyárában készített, arsenmentes, 40—42% foszforsavat tartalmazó, kiváló szakképzők által kitűnő hatásának elismert

Takarmánymész,

mely az állatok erősítésére, testi fejlődésére nélkülözhetetlen tápanyag, nálam bármely mennyiségben mindenkor megrendelhető. Árjegyzékkel és használati utasítással szolgálunk.

Landesmann Lipót Budapest
magyarországi vezérképviselet VII., Damjanich-utca 25. a.

Jegyzet: Vevő közönségünk kényelmére díjmentesen közbenjárók bármely szükséges anyagok, gépek svagy gazdasági cikkeknek beszerzésénél. 8991

A budapesti marhavásártéri vásári-pénztár részvénytárs.:

szarvasmarha, borju, juh, kecske, bányai és sertések

bizományi eladásával foglalkozik.

A bizományába küldött állatokat — kísérő nélkül lehet feladni. A tulajdonosnak az eladásnál nem szükséges jelen lenni. A feladott állatokra a feladási-vevény ellenében megfelelő **előleg**et nyújt hatóságilag megállapított kamattal együtt. Vasuti küldemények czimzandók:

Vásárpénztár, Budapest, Ferencváros.

8643 Levél, sürgöny, telefonczim: „VÁSÁRPÉNZTÁR—BUDAPEST.”

Megtekintésére mindenkinek kiadók.

Hideg és nedvesség ellen olalmat csakis az én világhírű **tiszti**

lópokróczaím

nyujtanak, melyek számtalan előkelő gazda, lótulajdonos birtokkezelő mint meleg, tartós elpusztíthatatlan, tehát a legjobb **lópokróczaím** ismertek. A pokróczok igen nagyok, élénk színi sávokkal és bojtokkal ellátva, meleg ágytakarónak is használhatók. Ára A. minőség 1 frt 60 kr., B. minőség 2 frt. Sárgászörű **double flaker pokrócz** különféle színű sávokkal és rojtokkal, teljes hosszúsága 2 méter és 1/2 méter széles, nagyon finom, ára átlagbanként 3 frt 50 kr. Szétküldés-jótállás mellett utánvéttel. Meg nem felelőért a pénz visszaadatik. Egyedüli megrendelési hely: **M. Rumbakin, Wien, IX., Berggasse No 3.**

A kőbányai Király-Sörfőző,

Dr. Korányi és Dr. Kötly egyetemi tanár urak által gyógyczélokra ajánlott

Goliát-Malátasöre idegbajokban, vérszegénységben, emésztési zavarokban, gyengeségben stb. kiváló sikerrel használhatók és egyuttal

legkellemesebb üdítő ital.

Vidékre, kőbányai vasuti állomáshoz szállítva; **nagy palaczk: 19 kr., kis palaczk 13 kr. fogyasztási adóval együtt.** Vidékre legkisebb szállítmány 30 palaczk.

Betét: nagy ládáért 1 frt 60 kr., kis ládáért 1 frt 20 kr., palaczkért 6 kr., mely azoknak bérmentes visszaadásakor visszaszolgáltatik.

Megrendelhető: a gyári irodában Kőbányán, a városi irodában VII., Kertész-u. 40. és a vidéki raktárosoknál.

Budapesten kapható minden nagyobb fűszerkereskedésben és poharankint a Quisisana automata buffet-ekben is. 7792

Legtökéletesebb
BUDAPESTI ÁLLAT KÖZVETÉSI ÉS ÜZEMELTETÉSI
Kéveköto

BUZA,
ÁRPA,
REPCZE

betakarításához szállít

Pollák Sámuel és Grüner
Szeged.

KÖTEL, ZSÁK és PONYVA
árlapunkat készséggel küldjük bérmentve.

158,725/99. szám.

Magy. kir. államvasutak.

Hirdetmény.

(Uj személy- és podgyász-díjszabás életbeléptetése a Somogy—Szob—Bárcsi h. é. vasuton.)

A magy. kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesülés szerint az előbb nevezett h. é. vasuton 1900. évi január hó 1-én uj személy- és podgyász-díjszabás lép életbe, melylyel az 1891. évi szept. hó 1-én életbeléptett díjszabás érvényen kívül helyeztetik.

Ezen díjszabás a magy. kir. államvasutak díjszabás-elárusító irodájában (Budapest, Csengery-utca 33. sz.) 20 fillérért kapható.

Budapest, 1899. évi nov. havában.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjaztatik.)

Korona-dupla-fegyver!

Korona fegyver, dupla-fegyver, háromrvaszu stb.

Fükert G. szabadalma.

Törvényesen védve II. szabadalom által.

A jelenkor legjobb vadászfegyvere, közel, valamint önmagától felhúzódó zárral, önműködő biztonsági zárral, ugyszintén önmagától működő hüvely kikövel.

Külföldes kiváló szerkezetű.

Ezen fegyver kiválóbbi leírása, ugyszintén bizonyítványok és árjegyzés, minden más fegyver, tü. és vadászati eszközökről is kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

FÜKERT G. fegyvergyára, Welpert, Erzgebirge. — 32 díjérem. — 8884

HIRSCHL és BALÁZS olaj- műszaki és gazdasági czikkek.

Budapest, VI. ker., Vörösmarty-utca 46.

Raktár következő czikkekben:

Gépolaj, Repcze- és Olivaolaj,

Tovotte-kenőcs, Kocsikenőcs,

Vaselin, Faggyu, Kátrángyártmányok,

Petroleum,

Császárolaj, Takaróponyva, Zsák, Permetező,

Elsőrendű Lópokrócok

Gépszijak, Balataszija.

Műszaki czikkek malmok- és szeszgyárak részére.

Önműködő kenőszelenczék stb.

Árjegyzékkel és külön ajánlatokkal kívánatra szolgálunk.

GŐZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET és GŐZ-UTIMOZDONYOKAT

a legtekélyesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 42-50. **BUDAPEST-KELENFÖLD** a vasútiállomáson szemben

Iroda, raktár, javítóműhely.

Közlekedés vasuton és villamos vasuton.

Ajánlják nagy raktárukat minden patkolási cikkéből és ezen szakmába vágó különlegességeiből. — Továbbá ajánlják szabadalmazott, kiváló szakférfiak által legjobban ajánlott patkóikat ígásllovak és paripák, ugy-szintén ökrök vasalására.

Különösen kiemeljük cégünknek legújabb szabadalmazott rudvasalásait és kengyeleit.

M. HANN'S SÖHNE
es. kir. udvari patkolási eszköz-szállító
BÉCS, II., RENNINGSSTRASSE 6. SZÁM.

Az 1899. évi szegedi mezőgazdasági kiállításon „új és figyelemre méltó” jelzővel kitüntetve.

Szab. kéttengelyű „Bóni” ekefaliga.

!! Legújabb szerkezet!!

Tartós, szilárd, nem kopik, nem dől, domboldalon nem farol, az ekét egyenletesen vezeti, kenése folytonos és gazdaságos, kevés vonóerőt igényel.

Pillanat alatt állítható!

Megrendelhető:

Nyirbátorban: Mandel Eduárd és társainál.
Budapesten: A Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél
(Alkotmány-utca 31. szám.)
Bächer és Melichar cégnél (VI. Nagymező-utca 68.)

Más rendszerű vas-eketelírókat árulunk elvállalunk.
Más rendszerű vas-eketelírókat árulunk és a elvállalunk.

Fehérmegyében, Sárbogárd mellett, azonnal haszonbérbe adó

15 évre a kis-loóki pusztá, 3109 kat. hold és a nagy-hörcsöki pusztá, 2805 kat. hold.

Bővebb felvilágosítást ad

Dr. BACSAK GYÖRGY ügyvéd
Budapest, IV., Gránátos-u. 8.

MALOM-

berendezéseket teljesen, úgy egyes malomgépeket, valamint

gépöntvényeket

gazdasági gépműhelyek részére gyárt és szállít:

Wörner J. és Társa malomépítő gépgyára és vasöntődéje
Budapesten, Külső váci-ut 54-56. sz.

<p>GÉPOLAJAT, u. m. valódi tiszta olivajajat, elsőrendű savtalanított rezeceolajat, stb.</p> <p>Szalonnát</p> <p>Fertőtlenítő szereket, u. m. karbolsav, karbolpor, creolin, zöldgálicz stb. rézgálicz karbololeumot, keserűsót csudását stb.</p> <p>Mindenkor a legmagasabb napi áron, készpénzfizetés mellett vásárolok lóherét, luczernát és egyéb magvakat és kérek mintázott szíves ajánlatokat.</p>	<p>AJÁNLÓK: Kocsikenőcsöt, Petroleumot, Zsákokat, takaró- és szekérponyvákat, kátrányfestékeket, fedéllakat.</p> <p>MÜTRÁGYÁT Glasz szaponáriát tiszta vastag gyökerekből őrölve.</p>	<p>Lucernát, lóherét, fűmagvakat minden célra és minden egyéb gazdasági cikket.</p> <p>Vetőmagot a legjutányosabb áron és garantált jó minőségben.</p>
<p>KRAMER LIPÓT, BUDAPESTEN, V. ker., Akadémia-utca 10. sz. Telefon. Sürgőnyezim: „CERES” Budapest. Telefon.</p> <p>Arjegyzékkel és részletes külön ajánlatokkal kívánatra szolgálunk.</p>		

„Patria” irodalmi és nyomdai részvénytársaság nyomása Budapest. (Köztelek).